

Kulturně společenský časopis
2007 • 6
na internetu

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu Z antikvariátních banánovek

Columbo jako náplast

Ruští básníci

Recenze na Rock'n'roll

Obsah:

Příloha

Daniel Hradecký:
**Přibližování dřeva /
Písečné dny (65)**

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvěští obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé – úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

O čem se (ne)mluví

Z antikvariátních banánovek: **Pud pohlavní a prostituce (4)**
Michal Kliment: **Extase československého filmu**
– (8)
Martin Groman: **Kvítky na tubetějce – Každá doba má své lidi (12)**
Ivo Fencel: **Columbo jako náplast (18)**

Před Strží

Jakub Grombír: **Ruští básníci (22)**
Radovan Brenkus: **Keď sa jej sníva s netvorom (24)**
Homér (připravil Jakub Šofar) (28)

Strž DA

Film: Vratné lahve: pokus o rekonstrukci jedné kavárenské diskuze (40) /
Literatura: Lucie Nováková: Expedice k pramenům (42) / Petr Andreas: Zátíší s básněmi (43) /
Divadlo: Nikola Richtrová: Stoppardův Rock'n'roll v Národním (44) /
Horor: Lukáš Krečmer: Konec špatný, všechno dobré (45) /
Teorie: Jaroslav Balvín ml.: Nový historismus (47) /
Výtvarné umění: Radim Kopáč: Výtvarná obsluha anglického krále (48)

Za Strží

Eva Košínská: **Texty (50)**
Martin Poch: **Malý ostrý (54)**
Test Ivo Fencela – Znáte Neználka? (60)
Cannyho komiks (61)
Štefan Švec, Jakub Šofar: **Mediální (po)věstník na červen (62)**

Podobrazník Honzy Hanzla Nejsem deformován! (64)

Na titulní stránce: Homér (k článku na str. 28)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 6, ročník 8. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Viki Shock, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayaří. Výstava internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

báSeň
měSíceDušan Hlava
Moře

Tuhle jsem musel do Letňan.
 Jel jsem autobusem
 na zastávce
 jsem si sedl na lavičku
 a zavřel oči.
 Svítilo sluníčko a foukal vítr
 připadal jsem si jak v Chorvatsku na pláži
 Slyšel jsem hlasy koupajících se i ty z vedlejší deky
 bolela mne hlava
 Pak přijel autobus a dovolená skončila
 Proč se proboha ještě jezdí k moři.

Naši milí,

červnová Dobrá adresa je slovanská. Jakub Grombříř pro nás přeložil po básni od čtyř ruských básníků. Vedle nich navíc tiskneme soubor veršů Radovana Brenkuse, takže si, budete-li chtít, pěkně procvičíte slovenštinu. Lebo řeč je to veru krásna.

No a protože Slované jsme i my, uvidíte, jak se s Rusy a Slovákem popasovali i naši básníci, jmenovitě brněnská legenda Homér, talentovaná Eva Košínská a samozřejmě Daniel Hradecký, který uzavírá své dobroadresní jaro další přílohou. Jsme pyšní, že vám objevujeme právě takového básníka, ale to už jsem psal několikrát.

Novinkou, která vás v tomhle čísle potěší a ze které se můžete pěkně po slovansku roztančit blahem, je nová rubrika Michala Šandy Z antikvariátních banánovek. Michal Šanda má za to, že v banánovkách s knihami po pětikoruně se dá v antikvariátech najít to nejlepší, a dokládá to hned na začátku ukázkami ze spisu Pud pohlavní a prostituce. Je to čtení nádherné, zvlášť ukázka druhá, neboli Návrh královského tajemníka německého zemského soudu Biebra-Boehma z roku 1895 na regulaci nemanželských souloží.

Neboť jsme po slovansku velkorysí, dali jsme nové Michalově rubrice napoprvé výsadní postavení na začátku čísla, aby měla dobrý rozjezd. No a protože zároveň po slovansku krademe, máme ještě jednu novou rubriku, a to SMS recenze šlohnuté coby koncept z časopisu evangelické mládeže Bratrstvo. Bratrstvo je milý malý časopis, se kterým vás možná někdy v budoucnu seznámíme blíže, tedy pokud o nás bude po té krádeži ještě stát. Ale co, Slované se usmíří vždycky, ne?

Tož se, bratři a sestry, obejměme, skočme si kolečko a hurá do čtení!

Štefan Švec

PS: Navíc v čísle najdete i recenzi na Vratné lahve napsanou jako scénický rozhovor. To dokládá slovanskou tvořivost a schopnost improvizace. Možná by byly podobné přepisy kavárenských debat zajímavějším hodnocením umění než to, co obvykle vychází v recenzních rubrikách novin a časopisů. Ale to jen tak mimochodem.

O
čem
se
(ne)
mluví

Z antikvariátních banánovek

Pud pohlavní

Neočekával bych, že najdu
něco poetického v regálu
označeném cedulkou Medicína,
většinou ho v antikvariátech
míjím bez povšimnutí.

Co já vím, proč jsem do něj
tentokrát zabrousil? Bez dlouhého
přehrabování mi hned padla
do ruky pozoruhodná příručka
od MUDr. Otakara Rožánka,
odborného lékaře chorob
ženských a lékaře ve Františkových
Lázních. Vydalo ji nakladatelství
Hejda & Tuček roku 1903 a tady
jsou z ní dvě ukázky.

**Protokol c. k. policejního ředitelství,
jímž se veškerým majitelům policejně
trpěných bordelů v Praze na základě
§ 7 a pod účinky § 11 císař. nař. z 20.
dubna 1854, č. 96., ř. z. nařizuje a za-
povídá:**

Bordely nesmí býti bez úředního povolení
jinam přenášeny neb rozšiřovány.

Majitelé bordelů nesmějí tak zvaným
přeplácením činže držitele jiných bordelů
z míst dosavadních vypuzovati.

Každá do bordelu nastoupivší ženština
musí býti nejdéle do 24 hodin policejnímu
lékaři v odd. IV. c. k. policejního ředitelství
i se svým výkazem předvedena.

Svádění služek neb osob, jež dříve ne-
byly prostituci oddány, podléhá trestu dle
trest. zákona.

Šat a veškeré věci, jež nevěstka s sebou
do bordelu přinese, musí jí být při odchodu
beze vší výjimky vydány, bez ohledu na stá-
vající poměr dlužní.

Majitelé bordelů nesmějí služkám pod
dozorem lékařským stojícím ničeho prodá-
vati, a mají vždy přihlížeti k tomu, aby si
služky ty vše za hotové ve veřejných obcho-
dech a ne od tak zvaných terminářek zao-
patřovaly.

Datum souloží je nejdůležitější část celého obratu kontrolního lístku, ježto, má-li se nemravnost a hlavně prostituce účinně obmeziti, je nevyhnutelno nařízení, že nemanželská soulož smí být prováděna jen po plynutí určité doby, po kterouž byla dodržena abstinence soulože, neb jinak zvaná karenční doba. Nehledě ani k tomu, že předpisem tím bude zabráněno souložím výstředně častým, zdraví podryvajícím, pohlavní choroby vyvolávajícím.

Aby místo zbytečných drahých šatů a skvostů raději jen potřebné oděvy si kupovaly a úspory své vhodně ukládaly, aby snadno k pořádnému živobytí se vrátiti mohly.

Zpozoruje-li a oznámí-li nevěstka, že jest mimo čas obvyklé prohlídky churava a je-li stížena nemocí syfilitickou, musí býti ihned do oddělení IV. neb do nemocnice diskretně pod zodpovědností majitele bordelu a na jeho útraty odevzdána.

Nevěstkám bylo nařízeno, že nesmějí bez povolení úředního divadel, arén, hostinců, tanečních zábav, redut navštěvovati, na veřejných ulicích jako: na Příkopech, Ferdinandově třídě, Ovocné ulici, Karlově a Václavském náměstí, v městských sadech, na Letné a v Bubenči se procházeti, u oken seděti, ve dveřích neb před vchody bytů a domů státi, na okna klepati, posušky neb slovy kolemjdoucí lákati, za kterážto nařízení a jich přísná zachovávaní jest majitel bordelu zodpovědný a neplatí u něho výmluva, že jej nevěstky poslouchati nechtěly, an jest povinen neposlušnost podobnou ihned oznámiti.

Okna u bordelů a podobných místností musí býti hustou neprůhlednou látkou úplně zakryta a veškeré místnosti drženy v čistotě.

V čas menstruace nesmí nevěstkám trpěno býti, aby s hosty obcovaly.

Jména navštěvovatelů bordelů nesmí býti nikomu mimo osoby úřední za příčinou úředního vyšetřování sdělována.

Nížeapsaný potvrzuje, že mu byla veškerá nařízení a zápovědi řádně přečteny, že se dle nich řídit chce a že mu bylo oznámeno, že jej stihne trest 1–14 dnů vězení neb pokuta 1–100 zl., kdyby jednal proti oněm ustanovením.

.....

majitel bordelu.

Skončeno a podepsáno.

• • •

Návrh královského tajemníka německého zemského soudu Biebera-Boehma z roku 1895 na regulaci nemanželských souloží:

Je žádoucí, aby nemanželská soulož byla podrobena řádné státní úpravě a kontrole, což se provede tím, že se nařídí, že nikdo

nesmí (tedy ani osoby vdané) nemanželsky souložit, kdož by si dříve nevyzvedl u příslušného policejního úřadu (policejního ředitelství, městského magistrátu, obecního úřadu, správy obce atd.) kontrolní lístek, ve kterém budou všechny nemanželské soulože přesně a svědomitě zapisovány.

Kontrolní lístky buďtež opatřeny běžným číslem, pod kterýmž lístky zapsány na policejním úřadě do seznamů kontrolních lístků; dále označením, kolikátý již lístek byl majiteli vydán, jménem, stavem, bydlištěm, rodištěm a křticím listem, prokázaným rokem narození, karenční dobou (jak dlouho se zdržel soulože), datem vystavení lístku, podpisem a pečeti policejního úřadu listinu vystavujícího. V dalších rubrikách budiž zaznamenáno jméno a bydliště osoby, s kterou bylo souloženo, její podpis a datum, kdy soulož byla vykonána, jakož i datum, kdy zápis do kontrolního lístku byl učiněn, což se musí státi nejdéle den po souloži a k tomu písmem čitelným.

Datum souloží je nejdůležitější část celého obratu kontrolního lístku, ježto, má-li se nemravnost a hlavně prostituce účinně obmeziti, je nevyhnutelno nařízení, že nemanželská soulož smí být prováděna jen po plynutí určité doby, po kterouž byla do-

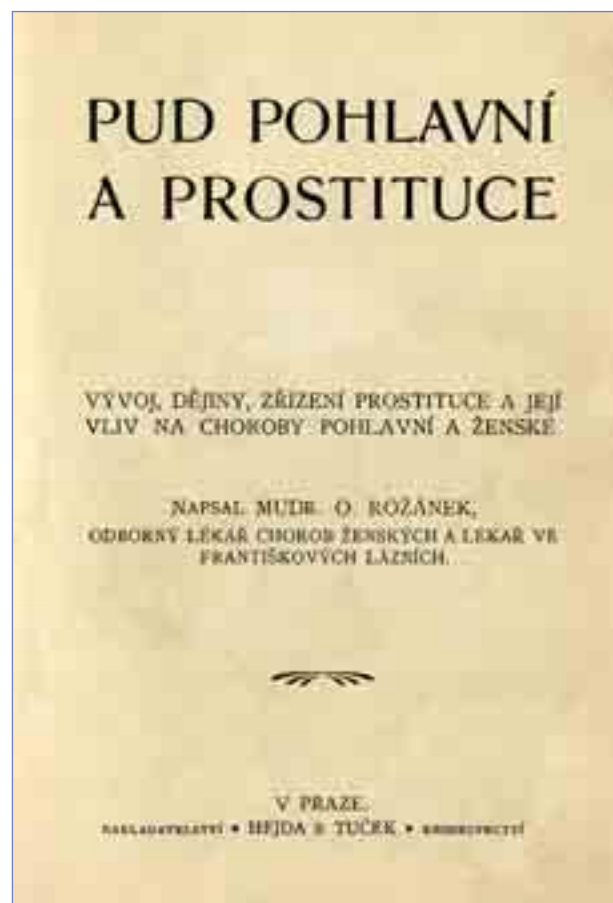

Č
čem
se
(ne)
mluví

držena abstinence soulože, neb jinak zvaná karenční doba. Nehledě ani k tomu, že předpisem tím bude zabráněno souložím výstředně častým, zdravím podrážkujícím, pohlavní choroby vyvolávajícím. Regulace mohla by se provádět přímo s mathematickou přesností, a to tím, že by doba karenční, ve které nesmí se souložit, byla buď prodloužena nebo zkrácena. Nejprůměrnější doba karenční byla by pro 20leté 5 dnů, pro 30leté 10 dnů, 40leté 15 dnů, pro 50leté 20 dnů, pro 60leté 30 dnů atd.

Prodlužování abstinence doby je přímo nutné proto, poněvadž čím je osoba starší, tím řidčeji má souložit, nemá-li být ohroženo její zdraví.

Má-li mít systém kontrolních lístků trvalý blahodárny vliv, nutno trestati veškeré ukájení pudu pohlavního při nemanželské souloži, neb již i pokus jeho ukojení cestou nepřirozenou, jinak než skutečnou souloží, kdy se manipuluje více rukama atd. než po-

Regulace mohla by se provádět přímo s mathematickou přesností, a to tím, že by doba karenční, ve které nesmí se souložit, byla buď prodloužena nebo zkrácena. Nejprůměrnější doba karenční byla by pro 20leté 5 dnů, pro 30leté 10 dnů, 40leté 15 dnů, pro 50leté 20 dnů, pro 60leté 30 dnů atd.

Prodlužování abstinence doby je přímo nutné proto, poněvadž čím je osoba starší, tím řidčeji má souložit, nemá-li být ohroženo její zdraví. Má-li mít systém kontrolních lístků trvalý blahodárny vliv, nutno trestati veškeré ukájení pudu pohlavního při nemanželské souloži, neb již i pokus jeho ukojení cestou nepřirozenou, jinak než skutečnou souloží, kdy se manipuluje více rukama atd. než pohlavními orgány. Rozčilující účinky takého pohlavního styku jsou přímo zkázonosné.

hlavními orgány. Rozčilující účinky takého pohlavního styku jsou přímo zkázonosné.

Samozřejmě, že musí se současně naříditi, že nesmí se nikdo odvážiti nemanželsky souložit, pokud neuplynula karenční doba jemu předepsaná. Rovněž, aby před souloží se přesvědčil osobním nahlédnutím do lístku osoby, se kterou hodlá souložit, že i ona zachovala jí předepsanou karenční dobu.

Žádným jiným prostředkem nelze zničiti prostituci a s ní spojené kuplířství, jako tímto, neboť nevěstce bude povoleno prostituovati se teprve vždy po uplynutí 6 dnů od poslední nemanželské soulože, kdy jí bude dovoleno, aby připustila opět jedinou soulož.

Pro potření pohlavních chorob pomůže nařízení, že žádná osoba jak mužská tak ženská nesmí nemanželsky souložit, ví-li, že je stížena nakažlivou pohlavní chorobou. Aby bylo možno potrestati ty, kdo se prohřeší proti zmíněným předpisům, musí se naříditi všem lékařům, aby nemocného po-

hlavními chorobami upozornili, že trpí nakažlivou chorobou, a aby současně mu odňali kontrolní lístek. Odňatý kontrolní lístek musí lékař odevzdati onomu policejnímu úřadu, kterýž lístek vystavil.

Kdo neumí napsati slova neb čtyřčlenná čísla, jakož i kdo neumí je přečísti, kdo trpí chorobou duševní neb jinou nápadnou význačnou chronickou chorobou, jako je pokročilá tuberkulóza, hluchoněmost, slepota, kretenismus, blbost atd., tomu vůbec nedá se žádný kontrolní lístek.

Žádá-li osoba již 25letá o vydání kontrolního lístku, a tvrdí-li, že je to první lístek, o kterýž žádá, musí tvrzení své před policejním úředníkem pronést, což platí, jako by přísaha složena byla, a o jednání sepíše se protokol.

Do kontrolního lístku ženy, ať svobodné nebo vdané, povinen je muž, který s ní souložil, vepsati do příslušného sloupce, zdali žena od něho něco přijala před soulo-

ží nebo po ní jako odměnu za soulož a jaký obnos. Nalezne-li pak policejní úřad v odevzaném kontrolním lístku jen jediný zápis, svědčící, že žena přijala peníze za soulož, zapíše ji nejen do nového kontrolního lístku jako nevěstku, ale i do veřejného policejního seznamu. Žena ona povinna pak je podrobiti se zdravotnímu dohledu.

Rozumí se, že zůstanou v platnosti veškerá zákonná ustanovení trestního řádu o přestupcích proti mravopověstnosti. Rovněž i všeobecná trestní ustanovení o trestech, následcích trestů, součinnosti při zločinu, navedení k témuž, jakož i předpisy o povinnosti policejního úřadu oznamovati nedodržení zákonných předpisů vyšším příslušným soudům a hlásiti jim trestné skutky, vzniklé z nedodržení předpisů o kontrolních lístcích.

Připravil
Michal Šanda

VYŠLO JARNÍ 39. ČÍSLO PSÍHO VÍNA

Z OBSAHU:

- >> básně: adolf loub | jan novák | georgij gennis | christoph janacs | jan štolba | vladislav reisinger | pavel urban | karel škrabal | taťána vinogradová | daniel hradecký | julia idlisová
- >> próza: antonín mareš | patrik linhart | vladimír ondys | alena kanásová | kateřina kováčová | petr pustoryj
- >> recenze: jakub grombíř | Jiří staněk | radim kopáč | pavel řezníček
- >> galerie: petr šmalec
- >> příloha: kateřina bolechová | rozsvícenou baterkou do pusy (sbírka básní | edice stůl PV)

PSÍ VÍNO | ČASOPIS PRO SOUČASNOU POEZII | XL. ROČNÍK | 2007 | Č. 39
VYCHÁZÍ S PŘÍSPĚNÍM MINISTERSTVA KULTURY ČR A FIRMY WERS INTERNATIONAL
VYDÁVÁ: PETR ŠTENGL, NAKLADATELSTVÍ A VYDAVATELSTVÍ
E-MAIL: P.STENGL@CENTRUM.CZ | HTTP: WWW.VOLNY.CZ/PSIVINO
TIŠK: CALAMARUS PRAHA | DISTRIBUCE: KOSMAS
PŘEDPLATNÉ: KACEVICE@CENTRUM.CZ | CENA: 30,- Kč

O

čem
se
(ne)
mluví

Extase československého filmu

Extase Svatopluka Beneše

Ačkoli jsem v minulém čísle sliboval degustaci Machatého *Erotikonu*, aktuální dění způsobilo odsunutí tohoto projektu na červenec. Na konci dubna odešel jeden z pamětníků stříbrné doby československého filmu, o které se v této rubrice píše, a byl to pamětník natolik významný, že má mezi největšími filmovými osobnostmi 30. a 40. let své zasloužené místo.

v jediném filmu, operetě *Polská krev*. Hudba srdcí vypráví melodramatický příběh talentované houslistky (hrála ji Bedřiška Seidlová, ta se pro změnu neobjevila už v žádném dalším filmu), která se ze studií v Písku pracuje až k doprovázení světoznámého tenoristy, s nímž odjíždí na světové turné. Až na konci své pouti zjistí, že pravou lásku vlastně poznala hned na začátku v Písku.

Jihočeské město bylo rovněž místem premiéry a v úvodní části se jeho obyvatelé mohli kochat dnes cennými exteriéry Písku nebo scénami z mezinárodní houslové školy profesora Otakara Ševčíka. V současné době je v archivu dostupná pouze německá kopie filmu.

Je zajímavé, že oba Svatooplukové, Innemann a Beneš, už se u společného projektu nesešli, a nutno dodat, že pro Svatopluka-herce to bylo jediné dobře. Byť byl druhým Benešovým režisérem autor podbíživé produkce Vladimír Slavínský, jednalo se (ze dvou důvodů) přece jen o určitý posun. Ačkoli Slavínský točil převážně slzavé příběhy a nenáročné lidové komedie, patřil ke komerčně nejúspěšnějším autorům. A pak, postava oktávána Emany Kosárka ve filmu *Studentská máma* (1935) patřila už do kategorie větších.

Četl jsem v několika médiích standardní nekrolog, který vždy obsahoval téměř navlas stejný výčet nejznámějších filmů Svatopluka Beneše (popravdě musím přiznat, že stereotypy opravdu fungují, neboť když se mě kamarád zeptal na totéž, sestavil jsem v podstatě totožný seznam). Proto bych se rád v tomto článku zaměřil spíše na to, s kým a pod kým Svatopluk Beneš hrál.

S datem narození 24. února 1918 se v roce 1934 zařadil mezi nejmladší debutanty československého filmu. První snímek, v němž se v drobné roli objevil, nesl název *Hudba srdcí* (1934) a režíroval ho Svatopluk Innemann.

Stejně jako jiné tituly i tento má svůj příběh. Hlavní roli v něm hrál slovenský tenorista Štefan Hoza, jenž se objevil už jen

Svatopluk Beneš ve filmu *Studentská máma* (1935)

Svatopluk Beneš a Vlasta Matulová
ve filmu *Přijdu hned* (1942)

Beneš si všiml Otakar Vávra a stal se s celkem pěti celovečerními tituly jedním z jeho nejčastějších režisérů na přelomu 30. a 40. let. Spolupráce začala na snímku *Velbloud uchem jehly* (1936), jež Vávra ještě spolurežisoval s Hugo Haasem. Následovala *Filosofská historie* (1937), *Pohádka máje* (1940), *Pacientka dr. Hegla* (1940), krátkometrážní *Podvod s Rubensem* (1940) a do dnes populární komedie *Přijdu hned* (1942).

Za zmínku stojí především Benešovy výkony ve dvou filmech. *Pohádka máje* byla druhou československou verzí románu Viléma Mrštíka, avšak první zvukovou. V roce 1926 si postavu lehkovážného studenta práv Ríši zahrál Jiří Voskovec, v roce 1940 se ve své první hlavní roli objevil Svatopluk Beneš. Partnerkou mu byla Nataša Gollová, s níž se setkal poprvé už v komedii *Studujeme za školou* (1939). Pikantní je, že dvacetiletý Beneš si v tomto snímku zahrál jednoho z profesorů, zatímco jeho studenti Rudolf Hrušínský a Josef Kemr byli jen o dva, respektive o čtyři roky mladší. (Jen pro zajímavost, hrdina jiných studentských filmů – *Škola základ života* a *Cesta do hlubin studákovy duše* – Ladislav Pešek byl ročník 1906).

Nelze také opomenout snímek *Přijdu hned* (1942). I zde hrál Beneš milovníka,

tentokrát byla jeho partnerkou Vlasta Matulová. Hlavní úlohy ovšem obsadili Saša Rašilov a jeho pes Ivan; populární herec Národního divadla byl také spoluautorem námetu a scénáře o vycpavači zvěře, který po strýčkovi zdědí velké dědictví – masivního psa.

Beneš hrál v tomto období především role milovníků a nejčastěji se po jeho boku objevovala mladší sestra Lídy Baarové Zorka Janů (vlastním jménem Babková). Setkali se celkem v šesti celovečerních filmech – *Ohnivě léto* (1939), *Čekanky* (1940), *Minulost Jany Kosinové* (1940), *Pacientka dr. Hegla*

(1940), *Z českých mlýnů* (1941) a *Kluci na řece* (1944). V žádném dalším snímku už se mladá herečka neobjevila. Po druhé světové válce vypukla štvánice na Lídu Baarovou a celou její rodinu a čtyřiatvacetiletá Zorka si na začátku roku 1946 vzala život.

Ze společné tvorby oběma hercům nejvíce seděly poetické snímky Václava Kršky *Ohnivě léto* (spolurežie František Čáp) a *Kluci na řece* (spolurežie Jiří Slavíček). *Ohnivě léto* je tragický příběh plný záběrů přírody, jenž se stal adaptací Krškova románu *Odcházeti s podzimem*. O něco veselejší *Kluci na řece* sledují osudy obyvatel městečka, v němž dlouhá léta soupeří dvě klukovské party. Oba filmy se své době vymykají ne- zvykle citlivou režií, kterou Krška uplatnil později při adaptacích děl Fráni Šrámka *Měsíc nad řekou* (1953) a *Stříbrný vítr* (1954).

Pod Krškou si Svatopluk Beneš zahrál ještě ve filmu *Řeka čaruje* (1945), příběhu o síle přírody nechat člověka omládnout, jehož námětem byla rozhlasová hra Josefa Tomana. Nestávalo se příliš často, aby film čerpal nápady od svého tehdejšího největšího konkurenta – rádia.

Klasickou mileneckou dvojici vytvořili Beneš a Zorka Janů ještě ve filmu Miroslava Cikána *Z českých mlýnů* (1941), který čerpal

Se Zorkou Janů ve filmu
Ohnivě léto (1939)

z populární komedie Karla Fořta odehrávající se na pozadí Zemské jubilejní výstavy v roce 1891. V jedné z mála svých hlavních rolí se zde objevil rekordman československého filmu Theodor Pištěk.

Ještě jeden režisér rád využíval služeb Svatopluka Beneše. Byl to autor moderních a vizuálně atraktivních snímků Jan Alfréd Holman. Kromě válečného snímku *Zborov* (1938) jej obsadil do hlavní mužské role filmu *Minulost Jany Kosinové* (1940). Beneš si zahrál postavu studenta Jiřího Sutnara, který vzpomíná na svůj vztah s herečkou Janou Kosinovou. Námět povedeného dramatu byl dílem Vladimíra Neffa, jenž za něj obdržel Národní cenu. Snímek se scénářem J. A. Holmana získal Hlavní cenu ministerstva obchodu na prvním ročníku Filmových žní ve Zlíně. Titul v československém filmu úspěšně etabloval herečku Vlastu Matulovou, s níž se Beneš o dva roky později potkal v již zmíněné komedii *Přijdu hned*.

Pokud jde o ostatní Benešovy snímky do roku 1948 a jejich režisér(k)y, jedná se už víceméně o jednorázové spolupráce. V roce 1937 nechyběl ve filmu *Karel Hynek Mácha*, u něž je v kolonce režie jméno Zet Molas. Jedná se pseudonym režisérky Zdenky Smolové (ojedinělý příklad emancipace v rámci meziválečného filmu, natočila ještě několik němých titulů), která po roce 1939 spolupracovala s němec-

kými okupanty. Hlavní postavu sehrál Ladislav Boháč a film nedopadl nejhůře.

Totéž se však nedá tvrdit o romantickém melodramatu Karla Špeliny *Peřeje* (1940), kýčovitém příběhu o skupině kočovných umělců. Svatopluk Beneš v hlavní roli lékaře Durase, který se zamiluje do mladé cikánky...

O mnoho zajímavěji vypadá film z téhož roku *Čekanky*. Projekt herce a režiséra Vladimíra Borského (hrál například ve Třech mužích ve sněhu, 1936, v roce 1947 pak režíroval první československý barevný film *Jan Roháč z Dubé*) nabídl adaptaci divadelní hry F. X. Svobody z konce 19. století, aniž by příliš měnil obsah a formu. Snímek, v němž sehrála svou jedinou hlavní roli Zorka Janů, tudíž zachovává i veršované dialogy.

V roce 1946 se rutinovaný scenárista a bývalý inspicient Osvobozeného divadla Karel Steklý pustil do první samostatné re-

S Rudolfem Hrušínským ve filmu *Hostinec U kamenného stolu* (1948)

S Josefem Abrhámem ve filmu *Člověk proti zkáze* (1989)

žie. Do filmu *Průlom* (1946), jenž pojednával o vzpouře havířů v 19. století, obsadil také Svatopluka Beneše, který si zde zahrál postavu obecního tajemníka. Jedná se o premiérový snímek kompletně natočený zestátněnou kinematografií. S režisérem Steklým se Beneš potkal ještě jednou – při realizaci titulů *Dobrý voják Švejk* (1956) a *Poslušně hlásím* (1957).

Nejvýraznější šanci během protektorátu dal Benešovi František Čáp, když jej obsadil k Haně Vítové do hlavní role působivého dramatu *Noční motýl* (1941). Vítová ve snímku odehrávajícím se na konci 19. století vytvořila svou vrcholnou kreaci, nešťastně zamilovanou vychovatelku Martu, která je svedena poručíkem Kalou (S. Beneš) a musí se poté živit jako zpěvačka v nočních podnikcích.

V případě Čápa a Beneše se nejedná o jednorázovou spolupráci, oba umělci se sešli při realizaci *Ohnivého léta* (1939), což byl ale především projekt Václava Kršky, který se podílel i na scénáři *Nočního motýla*.

V roce 1945 si měl Beneš poprvé vyzkoušet režisérskou taktovku nejlepšího z nejlepších Martina Friče, snímek *Černí myslivci* však vinou problémů na konci války zůstal nedokončen. Pracovně se tak Beneš s Fričem setkali až při natáčení komedie

Polibek ze stadionu (1947), která vypráví veselý příběh seznámení mladého páru během hokejového mistrovství světa v Praze, na němž Československo získalo poprvé zlaté medaile.

Zpoza kamery vedli Svatopluka Beneše několikrát také jeho herečtí kolegové. Čeněk Šlégl si příležitostně (podobně jako celá řada jiných herců – Theodor Pištěk, Oldřich Nový i Vlasta Burian) čas od času vyzkoušel i režii. *Vy neznáte Alberta?* (1940) je sled bláznivých výstupů Járy Kohouta, Beneš zde sekunduje v roli redaktora.

S Rudolfem Hrušínským se Beneš na plátně potkával často počínaje snímkem *Studujeme za školou*. Jejich nejvýraznější společné výstupy lze vysledovat ve filmu *Hostinec U kamenného stolu* (1948) a v obou švejkovských titulech. Ještě před tím si však Beneš zahrál v Hrušínského melancholickém filmu *Jarní píseň* (1944).

Hostinec U kamenného stolu, jenž je jedinou režijní prací dalšího herce Josefa Grusse, zpracovává Poláčkův komediální námět o dvou rozkmotřených bratřech – Spytihněvovi (Hrušínský) a Tomášovi (Beneš). Oba herci dokázali, že jim to spolu před kamerou svědčí, a jistě i z této zkušenosti čerpali o osm let později při natáčení *Švejka*.

Naneštěstí se jednalo o jeden z posledních filmů, jenž připomínal klasické období československého filmu. Konverzační komedie vystřídala závažná politická témata a pro „buržoazní typ herce“, jakým byl Svatopluk Beneš, nebylo v totalitní kinematografii místo. Šanci na návrat mu dal starý známý režisér Václav Krška při realizaci životopisného filmu *Mikoláš Aleš* (1951), ale to už je jiná kapitola.

Mohl bych tady jmenovat další herce a režiséry, s nimiž Beneš úspěšně spolupracoval – Václava Vosku v televizní inscenaci *Zločin lorda Savila* (1967), Josefa Abrháma ve snímku o posledních letech Karla Čapka *Člověk proti zkáze* (1989, Svatopluk Beneš si v tomto snímku zahrál prezidenta Masaryka) či Ivana Trojana v *Telatech* (2003). Zahrál si také hraběte Kounice ve snímku Františka Vlábila *Koncert na konci léta* (1979) pojednávajícím o životě Antonína Dvořáka. Ačkoli tyto filmy se odehrávají v minulosti, byly natočeny později než ve 30. a ve 40. letech, a do naší rubriky tudíž nepatří.

Michal Kliment

(Rozhovor se Svatoplukem Benešem vyšel v *Dobré adrese* 6/2001)

O
čem
se
(ne)
mluví

Kvítky na tubetějce

Každá doba má své lidi

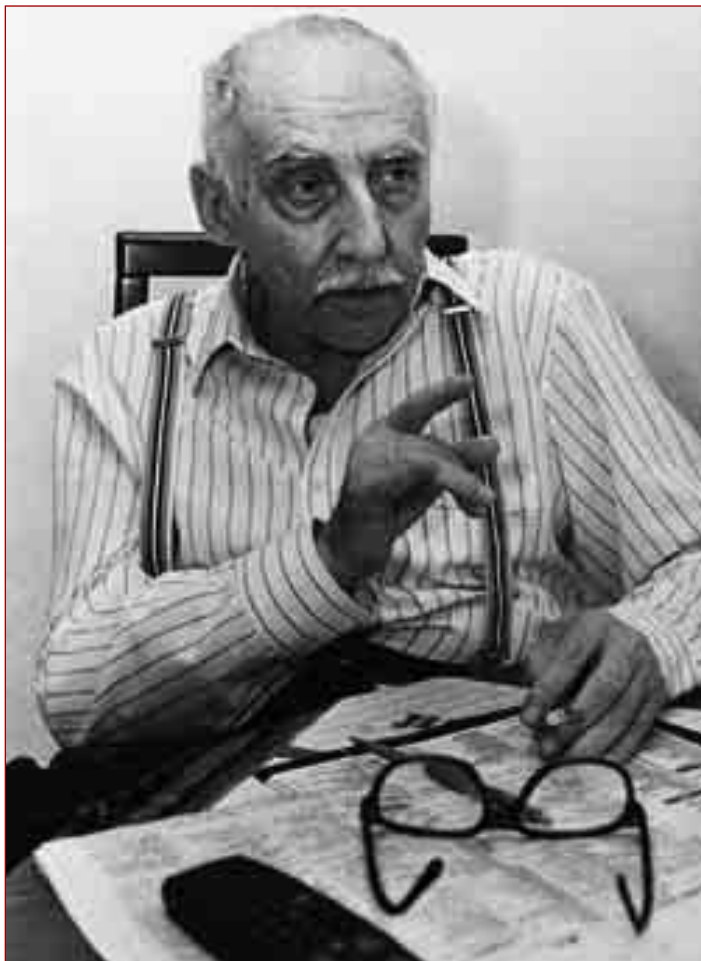
Dvacet let po
projevu
Miloše
Kopeckého
se jeho slova
vrací jako
bumerang

Přesně před dvaceti lety, 4.–5. května 1987, se v Praze konal IV. sjezd Svazu československých dramatických umělců. V diskusi vystoupil i herec, národní umělec Miloš Kopecký. Zkrácený text jeho projevu zveřejnilo 7. května i Rudé právo. Vypustilo ovšem nejúdernější pasáže projevu a u jiných zase několika umně volenými výpustkami posunulo význam. Kopeckého projev tehdy putoval v amatérských záznamech a opisech. Do převratu zbývaly dva roky a populární herec, vyhřívající se už několik let v žáru přízně televizních, filmových i divadelních diváků a zároveň trpící těžkou maniodepresí, se rozhodl splatit své dluhy.

Před tímto projevem se totiž propůjčil, či podle jiných byl využit a zneužit, v pořadu o těch, kteří se rozhodli z husákovského Československa odejít do svobodné části tehdejšího světa, do exilu. Kopecký

s šarmem sobě vlastním v televizním studiu tehdy namluvil komentář a propůjčil tvář dokumentu o tom, jací pomatenci a zkrachovanci volí takovou cestu. Projev na IV. sjezdu Svazu československých dramatických umělců byl pro herce vykoupením z tohoto marasmu.

Alespoň mnozí to tak vnímali a svým způsobem měli i pravdu. Kopeckého ostrá slova na adresu kolegů a stranických pohlavárů zněla ve své době nebývale ostře, i když je zjevné, že oblíbený herec nepatřil k disentu. Naopak svoji kariéru začínal jako mladý zapálený komunista, který tvrdil demokratickému novináři Ferdinandu Peroutkovi (příznačně jednomu z poúnorových exulantů), že komunisté se chovají lépe než jiní lidé,

mravněji a počestněji, a jestli v době převratu dělají chyby, tak v dobách klidu se to podle Kopeckého všechno srovná. A své mínění tehdy podle vlastních slov hodlal hájit v poměru 10:1. Dal je později mnohem levněji, ale to už je běžný sled životních událostí a lze jej spíše jen sledovat a konstatovat. Víc nic.

V roce 1987 ovšem životem poučený Kopecký ve světlé chvíli dovedl jako nikdo z jeho kolegů veřejně formulovat slova, která si národ jen myslel a disidenti soukromě říkali. Kopeckého kolega pak vzpomínal, že po projevu Miloš přišel k němu do bytu a několik hodin nebyl ve svém opojném heroismu k utišení, jak stále vyžadoval sebereflexi a reakci na právě vykonaný čin.

Po dvaceti letech se tedy k tomuto projevu v nekrácené podobě vraťme. Zajímavé, a především pro dnešní politiky velmi nelichotivé je, že některé pasáže (například ta o mládeži a její budoucnosti) jsou podezřele aktuální. V čem je dnešní společnost vlastně podobná té ze sklonku normalizačního Československa? Nezájmem o okolní svět a pasivní nabubřelost? Těžko soudit, zkuste ale tu

a tam místo slov komunismus a socialismus dosadit demokracie a místo na Husáka a Jakeše myslíte na současné normalizátory a žvatlaly naší politické scény.

A tak se nakonec vkrádá otázka, ne kde jsou všechny ty dobré záměry a cíle, kam se po dvaceti letech poděly, ale kde je v naší inteligenci nějaký Miloš Kopecký? Člověk, který nechodí každých čtrnáct dní demonstrovat před úřad vlády nebo nezesměšňuje politiky v médiích, ale aktivně jim hodí rukavici a třeba jen na pár měsíců (než konkrétní politici ztratí moc) nabídne svoji kariéru za možnost říkat své názory volně a svobodně?

Soudružky a soudruzi, dámy a pánové, mnohokrát ve svém životě jsem byl svědkem, jak různé etapy či události byly s verbální marnotratností a lehkou myslí označovány za historické. Velká slova byla vždycky po ruce a nikdy jich nebyl nedostatek. Nuže: jestliže někdo toužil žít ve velké době, v době, která vším právem si činí nárok být zvána epochální a historickou, může být spokojen: je to teď.

To, co se děje ve velké zemi Sovětů, je doopravdy, o tom ať nikdo nepochybuje. Tam je to doopravdy. Ostatně jedna z mnoha vlastností této země, která si zaslouží úctu a sympatie, je, že vždycky všechno se tam dělo doopravdy: i chyby a omyly, leckdy bolestné a možná i tragické, byly doopravdy. Snad leccos bylo i tragické, rozhodně však nikdy nestoudné a lehkovážné. Také současná jejich renesance socialismu je doopravdy. Nepleťme si, prosím, změnu politického kursu s historickým zemětřesením. To není změna kursu, to je revoluce, revoluce uvnitř revolučního tábora, a nikoli jen v jeho generálním štábu.

A já pln naděje, touhy i víry, ale také pln nepokoje a pochyb se ptám: je to také u nás do-

Dějiny nejsou příliš
štědré a neplývají
poskytováním
takových příležitostí;
nabídnou-li však
takovou možnost
a ona zůstane
nevyužita, je-li s ní jen
flirtováno, dostaví se
zákonitě trest těžký,
někdy osudový.
V těchto chvílích
nejsou dovoleny
žádné, dokonce ani
(osvědčené) obratné
triky. Zatím tomu
„doopravdy“ u nás
mnoho
nenasvědčuje. Zatím,
v této chvíli mám
pocit spíše skličující
a troufám si říci, že
v tom nejsem sám.

opravdy? Nebo jen tak, naoko, „jako by“, prostě „jako“?

Neptám se jen já, ptá se tak všechen lid a celý národ, s nímž jsem v živém, bezprostředním styku, neboť je to atribut mého povolání. Hluboce věřím, ba jsem přesvědčen, že také tady, u nás, v mé vlasti najdeme dosti sil dát socialismu jeho pravou podobu, nutně věrnou jeho podstatě, k čemuž se naskytá jedinečná příležitost. Dějiny nejsou příliš štědré a neplývají poskytováním takových příležitostí; nabídnou-li však takovou možnost a ona zůstane nevyužita, je-li s ní jen flirtováno, dostaví se zákonitě trest těžký, někdy osudový. V těchto chvílích nejsou dovoleny žádné, dokonce ani (osvědčené) obratné triky. Zatím tomu „doopravdy“ u nás mnoho nenasvědčuje. Zatím, v této chvíli mám pocit spíše skličující a troufám si říci, že v tom nejsem sám. Slyším, a milióny lidí se mnou, co už jsem několikrát v jiné tónině slyšel, aniž se něco burcujícího stalo; a přirozenou obranou zdravého lidského organismu je, že nedovolí příliš dlouho planým slovům dopadat na dno duše. Také srdce zůstane bez zachvění.

Nestačí osvojit si několik tezí, několik postojů, několik prostocviků a ty pak plamenně předvést, to může prohloubit beztak již povážlivou nedůvěru našeho lidu ke všemu, co slyší a co tak často je v nesouhlasu s tím, co vidí. To je, proč někdy tento lid i věci očividně správné a pravdivé přijímá tak rezervovaně. Dnes je snad nejdůležitější, KDO k tomuto lidu hovoří.

Příliš mnoho nadějí bylo už zklamáno a zklamané naděje vedou jen k zemdlenosti, únavě, lhostejnosti, apatii. V takové morální atmosféře, v takovém politickém klimatu, můžete, máte-li poctivé úmysly, padnout vyčerpáním, ale nemůžete nic budovat.

Jestliže tedy bereme věci doopravdy – můj neklid má svůj původ v tom, že vidím stále též staré, známé, truchlivé postavy, jak už jsou zase pohotově připraveny se stejně rozhořelými zraky a prsním pathosem, se kterým stačili tolik dobrých věcí pokazit, hlásat nové pojetí a tvářit se, že stačí novým požadavkům. Nestačí. Nemají na to vybavení, nemají na to or-

gány, mají učerejšek příliš pod kůží, ve všech pórech, v nervech, každé buňce. Jako já nemohu být jiný než jsem, ani oni nemohou být jiní, než jsou, už zase by chtěli zpívat na kůru nové texty hlasem co možná nejsytějším. Nepřijímáme od nich takové vysilující úsilí.

Všimněte si, prosím: nikdy neoplývala tato země tolika novými mysliteli jako dnes; podíváte-li se na ně však zblízka, spatříte uštvané tváře učerejších myslitelů. Samozřejmě: každý má právo na vývoj a je možné pochopit i věřit, že někdo dospěl k novému názoru. Dospěl-li, výborně; gratuluji, nemůže však svůj nový názor, má-li dosti vkusu, šířit se stejnou mírou nadšení jako svůj názor starý, ale hlavně nesmí očekávat, že bude znovu a donekonečna hrát první housle: hrál by totiž falešně.

Každá doba má své lidi. Jako je umění včas přijít, je i nemenší umění včas odejít. Vy – mnozí vás – kteří jste uměli včas přijít a splnit své poslání, jež bylo nezbytné a je tudíž stále účtyhodné, musíte první pochopit, že váš čas vypršel. Ten, kdo to pochopí, odchází možná někdy i tragicky, ale vždycky důstojně. Vy, kulturní protagonisté učerejška, jeho hlavní aktéři, nedopusťte už ve vlastním zájmu, aby na Vaši minulou činnost, v níž bylo mnoho dobrého, padly další a zbytečné stíny. Odejděte včas, to jest hned, může Vám být ještě poděkováno. Neučinite-li tak sami, z vlastní jasnozřivosti, odejdete sice o něco později, ale odejdete, nepochybuje o tom, stejně, jenže ne už důstojně, nýbrž jako komické figury. Jestliže vám osud socialismu leží tak na srdci, jak stále ujišťujete, máte skvělou příležitost pro ten socialismus něco kloudného udělat a výrazně mu prospět: odejít. Bojíte se o socialismus? Bojíte se třídního nepřítele? Není lepšího a pádnějšího kladiva na nepřítele než důvěryplný lid, který co nejosobněji cítí, že socialismus je jeho vlastní zájem.

To, co nejvíce ohrožuje zdravý socialismus v této chvíli v naší kultuře, jsou nepřiznané a maskované osobní zájmy lidí, kteří omylem považují tzv. nové myšlení za pouhou politickou etiketu, a nikoli za mravní a duchovní historickou kategorii. To je, co mne znepokojuje.

Můžete se ptát, proč právě herec se tím znepokojuje. Nejsem přece politik, nikdy jsem žádné proslovy nepronášel, politiku dělal jsem na jevišti, před kamerou, před lidmi; dělal jsem politiku svou prací. Nevím, zda dobře, nebo špatně, ale vím, že vždycky počestně. Nejsem politik, jsem herec, komediant, august. Ale právě proto: abych mohl být herec, komediant a august, který plní svou sociální funkci, a není tudíž darmožrout, musím se chvět a mít trému nad otázkou duchovního a morálního vzduchu své země, neboť je to základní předpoklad a podmínka mé umělecké existence a pravdivosti.

August, který se o to nestará, není společnosti mnoho platen, august, který by se staral jenom o to, nebyl by mnoho platen na jevišti. Pracuje s obecnstvem, to jest s živými lidmi, kteří rezonují dobou, a musí s nimi vést dialog. Pravdivý dialog, bez jinotajů, dvojsmyslů a spikleneckých narážek. Nikdo neví lépe než herec, čím obecnstvo žije, co ho pálí, trýzní, souží, deprimuje nebo těší, pozvedá a posiluje, dává mu radost a chuť k životu a aktivitě. Herec má národ na dosah rukou, na několik kroků, někdy hledí lidem přímo do očí. Ví dobře, jak málo stačí udělat, naznačit, nebo říci, posun, gesto, grimasu, slovo, aby sál vybuchl smíchem nebo nadšením, souhlasem nebo na důkaz, že chápe, a jak je to snadné – kdyby chtěl. Ví také dobře, čím obecnstvo zmrazí a co vytvoří skleněnou stěnu mezi rampou a hledištěm. To všechno herec dobře ví, a musí mít proto možnost být pravdivý.

Umělec potřebuje svobodu. Ne proto, aby dělal, co chce, ale aby byl, kdo je. Umělec chce, co musí, technik chce, co může. Umělec žádá svobodu pro to, co je bytostně nutné, technik pro to, co je technicky možné. Kriteriem umělcovým je schopnost svět obývat; činit jej obyvatelným. Kriteriem technickým je svět dobývat, činit jej konzumovatelným. Rytmus prvního je bytostný, rytmus druhého je ekonomický.

Hercovy starosti jsou tedy bytostné. Objektem hercovy práce je publikum, veřejnost, obec, lid. Ano, pracuji pro lid a v posledních

důsledcích i pro jeho nejcennější společný statek, pro socialismus. To obecnstvo, na něco citlivé jako mimóza, je někdy jako přetopený kotel, který hledá své ventily: přichází s důvěrou, nadějí a očekáváním, lačně po pravdivém slovu. To je strašlivý závazek.

A co je to to „něco“, nač je tak citlivé? Čím žije a na co slyší toto obecnstvo? Možná, že ne každý z nich rozumí odborným hospodářským explikacím, nejdůležitějším ekonomickým rozborům, a když, těžko se jimi rozehráje. Ale to nevadí, protože všichni rozumějí tomu hlavnímu – tady je ta mohutná a nezastupitelná síla umění – ti lidé nejen rozumějí, ale jdou vám s rozsvícenýma očima vstříc všude, kde se jedná o pravdu, svědomí, upřímnost, spravedlnost, svobodu, toleranci, humanitu, demokratičnost: ne o slova, ale o obsah těchto slov zde běží. To je to úžasné, to je to nádherné – představte si, oni slyší na duchovní pojmy! A právě na hodnoty, jako jsou pravda, spravedlnost, mravnost, které jsou implicitně obsaženy v samé podstatě socialismu a jsou dokonce jeho nejsilnější pružinou a jeho pravým lidským impulsem. Oni slyší na slovo mravnost, jsou sami ještě mnohým znemravnění: frázemi, předstíráním, nekulturností. Ale takovým lidem smíte hrát dobrou komedii na jevišti, ne s nimi špatnou v životě.

Tento lid, a to je náš největší kapitál, je citlivý a vodivý na pojmy etické a duchovní. Zřejmě je to nevyhubitelné a z lidského tvora nevykořenitelné, snad je to sama esence lidství a člověčiny. To naplňuje člověka optimismem. Dejte lidem pocítit, a oni to neomylně poznají, že vám jde opravdu o pravdu a spravedlnost, a oni zvednou hlavu a náhlý zájem oživí jejich tváře. Tyto duchovní pojmy nejvíce vzrušují naši společnost – myslím, že více než sexus a horrory, setká-li se s tím, že je to s ní míněno doopravdy a netakticky.

Ale tato společnost také velmi bedlivě pozoruje, kdo je nositelem těchto idejí a jaké má k tomu pověření. Na tom závisí důvěra mas, lidu, národa a jeho mládeže. Toto všechno je vlastním předmětem kultury, v užším smyslu umění a ještě užším divadla. V tomto smyslu je

dokonce kultura dnes to hlavní, protože teprve u vědomí, že musíme vytvořit podmínky pro nové duchovní a mravní niveau, všechno o tři poschodí výše, má smysl a bude účinně spouštět mechanismy. Hospodářské a jakékoli. Mechanismus sám o sobě je, jak už to slovo říká, právě jen mechanismus. Rozhodující je, kdo ten mechanismus spouští. Žádný mechanismus není samospasitelný. Jen považte: hlupák, spouštějící sebelepší mechanismus – jaká to marnost!

A konečně – kdo ví, nemělo-li to být uvedeno na místě prvním – je tu kardinální problém, problém všech problémů – naše mládež.

Nemyslím, že je o něco horší, než jsme byli my. Možná, že by dokonce byla o něco lepší – kdyby.

Je jen ve velmi špatném stavu. Naše mládež je – zní to neuvěřitelně, po toliké péči a proslovech – duševně zanedbaná. Po hmotné stránce se má výborně, a vida, přece to nestačí. Ona je důkazem, že ne samým chlebem žijí lidé.

Nemluvíme teď o té části mládeže, která je ve stavu marasmu, to je zvláštní kapitola, mluvíme, a musím bohužel generalizovat, o mládeži vůbec. V něčem je i tak lepší, než jsme byli my. Není pokrytecká. Vidí nás shovívavě v mírně komickém osvětlení, a tak dokonale na nás kašle, že jí ani nestojíme za to, aby se příliš přetvařovala. Ovšem nesmí se jí lhát, na to je zvlášť alergická. Je alergická na naši celonárodní schizofrenii: mluvit jinak na veřejnosti a jinak doma, v soukromí. A je bohužel nevzdělaná, nic neví, netouží vědět, svět pro ni začíná dnem, kdy se narodila.

Komu žalovat? Mnohé jí bylo zatajeno a všechny hodnoty a nejsvětější pojmy byly v jejích očích zdiskreditovány – také slovo socialismus, bohužel.

Naši povinností je způsobit, aby právě ona zahořela pro věc socialismu, tak jako jsme hořeli my – jako jste – nepochybuji o tom – hořeli vy, dokud jste byli ještě mládeží. Musí mít však možnost, aby vzplanula; neví, že socialismus může mít i více půvabů, než kolik zatím spatřila, a těžko ze sebe vykřeše jiskru

Ne
k radikalismu
vyzývá nás tato
doba, ale
naopak
k opravdovosti,
kultuře srdce,
pocitivé práci,
vzdělání
a racionalitě.
Tedy
k vlastnostem,
kterých už
Marx a Engels
si nejvíc cenili.
Lidská
intelligence je
nejsilnějším
spojencem
socialismu,
který sám je
plodem lidské
intelligence.

nad tou lehkou karikaturou, kterou jí za doprovodu slavnostních řečí ukazujeme.

Tato mládež nemá historickou paměť, nezná svou historickou minulost, nezná kořeny, ze kterých vyrůstá. Umíte si jistě představit, jak snadné a lehké pořízení má nepřátelská propaganda s psychikou, emocemi a intelektem takové generace. Tato mládež má všechny důvody, aby byla hrdá a pyšná na svou zemi, na její staletou kulturu, na její demokratické tradice, na její perspektivní socialistickou přítomnost, na všechny velké muže a ženy, které dala světu. Naše mládež tu hrdost necítí. Stojí v obdivu nad posledním západním automobilem. Neví, že Karlova univerzita byla založena dříve, než byla objevena Amerika. Možná, že pro některé z nich by to bylo objevení Ameriky. Nekladme jí to zcela za vinu. Některé velké postavy našich dějin ani nezná. Změňme morální a duchovní klima naší vlasti a změníme tím i mnoho jiného, k lepšímu nepochybně. Říkejme mládeži vždycky jen pravdu, vrátí se nám to s velkým ziskem.

Pravda je revoluční, řekl Gramsci – proč se jí tedy bát? Mládež je zmatená a ničemu nevěří. Upřímně: Divíte se tak příliš? Televizní inscenace a filmy, zabývající se tzv. problémy mládeže, jsou většinou neprominutelně povrchní, neboť předkládají jako problém jen následky a symptomy morální a intelektuální krize daleko hlubší a širší. Proto nemluví o televizi, divadle či filmu, neboť to jsou jen velmi závažné problémy dílčí.

Tady, u otázky mládeže, máme historickou příležitost a povinnost. Ta mládež slyší na jméno GORBAČOV. Soudruh Gorbačov byl u nás mimořádně spontánně vítán – jen jako představitel spřátelené země? Ne, jako naděje. Slovo Gorbačov se překládá do češtiny slovem naděje. Pokud tzv. nového myšlení se týká: nové myšlení může nastat v oblasti technické, když je vynalezen parní stroj nebo štěpení atomu, v oblasti politické, objeví-li se nové sociální skutečnosti, v oblasti filozofické, narodí-li se například Marx, v oblasti revoluční, narodí-li se Lenin; jinak žádné nové nebo staré myšlení neexistuje. Myšlení může být jen dobré nebo špatné, citlivé nebo tupé, povrchní nebo hluboké. Naše společnost však stojí před naléhavým, generálním úkolem začít myslet vůbec. Neboť myslet jsme se, žel, málem odnaučili. Bude-li naše myšlení v pořádku, ujišťuji vás, že bude posléze v pořádku i divadlo, televize, film, tisk. To všechno je koherentní.

Je nerozlučitelný svazek mezi socialismem a kulturou myšlení. To je také předpoklad, abychom mohli úspěšně pouštět mechanismy. Protože nechci rozmnožovat omyly, kterých i tak je dost, zdůrazňuji, že nehlásám žádný radikalismus, ba právě naopak. Radikalismus, ba jisté radikalistické fešáctví je starým neduhem českého politického života. Mezi četnými poučeními

z naší historie je také poučení, Havlíčkem už zaznamenané, že planý radikalismus je zhoubou každého vážného a seriózního politického snažení.

Ne k radikalismu vyzývá nás tato doba, ale naopak k opravdovosti, kultuře srdce, pocitivé práci, vzdělání a racionalitě. Tedy k vlastnostem, kterých už Marx a Engels si nejvíc cenili. Lidská intelligence je nejsilnějším spojencem socialismu, který sám je plodem lidské intelligence.

Nejdražší a nejcennější surovinou v konci XX. století jsou šedé buňky mozkové, nejuvětší to zázrak ve vesmíru. Kdo jich nedostatečně a ledabyly používá, nemá v tomto světě šanci. Musíme vytvořit novou, vyšší duchovní a mravní atmosféru a mnohé bude naopak přidáno. Musíme dát zase volné pole lidským kvalitám. Jen ze samostatně myslících a zodpovědných jedinců může se organicky stát zodpovědný kolektiv. Musíme se zase naučit mluvit česky, očistit a osvěžit náš jazyk, zubožený a zvulgarizovaný televizí, filmem, novinami. Jakmile začneme myslet, vypudíme téměř automaticky onen zjednodušený slovník, onen rybářský slovník, z něhož se už člověku dělá špatně, tu společensko-politickou hantýrku, kterou se už všichni málem vyjadřujeme. Nesmíme dopustit, aby jméno socialismus bylo bráno nadarmo a v jeho jménu cokoli ochuzovalo náš život. To všechno je koherentní s bojem proti alkoholismu, narkomanii, špatné pracovní morálce, politickému ignorantství. Musíme přinutit vítr, aby se přizpůsobil ostříhané ovečce. Musíme dělat boty, aby padly člověku, ne osekávat člověka, aby se vešel do bot. A přestaňme se už tvářit, že je u nás všechno v pořádku a že všechno důležité se už stalo. Pochybují, že náš lid se dá natrvalo uspat takovou ukolébavkou.

Před 169 lety se narodil Karel Marx, muž, který mne inspiroval, JAK říci to, CO jsem chtěl říci. Nechť mi odpustí, že jsem to neřekl lépe. Děkuji vám za pozornost.

Připravil
Martin Groman

Literárně-výtvarné dílny

ARS POETICA 2007

Duchovní cesta básníková

28. 7. — 6. 8.

Literárně-výtvarné dílny Ars Poetica jsou pokusem o zachycení tiché všední poezie života v rozmanitosti jejich forem. Našimi průvodci budou básníci, kteří se uměli dotýkat středu věcí. Každý den programu je věnován jednomu básníkovi a jeho duchovní cestě.

J. Čapek, I. Blatný, Z. Rotrekl, J. Kolář, E. Juliš, L. Novák, I. Diviš

Dílny jsou určeny nejširšímu okruhu zájemců, jsou vhodné i pro ty, kdo dosud cestu k literatuře nenalezli, nebo na ni neměli čas. Je také možné zúčastnit se jen některého večerního setkání. Termíny návštěv hostů se mohou měnit, doporučujeme raději několik dní předem ještě zavolat na číslo 736 176 635.

Dopoledne je věnováno zábavě a nápaditým hrám; odpoledne: tvořivé, četba, možnost si zkusit některé grafické techniky. Každý večer se uskuteční setkání se zajímavými osobnostmi současné kultury (viz harmonogram hostů). Součástí programu jsou nedělní lesní mše svaté.

Harmonogram hostů (začátek v 19 hodin, není-li uvedeno jinak)

28.7. Miroslav Kovářik: interpret poezie, autor rozhlasového týdeníku Zelené peří a Poetického nočního, učí stále na Lit. Akademii J. Škvoreckého, publikuje recenze v časopisu Tvar, edituje knihy, píše seriál Život... a poezie do Týdeníku Rozhlas.

29.7. Pavla Pěčinková: Kunsthistorička, přednáší na VŠUP v Praze na Katedře dějin umění a estetiky, spolupracuje s Galerií Klenová, je autorkou Contemporary Czech painting, monografií Josef Čapek, Josef Lada, publikuje v řadě periodik: Ateliér, Revolver revue, Literární noviny, Architekt, Umění, Umění a řemesla.

30.7. Zeno Kaprál: Osobitý český básník. Pracoval jako vrtač, učitel, vychovatel v polepšovně, zeměměřič, hasič, pojišťovací agent, dramaturg a redaktor. Je autorem esejů a řady básnických sbírek Ploty; Reinerův výbor, Staré texty, Nové texty; Plané palposty; Moje pojišťovna, aneb, V krajině arkádské; Ozvy kázní: básně z let 97–99; Glosy a maximy; Namol střízliv; Pádo stálosti; Zeleň blankytu; Suché rořátky. Je také autorem dosud nevydaných básní pro děti.

31.7. Aleš Palán: básník - Říkejte si tiše se mnou, Pohádky, editor - Dnes jen o té prašivíně, dopisy Bohuslava Reynka Tereze Sumové z let 1951-1970 (spolu s Martinem Bedřichem), esejista, autor knižních rozhovorů s opatem Vítem Tajovským - Člověk musí hořet, s Danielem Reynkem a Jiřím Reynkem - Kdo chodí tmami, dále je autorem monografie - Než krokodýl spolkně stín: čtyřicet let Zdeňka Čížkovského v Jižní Africe. V současné době kromě jiného pracuje na rozhovorech se syny Josefa Floriana.

1.8. Jan Rous: kunsthistorik, přednáší dějiny umění 19. st., typologii grafického designu a ilustrace na VŠUP v Praze, autor knih a katalogů o knižní grafice např. Český funkcionalismus 1920-40, Užité grafika, Josef Kaplický: knižní grafika a kresby.

2.8. Eva Vlčková: putování za českou plastikou (již od 8 hodin ráno). Jako každým rokem nás putováním provede coby zanícený milovník české plastiky. Letošní téma je Josef Wágner.

3.8. Ivan M. Jírouš: básník, publicista a výtvarný kritik, významný představitel undergroundu, autor sbírek a esejů Magorův ranní zpěv, Magorova krabička, Magorovo borágo, Magorova mystická růže, Magorovy labutí písně, Ochranný dohled, Magorovi ptáci, Magorova summa, Magor dětem, Magorův zápisník a Magorovy dopisy.

Tomáš Vázan: celodenní výstava fotografií.

4.8. Vráta Brabenec a Joe Karafiát: autorské čtení poezie se saxofonem a kytarou Vráta Brabenec, básník - Vůl Hvězda Ranní, Vážený pane K, Karlín přístav, autor libreta Pašijové hry, autor pohádek Vůde je střed světa, saxofonista The Plastic People Of The Universe.

Joe Karafiát (Pepa Karafiát alias Joe Carnation), kytarista - Joe Carnation Band, Tony Ducháček & Garage, Domácí kapela, Šílenství.

Společné projekty např. Brabenec & Topol & Karafiát & Brabec: Konec léta, Brabenec & Karafiát: Začni u stromu.

5.8. večerní Slavnost světél

Cena (program, ubytování, strava) 1.650 Kč

Místo sokolské tábořiště Ježkov u Zábřezí (ze Dvora Králové n/L do Doubravice a odtud do Zábřezí)

Ubytování v lese v podsadových stanech

Pořadatel sdružení „Quo vadis“ František Burda

mobíl: 736 176 635

mail: feaurmont@centrum.cz

Kontakt, více informací a přihlášky Tereza Vlčková-Burdová

Rašínova 387, 549 01 Nové Město nad Metují

mail: Terez.Vlckova@centrum.cz

<http://arspoetica.wz.cz>

O

čem
se
(ne)
mluví

Columbo jako náplast

Úvodem doznám, že jsem televizní seriál Columbo po celá léta nemusel mít. Ne že bych některé epizody neznal a ne že by mě poručík v ošuntělém baloňáku vůbec nezaujal, ale ani jsem ho nevyhledával.

Až postupem času jsem se znovu a znovu setkával s různými nadšenci a ti pžímo ADOROVALI herce Petera Falka, především ale právě detektivky tomuhle muži ušité na míru. Tak kupříkladu spisovatel Isaac Asimov měl tento seriál vyloženě v oblíbení.

U nás zase mnohé díly nevynechal Ondřej Neff, který se jinak na televizi takřka nedívá. Neopomněl ale v jednom článku připomenout, že VE SKUTEČNÉM ŽIVOTĚ by většina Columbových vražd na 100 % zůstala neodhalena. A tedy, možná, i neodhalena zůstává. Respektive: Zůstávají neodhaleny stovky OBDOBNÝCH zločinů. V Americe, možná i u nás.

Že tomu nevěříte?

Je to vaše právo, ale každopádně bychom si měli uvědomit, že je-li vražda policií odhalena, dočteme se o tom. Většinou, anebo aspoň s odstupem. Není-li odhalena, nebývá často ani za vraždu pokládána. A tak se o tom nedočteme. Nevíme nic. Geniální zločin je takový zločin, který jakoby neexistuje.

Ale to už zabíhám do čirých spekulací, ačkoli mi jistě I BEZ TOHO asi dáváte za pravdu, že jednotlivé díly seriálu Columbo byly – a jsou – jednoznačně POHÁDKAMI.

A že je tenhle poručík fakticky čímsi jako andělem. Ne nadarmo byl jeho představitel obsazen i do role anděla ve filmu Nebe nad Berlínem (1987). Jedině anděl anebo pohádková bytost totiž může už na začátku všech případů instinktivně vycítit, kdo asi bude pachatelem, a jedině andělovi je dovoleno se na vytypovanou postavu dotěrně pověsit a otravovat a otravovat... a otravovat. Hm. Ale opravdu rád bych viděl skutečného poručíka na Columbově místě, který by se takto „pověsil“ na – dejme tomu – ně-

jakého nejmenovaného podezřelého, jenž byl včera propuštěn na kauci.

Nebo na pouze domnělého vraha. Mafiána. Je to absurdní představa a samozřejmě pouze sen, a tak jsou všechny díly Columba jednoduše náplastmi. Ano. Jsou naprosto nepravděpodobnými bájemi, které mají diváka uchlácholit a které nás mají utěšit a říct: „Ano, spravedlnost nakonec vždycky účinkuje, věřte tomu, lidé. Ano, pravda vždycky zvítězí, i kdyby byl vrah sebebohatší, i kdyby to byl – co se mozku týká – sám Albert Einstein.“

Skutečnost je bohužel zcela jiná. Skutečné pravdy se velmi často nikdy nedobereme. A tak jenom rezignovaně usedáme k televizi a...

2.

A málokdo už dnes ví, že byl Columbo v prvních dvou příbězích jen dost obyčejným detektivem. Ty dva filmy jsou dnes reprizovány i v Americe opatrně. A velmi málo. U nás chyběly při většině repríz. Ten vůbec první se jmenuje Vražda na předpis a měl premiéru už roku 1968. Byl natáčen, když bylo Falkovi teprve čtyřicet. Následující film, Výkupné za mrtvého, je z roku 1971. Ale až pak...

Až pak připustili k látce mladého režiséra Stevena Spielberga, který si „na to“ s Peterem Falkem sedl. Dali hlavy dohromady, oba, a vymyslili baloňák. Columbo později říká: „Ten baloňák je neznatelný. Dobrá koupě.“ A vymyslili i všude oklepávaný doutník. Columbo s ním stále otravuje. Podezřelí jsou vytáčení a prořeknou se...

Falk a Spielberg přišli už tenkrát i na mnohá typická gesta, anebo přinejmenším občasně podrbaní se hrdiny ve vlasech, a Steven Spielberg také jako vůbec první z režisérů zdůraznil poručíkovu neústupnost, následkem níž se tak často zastaví a obrátí ve dveřích, když už je na odchodu. „Málem bych zapomněl. Měl byste ještě chvíli?“ Anebo: „Nejde mi to do hlavy! Víte, jedna věc mě opravdu trápí.“ To všechno tedy přidali a roku 1971 vznikl třetí díl neboli televizní film Vražda podle knihy. A dodnes... ještě 66 dalších filmů, přičemž pouze Muže, který zavraždil sám sebe se až dosud nepodařilo odvysílat i u nás, protože se ho z nějakého rozmaru producenta ani nepodařilo odkoupit.

A série není ukončena.

Columbo se tedy nevrací jen ze dveří. Seriál pokračuje. Sklidil už úspěch ve více než osmdesáti zemích světa a není to samozřejmě jen díky scénářům nebo zábavné charakteristice hlavní postavy. Vliv tu má či mělo i zvláštní charisma Petera Falka (nar. 1927), tohoto muže s handicapem. Chybí mu totiž od tří let pravé oko a on se stal bezpochyby úspěšným i právě díky tomu, jak urputně překonával tento handicap. Ale vraťme se od herce, jehož otec byl Rus

„Málem bych zapomněl. Měl byste ještě chvíli?“
Anebo:
„Nejde mi to do hlavy!
Víte, jedna věc mě opravdu trápí.“ To všechno tedy přidali a roku 1971 vznikl třetí díl neboli televizní film Vražda podle knihy. A dodnes... ještě 66 dalších filmů...

Atd. Při tom všem se na vás ale z obrazovky dívá „prázdnou a nevinnou tváří,“ jak to správně formuloval jeden ze seriálových zločinců, a tak věru není lehké Columba prokoudnout. Ne, vlastně to vůbec nejde. Každý lotr nakonec šlápne vedle – a do louže.

a matka Polka s maďarskými a dokonce i českými předky, k figuře, kterou Falk vytvořil a zosobnil. Pro poručíka Columba je typické, jak neskutečně klame tělem ve všech chvílích, kdy ze sebe dělá úplného idiota a kdy říkává: „Je to prostě úplná záhada. Ne, nevím si s tím vůbec rady.“ Ale rady si přitom ví.

Až moc dobře. Vždycky. Je to skrytý Šalamoun i Kolumbus, a přece pokračuje: „Víte, mám trošku problém a trápí mě ještě pár věcí... Ještě něco, pane. Asi jste zapomněl, asi to není důležité, ale...”

Atd. Při tom všem se na vás ale z obrazovky dívá „prázdnou a nevinnou tváří,“ jak to správně formuloval jeden ze seriálových zločinců, a tak věru není lehké Columba prokoudnout. Ne, vlastně to vůbec nejde. Každý lotr nakonec šlápne vedle – a do louže.

3.

Znaky Columba se staly i všelijaké jeho poznámky, které nám, i když jen velice zvolna, zprostředkovávají detektivovu identitu a uvádějí nás na scénu jeho zastřené soukromého světa. Jsou to třeba zmínky o četných příbuzných či zvycích (kuželky). Postupně tak zjistíme, že má možná dvě neteře i švagra a hlavně samozřejmě manželku. „S manželkou máme ještě jedno auto,“ omlouvá svého neskutečně vrakovitého Peugeotu 403 Cabrio z roku 1966. „Takže o nic nejde, ne? Jen o to popojíždění.“

A ještě jindy překvapí i sourozencem: „Můj bratr je to samé. Taky je hrozně šetrný.“ A hned dodává: „Ach ano, tak tohle říká moje žena taky.“

Je ale Columbo vůbec ženatý? Vždyť paní Columbovou jsme nikdy nikde neviděli. Neblafuje náhodou Columbo i v tom? Nelže nám nakonec úplně bez přestání? Zdá se to nemožné? Kdo ví. Uvědomujeme si jeho neuvěřitelnou důvěryhodnost, ale... Neexistu-

jí třeba vůbec žádní příbuzní a je tu jen ten jeho pes... Ano, jediné TOHO opravdu vidíme.

Pravda, máme i díl, v němž se paní Columbová s poručíkem účastní jisté slavnosti, jenže ani tady nemůžeme sloužit jejím vzhledem, protože... „Asi je zrovna na toaletě.“ Roku 1979 ale byla tato záhada využita i k natočení televizního seriálu o paní Columbové, který má čtrnáct dílů a nebyl u nás dosud uveden. Paní Columbová se zde jmenuje Kate, představuje ji velice přitažlivá herečka Kate Mulgrewová (narozena 1955), ale seriál se sérií o Columbovi nijak nesouvisí, tedy snad s výjimkou herecké účasti Roberta Culpa.

4.

Podobně jako svou ženu postrádá ale Columbo třeba i křestní jméno. Odedávna. Je to zvláštní a zřejmě jediný podobný případ mezi všemi filmovými hrdiny, kteří se kdy proslavili. Ve Spojených státech se ono chybějící jméno stalo prý i předmětem řady soudních sporů.

A ano, fanoušci seriálu prý jednou slyšeli, jak na Columba kdosi zavolal: „Tede“. Viz díl X. A jinde ukazuje poručík do kamery dokonce svou rozevřenou legitimaci, kde je cosi vedle fotky naškrábáno. Obě ty možnosti odhalení však při bližším ohledání jaksí zvadly.

5.

Nevadí, je tu i mnoho dalších zajímavých aspektů.

Když se totiž nad některými příběhy opravdu vážněji zamyslíme, nutně dojdeme k závěru, že vlastně neukazují ani tak Columbovu genialitu, jako existenci „kohosi nahoře“. Snad v nebi. Jako přítomnost nějaké vyšší spravedlnosti v našem životě.

Skoro pokaždé totiž poručík boduje i díky tomu, že v dokonalém plánu jeho soupeře zůstala trhlinka... A že vrah opomněl nějaký detail. „Jsem podsedlý detaily,“ říká Columbo.

A není zde snad opravdu nějaká vyšší moc, která pokaždé zajišťuje toto zlosynovo opomenutí? Či je to jenom „vyšší moc“ scénaristova? Kdo ví. A pokud tomu kterému příběhu uvěříme (a příběhy se o logiku vždycky aspoň snaží, takže jim uvěřit lze), můžeme anebo musíme už věřit i tomu, že trestajícím tu není jen Columbo, nýbrž i něco nad ním, tj. přinejmenším onen anděl. Anděl, který se do detektiva možná i vtěluje. Nebo dokonce...

Příkladem ať je třeba díl, v kterém je vrah usvědčen jen díky tomu, že Sovětský svaz (v seriálu opatrně přejmenovaný na Čínu) stáhne své sportovce z olympiády, aby je na ni ale zase nečekaně

pustil. Mimochodem, právě v této části (Krise identity) spatříme poručíka na chvilíčku stát před obrovským obrazem „Kolumbus objevuje Ameriku“.

6.

Ukázat Columba jako anděla anebo dokonce „boží ruku“ by ale bylo chybou tvůrců.

Stal by se jen dalším supermanem. Všemocným, a tedy neuvěřitelným. Tvůrci to věděli – a nechtěli.

I Sherlock Holmes měl chyby, ne? I Sherlock Holmes občas neuspěl, např. v povídce Žlutá tvář. Columbo sice uspěje pokaždé a bez výjimky, ale rovněž není dokonalý. Například prokazatelně nemá orientační smysl.

Vím, už namítáte, že i to jenom předstírá, nicméně sledoval jsem pozorně dotyčný díl, během něhož bloudil areálem vojenské akademie skoro jako Hurvínek, a věřte mi, že bloudil i ve chvílích, kdy ho – skoro určitě – nikdo kromě nás, diváků, nemohl vidět. Proč by to tedy hrál. Snad před pánem bohem?

Columbo také poněkud svérázně řídí své auto. Další nedostatek! Po této zkušenosti dojde instruktor autoškoly (v dílu Obrácený negativ) ke svému cíli dokonce raději pěšky.

Columbo prý taky netančí, to ovšem opravdu může jen tvrdit, a nenosí služební zbraň a dokonce neumí moc střílet a mířit, takže za sebe posílá na střelby tajně kolegu, za což mu hrozí ztráta odznaku. Samým vrcholem grotesky se pak zdá být chvíle, kdy z jeho úst na vlastní uši uslyšíme: „Já vidím krev... a je mi na omdlení.“

Ano. Právě těmito slovy odhalovač desítek a desítek vražd odmítá v jednom dílu přihlížet chirurgově operaci. A hezká seržantka z oddělení vražd se ptá: „Jak to, že jsem vás tam ještě nikdy neviděla?“ A Columbo na to klidně opáčí: „Jsem tam málo. Je to tam samá vražda.“

7.

A krom toho také klidně podotýká: „Můj rozum je pomalejší.“

V tomhle případě však určitě už jde o geniální mimikry. A jistě, třeba ani nelze, třeba jeho rozum skutečně „vyžaduje čas“, nakonec však ta hlava vždycky až nemilosrdně dokráčí k cíli – a hlava soupeře padá. Columbova rafinovanost bývá při zpětných pohledech až neskutečná.

Zdrcující. V některých dílech díky tomu mohli představitelé padouchů, kteří mu srdnatě vzdorovali, sehrát celou škálu pocitů, mezi nimiž ale posléze dominovala už jenom narůstající beznaděj. Tak

typická pro dlouho uštvávaného zajíce. A herci, kteří se rolí těchto vrahů zhostili nejlépe, si pak „stříhli“ padoucha třeba i vícekrát. Ne Johnny Cash, ale kupříkladu už zmíněný Robert Culp. Ten hned třikrát – aby si počtvrté zahrál i nevinného. Pokud vím, málokomu z diváků to vadilo, spíš naopak.

8.

Pachatel se tedy často zvolna hroutí, ztrácí sebejistotu, ale nezřídka začne Columba i nepokrytě obdivovat. „Jste horlivý,“ konstatuje třeba arabský vrah v Případu diplomatické imunity – a již brzy poté zjistí, že horlivost nebyla ještě zdaleka vším. Je totiž ztracen.

9.

Má vůbec seriál Columbo nějaké nedostatky? Jistě. Některé díly jsou až příliš nepravděpodobné a jiné zase moc „natažené“. A někde selhal padouch, neuměl dost hrát. Dobrý byl ale třeba Robert Vaughn (hrál dvakrát) či Donald Pleasance.

A co se může zdát mnohému evropskému divákovi až pobuřující? Inu, jak bývá Columbo přehnaně fascinován při setkáních se známými herci.

„To jste vy? A podepíšete mi to? Manželka asi omdlí,“ říkává. Opakuje se to ve víc dílech. Působí to ale jinak než jako blufování. Upřímně, naivně – a pošetile. Berme to s nadhledem a jako jakousi podlézavou úlitbu scenáristů „všemocnému“ Hollywoodu. Vždyť Columbo v jednom dílu dokonce zcela vážně tvrdí, že se prý stal policistou hlavně proto, že se v dětství „díval na staré gangsterky. Třeba na Zjizvenou tvář“.

Inu, přece jen je to jenom pohádka.

Ivo Fencel

Pachatel se
tedy často
zvolna
hroutí, ztrácí
sebejistotu,
ale nezřídka
začne
Columba
i nepokrytě
obdivovat.
„Jste
horlivý,“
konstatuje
třeba
arabský vrah
v Případu
diplomatické
imunity
– a již brzy
poté zjistí,
že horlivost
nebyla ještě
zdaleka
vším.

Jakub Grombář Překlady z ruštiny

Andrej Sen-Seňkov

pink floyd, „the money“:

ve
starobylém
africkém
království
Hatos
byly
všechny
mince
pokroucené,
podobné
sušeným
banánům

stříbrný povrch
z nich
sundávali
postupně,
s
každým
nákupem

úplně
čisté
mince
byly pokládány
za
falešné

Andrej Sen-Seňkov, narozen 1968 v Dušanbe, pracuje nyní v Moskvě jako pediatr, autor sbírek Tajný život dětského pianina a Pár písmen, které vím o hudbě, cestopisné prózy Oklahoma, laureát Ceny Andreje Bělého

Jurij Orlickij

...

světlá nitka na šatech
znamená
že odešel světlovlasý

Alexandr
Očereťanskij

...

unavují mě unavení lidé

Konstantin Kedrov

Leeuwenhoek a Galilei

Leeuwenhoek v mikroskopu
v dalekohledu Galilei
každý je svým způsobem nekonečný
Leeuwenhoek v dalekohledu
v mikroskopu Galilei
Jenom tak se dá ještě něco vidět
Leeuwenhoek zaostří sám sebe
a stane se Galileem
Galilei zaostří sám sebe
a stane se Leeuwenhoekem

tmavá
že tmavovlasý

a co když bez-
vlasý?...

Alexandr Josifovič Očereťanskij (1946),
básník a literární teoretik žijící v USA

Jurij Borisovič Orlickij (1952), básník
a literární teoretik, od roku 1994 organizu-
je v Moskvě mezinárodní literární festival
Verlibr

Konstantin Kedrov, narozen roku 1942
v Rybinsku, básník, zpěvák, filolog a filo-
zof, učí na moskevské univerzitě kulturní
etiku, píše literární kritiky do deníku Izvješ-
tija, zakladatel literární skupiny DOOS
(Společnost dobrovolných ochránců vážek),
navazující na tradice ruské avantgardy

Radovan Brenkus

Ked' sa jej
sníva
s netvorom

Z autorových stránok www.radobrenkus.szm.sk: „Radovan Brenkus sa narodil 30. januára 1974 v Bardejove. V súčasnosti patrí k popredným slovenským spisovateľom. Autor úspešne ukončil štúdium na Prírodovedeckej fakulte Univerzity P. J. Šafárika, v odbore matematika a fyzika. V Košiciach pracoval ako pedagóg a momentálne pôsobí ako odborný pracovník v Ústave experimentálnej fyziky Slovenskej akadémie vied. Je držiteľom viacerých ocenení z celoštátnych literárnych súťaží v poézii a próze. Svoju literárnu tvorbu prezentuje v Slovenskom rozhlase, taktiež publikuje časopisecky na Slovensku a v zahraničí.

Keď sa jej sníva s netvorom,

hreje ju tunel bez svetla,
 krváca vesmírom.
 Panenské srdce pred zánikom
 trúchli viac než hriechne,
 lebo smútok osamelých žien
 pripomína odpočinok nebohých
 na kameni. V ťažkom súmraku
 ide o zrkadlenie anjelov,
 keď sa pália novorodenci.
 Strašné rúhanie,
 v ktorom sa až tak dychtí
 po raji. Takýto snár dotykov
 si podávame z rúk do rúk,
 z hmly do hmly na dlaniach.
 Aby sme predajní rástli
 na úbytku srdca.

Zmeráme ozvenu po hlas

leda my. Tak už príď.
 Hoci sa v spálni spálime
 a spálime spánok hlbocín,
 obetou na jeho oltári
 zažnem v nich vyhasnuté slnká.
 Iba s tebou chcem byť šťastná,
 vysoko nad zenitom belasej hudby.
 Veď dole sa rozomieľajú zmysly
 a božie mlyny v bezvetrí
 nemelú ani kosti, čiernobiele
 vidiny, spité pod krvný obraz.
 Je temrava, ktorou sa nekreslia sny.
 Keď sa brieždi v brlohoch,
 mince a klenoty sa množia na vši.
 A cieľ sa posúva putovaním,
 aby sa pokračovalo.

A kolobeh krvi neznamená nič

vzhľadom na stúpanie dymu,
 ktorý dedíme. Moje čakanie
 je čakaním starca na snúbenicu,
 keď hladká vlasy tráv ako ju zažíva.
 Chcem byť šťastná iba s tebou:
 nech ma ovanie šuchot peria,
 šmýkanie nebeských vrstiev
 z náhodného pohybu krídel.
 V príjemnom chládku rozprúdených sfér,
 privinutá holubicou,
 kde sa z barančekov strihá nektár,
 pretože do nich prší bieda,
 počúvam akoby dopredu reč,
 posunkovú reč
 z preloženia jej krídla,
 predobrazu vtáčich kostí.

Dosiaľ vydal básnické zbierky *Pochod mŕtvych* (1997), *Rekviem v prachu* (2002) a *Romanca s bludičkou* (2005). V próze debutoval knihou poviedok *Návraty pekla* (2005).

Brenkus je redaktorom slovenského literárneho časopisu *Dotyky*, venuje sa literárnej kritike a vydavateľskej činnosti vo vydavateľstve Pectus.“

Voči tomu, čo si želim:

havraní obrad kvetov a peľ,
 sladké jedy vyprášené zo spánkov.
 Pomiluj medzi nimi vôňu družky,
 vzkries ma z polomŕtvych.
 Ešte neodvisli tiene
 na upletenom priestore.
 Jediný zvon ho tlmočí,
 tlmočí rev vo výšinách –
 – zabitie duší stratou ich pamäti.
 A čas šašo sa mu vysmieva,
 lekár i hrobár vo večnosti.
 Orodaj za roje iskier alebo múch,
 aby si uchlácholil vojaka.
 Ten, kto túži zatvoriť sa s dúhou,
 ju rovnako nepretlmočí chrčaním.
 Z útrobov, kde hrajú sukyni synovia.

Vynášaná z neba do zeme

zistím, aké ošatenie prináleží
vykopanej hviezde. Po kriku
ju oblečiem z nahej ozveny.
Do zmyslu kopania
hrobu pod srdcom.
Preto od ľútosti spadli lupene,
v hodine oberania stromov
sa zoskupili do štíhlej figúry diabla.
Starci však dovidia po tento horizont,
kde zhasnuté slnko
núka vzhľad vznešeného princa,
odsnívaný sen,
čo preváži všetky hviezdy.
Tam počatý na váhach vesmíru,
keď sa do očí vtláči priepasť,
zvažuješ poslednú bránu.

Ani v popole pobehlice

nestojí, ako sa ti víria pery,
zrak vykúpaný v zlate.
Temný orol – prázdno
na nočnom tróne,
beztvaré pohoria a doliny.
V pľúcach ma bolí povetrie,
kráľovský syn záhrobia.
Pochmúrne veže a hradby,
múry škrtené brečtanom.
Pod nami nôtia duchovia,
príšery tancujú nad ruinami.
Rozpadnuté domce v tmách,
kam psota chodí v plachtách.
Nepríčetná hra zosnulých
na siluety vlčích dier,
odznova a odznova.

Keď kvília padlí anjeli,

hladšie a farebnejšie usína dúha.
Prikývneš výlučne preto,
že ide o besnenie v kliebkach,
odkiaľ už badať zovňajšok Boha?
Zdesené ticho je jednota mora a súše,
rozhranie svetla a tmy,
človek a smrť na brehu.
Prvá pieseň nemej tváre,
zopár neprehltnutých síl.
Hrdlu neprekáža.
Ak ťa však druhá
v protikladnom tichu
vyhodí na bohapustý breh,
pohladený hrôzou
prekročíš cez krákajúce chmáry
nežný nebeský kruh.

Nielen ty sa spoznáš vo mne

zvonením do zamračených hrobov.
Zavčas rána mi dovoľ byť plátom,
premeniť sa na zlatú rybkú.
Keď samota bola ružová,
zostrelili sme milovaním
niekoľko komét,
vylovili ich z jazera.
Z brilantového medzi bralami.
Pred malou smrťou
chcem mať dvakrát teba,
viac ako tri rozbité želania.
V sieti sa trepocú vtáky zo zrkadla
a na zarámovanom nebi
ich vyrezávajú diamantové ryby.
Zlepíme sa z takýchto črepov,
aby sme sa vzhliadli?

Najžiarivejšie sochy sveta

hasnú vo večnosti
 a ja, ľadovo tmavá
 na spôsob bytia,
 očarujúca tým, čím spíš,
 utečiem od poslednej večere
 bez kamenných hostí.
 Nepohrádam plameňom!
 To len ktosi zdvihol hlavu
 a zasa zahynul na kríži.
 Vidím hrôzu
 zahojenú v tichu,
 v jeho jazvách počujem krv,
 potiace sa semeno.
 Ako žena sa zmietam
 na jej skazenej strane,
 odkiaľ sa kríž rúti do smiechu.

Teplou farbou,

istotou ruky si ma podržal.
 Ona je snívanie, ktorým si!
 A nato si namaloval do slz:
 „Ja som fantázia krásky. Ja som ty.“
 Preboha, zadusila som dieťa,
 zabila som teba. Ako strom.
 Po blesku si zhrmotal na tvár,
 skropila ma miazga. Tvoj výtvor.
 Obrátil sa na zubatú stranu prachu,
 odkiaľ sa odplazil had.
 Tiene podsvetia ťa obklúčili,
 uniesli vás do kľukatých útrobov.
 A ten polosen sme my:
 v bdiacich sa končia stopy spiacych,
 zo živých pokračujú
 tajomné cesty mŕtvych.

Odkiaľ sme prišli,

ak nie z juhu? Spomínam,
 ako ho vtáci prevrátili
 na štyri strany, pod prvosienky
 vysťahovali desatoro potokov
 v rybkách. Na plochých súhvezdiach
 sa pásla črieda motýľov.
 Keď sa ich tykadlá ohli k prsníkom,
 napojila som ju vodou.
 Jelene nasadili hline korunu,
 aby sa naučila byť zhovorčivá.
 A medzi rebrá sa ti zakliesnili parohy.
 Prežil si minulosť galaxií,
 rozprával si o nej s úsmevom.
 Ty si svietil. A ja zablatená
 prútkom som ukázala na kopce,
 v tebe som nevrhala tieň.

Snívania nie je koniec

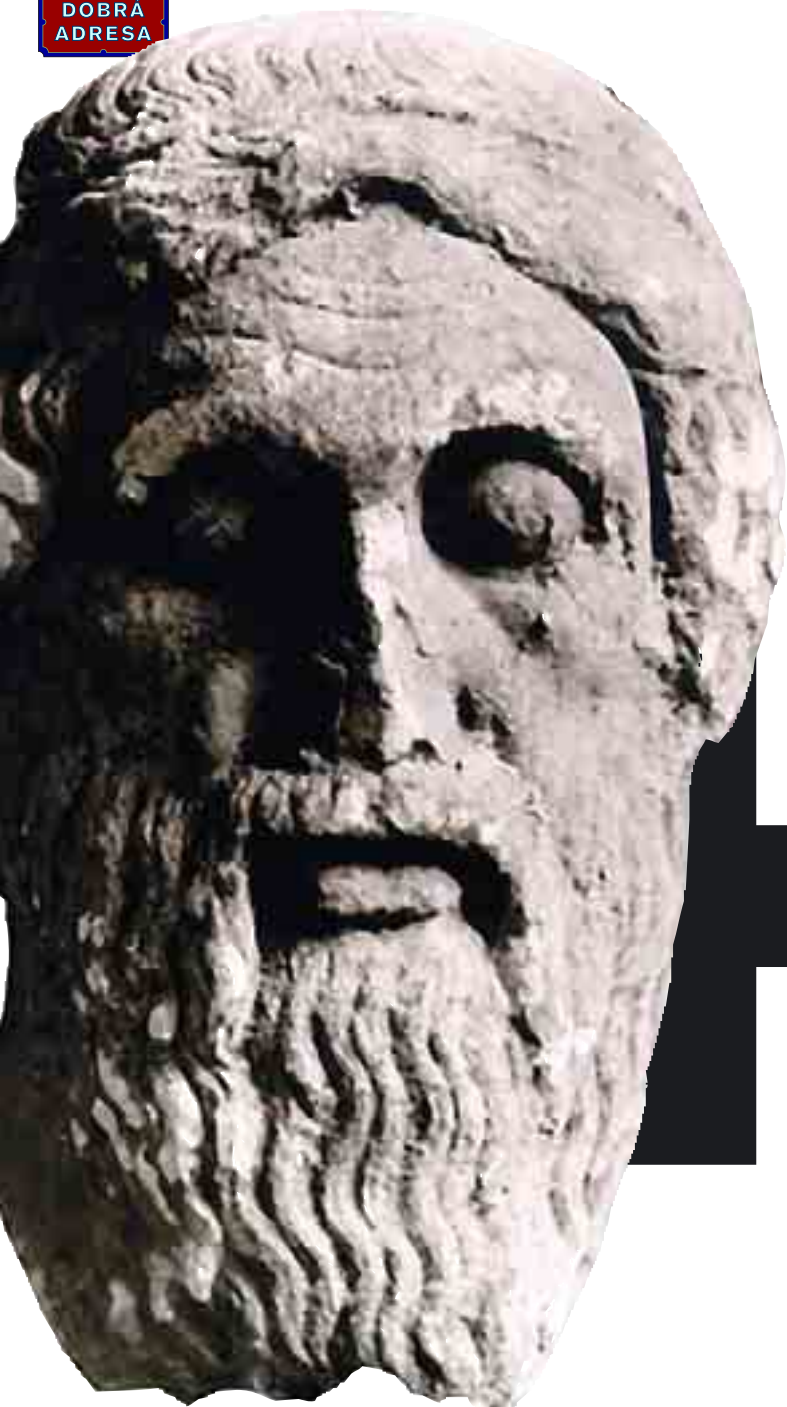
ani v údolí podrezaných bábik,
 chrčiacich kozliatok.
 Vôkol neho si ma viezol na gondole,
 kde sa verí materinej dúške.
 Pozdravovali sme figovníky.
 Omladnutí nebohí sa motali po brehu,
 rozvinuli koberec a na ňom
 sa odletelo do sadu s bocianmi.
 Z plienok rozbaľovali halúzky.
 Sadili ich a polievali zobákmi,
 až kým sa nezatiahla obloha,
 v akej už nebudú telá
 čoraz viac rozpúšťajúcich sa oblakov.
 Keď z diaľky kikiríkal kohút,
 vynoril sa anjel
 s hlinou na mokrých šatách.

Tvár dvojčaťa na hladine

jednako udáva pohyb častíc,
 úplnosť nedokonalých svetov.
 Je totiž všeobjímajúce pole:
 ideš po ňom priamo,
 ale dôjdeš na to isté miesto.
 Nerozprestiera sa, prosto je.
 Do strán sa šíria jeho zmeny,
 vlnenie obilia. A podobne
 vyzerá najmenší dom,
 akoby bol neobmedzene malý.
 Keď sa vymetá prach,
 rovnaký sa dostáva dovnútra.
 Akokoľvek privrieš dvere,
 neupratáš ani dvor dokorán.
 Pretože i múry sú zo smetí –
 – záhradka oplotená prahom.

S nezábudkami neba

starneš a znova musíš zomrieť,
 aby som bola schopná milovať
 ako v krištáľových časoch,
 mimo pochybností a nezištne,
 ako prvýkrát i naposledy,
 keď som ti bez predsudkov
 ponúkla najstrašnejšie ovocie:
 môžeš urobiť čokoľvek,
 rozhoduje však moja vôľa.
 Snažíš sa zastaviť smrteľnosť,
 keď v prísnom slede čítaš z knihy
 veštiacej udalosti podľa vetra,
 no stále nosíš do pravekých jaskýň
 ulovené dni bez dátumu,
 zapísané železným perom
 do jamy ustlanej listami.

HO

‘Destrukce dekonstrukce a dekonstrukce destrukce

A můžeš tam hned napsat, že Homér už žádnou básničku nenapíše, už v životě žádnou, protože Homér je hotovej, úplně odepsanej.“ Tak řekl Homér – na začátku rozhovoru, který s ním vedl 12. listopadu 2002 v Řečkovicích Luboš Vlach a který byl otištěn v básnické sbírce *Moruše /cypřiše/* (Dauphin, 2003).

Co bych asi tak mohl k Homérovi ještě napsat. Kdo neví, co se to tady děje, tak úplně telegraficky: Homér čili Pavel Ambrož (1964), „živej inventář“ Brna, pokud jste město objevovali v posledních 20 letech 20. století pohybem ze dna nahoru (v opačném případě byste se s ním asi nepotkali). Autor mnoha básnických sbírek. Zpěvák, textař a performer skupin *Lambrechtův psychometr* a *Idiot Crusoe* (www.sopel.freemusic.cz/muzika/idiot_crusoe.html). Jeho básně jako texty dále využívá například skupina *Čočka*, v poslední době *Já jsem poznal* (jajsempoznal.phorum.cz).

mer

Kromě básnické sbírky *Moruše /cypřiše/* si jeho tvorbu můžete přečíst ve výběru *Prázdný město* (Tvar, příloha Tvary 14/1999), o něm dále v Dobré adrese 12/2003 nebo na adrese www.sopel.freemusic.cz/poesie/pavel_homer_ambroz.html.

Když komundíři pochopili, že způsob plánovaného předstupně ke komunismu, čili socialismus, je poněkud nešťastný (a to jim ještě konkurovali jiné socialismy ve světě), přidali k němu adjektivum *reálný*, aby to nějak odlišili. Tím vlastně doznali, že realita se výrazně liší od projektů v hlavách všech těch vousatých pánů. Od konce sedmdesátých let jsme prožívali v Československu etapu reálného socialismu. Ten samý časový úsek přesně odpovídá i počátku Homérovy destrukce. Reálná likvidace sebe samého alkoholem & dalšími letadly. Perlustrace, záchytky, bláznince, kriminál, nemocnice... A furt dokola. Rok 1989 není v Homérově případě žádným

mezníkem, žádná zastávka, piva musí být vypita, i kdyby už ani do řeči nebylo.

Dnes se Homér každý den belhá o berlích na několik svých škopků a přitom pořád píše. Někdy úplné voloviny, někdy krásné texty, ale jedním veršem to všechno zruší, někdy z něj vypadne zlatinka. Jeho Eckermann, Luboš Vlach, bohudíky archivuje všechno to chrlení a spílání a brblání a hrození a žehnání.

Z posledních tří velkých souborů (*Špitál*, *Krčma*, *Divnej host*) jsem vybral, co se mi líbilo, a před to přidal poslední rozhovor z letošního roku.

Jakub Šofar

Homér

‘Negace není legrace

(Homér Lúza Vlach & Comp.)

Lákavé je
to, čeho
se
dožadují.

Vlach: Americký psychoterapeut, i v Čechách a na Moravě populární, I. D. Yalom, konstatoval, že jednou z nezbytných podmínek skupinového života je otevřený rozhovor. V něm totiž lze získat náhled na sebe sama ze čtyř úrovní upřímnou odpovědí na tyto otázky:

- 1) jak mne vidí druzí?
- 2) jak zacházím s druhými?
- 3) proč s nimi zacházím právě takto?
- 4) jak se v minulosti utvářelo a vyvíjelo moje současné jednání?

Chceš se Homére vidět?

Homér: Jak mne vidí druzí? Záleží na tom jací druzí. Patrně takřkajíc asi jako člověka poněkud alternativního.

Alternativního vůči čemu?

Vůči danému úzu. Ať jsem dělal, co dělal, vždy jsem byl hozen bokem.

To byl tvůj úmysl, nebo jsi měl pocit, že tě tam druzí (druzi) spatřují?

Já ten pocit měl patrně proto, že jsem tam již stál.

Jak jsi s těmi „druhými“ zacházel?

Asi špatně.

Jakým způsobem špatně?

Jsem egoista a občas jsem po nich požadoval nesmysly, tzn. nesplnitelné věci.

Žádáš po nich nemožné?

Ano, žádám nemožné.

Proč s nimi takto zacházíš?

Asi proto, že tady je zábava jako v márnici.

V márnici se z toho radovat nemůžeš, tady ano. Radost není marnost, nežiješ v márnici. Jak to bylo dál?

Dál to bylo od deseti k pěti. Pokud vím, tak jsem byl vždycky lump.

Lump>lumina>lákavý>mámivý.

Lákavé je to, čeho se dožadují.

Svádí Tě požadavek. Na koho to svést?

Na svádění.

Svod je vodítko. Čím je svůdné?

Od toho, že vede.

„10 : 0, ale nevím pro koho.“ Nevím, kdo vede, ale každý si tu vede svou.

Od nepaměti se vedly války.

I literární historie zná řadu lumpů; tvého oblíbence Villona, pašeráka zbraní (dnes by se řeklo teroristu) Rimbauda, „trhna“ Máchu (Tyl svého času napsal chabý spisek, kde ho takto nazývá) atp. Lump ovšem je jazyková odvozenina z lumpen (hadry, cáry); darebák je příbuzensky spjat s marností i (darmo mluvit) s márnicí. Jak darebu, tak lumpa lze zahrnout pod výraz lůza. Lůza má však krásné (poetické) etymologické souvislosti – luzný znamená vlnadný a krásný, rovněž i volný (svo-

Dál to bylo od deseti k pěti. Pokud vím, tak jsem byl vždycky lump.

bodný) a ovšemže i bludný (viz luzný/iluze). Jestli však i toto není iluzí, to by pak ale byla lumpárna, ne?

Klam je blud.

Asi tě zklamou, protože „ve skutečnosti“ je blud klamem – a to je něco jiného, protože všichni Kréťané lžou, řekl ten kréťanský MUDr.

Já slovo BLUD ve svých básních dosti často používám.

Snad i proto jsou pro leckoho bludištěm, ať nedím plodem zbloudivšího blouda; mnohé zklamou, nejspíš že klamou tělem nebo že nikdo není bez chyby či kýho co... či čeho či.

Blud je jedno z mých stěžejních témat, k dalším patří kat, kočka, suicid, fotbal, středověk atp.

Tyto náměty jsou neuralgickými body tvých textů. Neuralgický bod je však místem prudké bolesti.

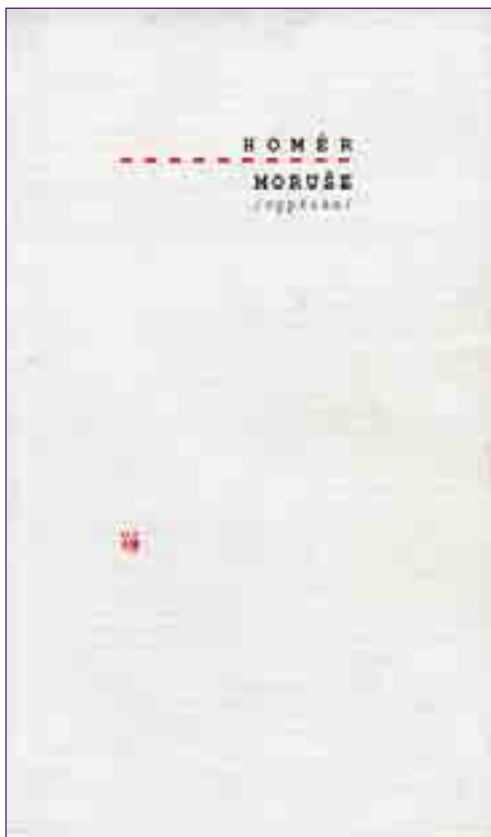
Negace není legrace, hahaha.

Leda, že se jí vysměješ.
Negace není legrace,
život dle mne nemá cenu,
nic kolem se nemění,
tak praví každý ztracený,
nemaje žádné jmění.

Neměnná šed' paneláků,
stromy holé bez listů
a křik stále stejných ptáků,
člověk brzy znejistí.

Nebylo by lépe nebýt?,
myslím si nespokojen,
ať už v pekle nebo v nebi
nenajdu tam pokoje.

Nekráčím po správné cestě
když mířím do nicoty,
nechci zůstat v tomto městě,
jsou tu mříže a ploty.

Nějaký esenciální humor tu nalézám.

Někdo by ho tam ani nehledal, protože tam je pořád to NE, NE, NE!

Ne, ne, ne!!! – říkám si nespokojen. Zrovna jako ty, ani já nejsem spokojen se slovem SPOKOJEN, odvozenině to slova KOJEN, odkojen jsa tím NE, NE, NE! Bez NE by si ANO ani neškr-tlo. Ne je kontrarevoluční. Ne je stavební kámen humoru, ne?

Právě! On tam je. Ta báseň je takový můj pokus o černý humor.

Humor je koření života, a tudíž i smrti. Co se týká černého humoru, nejsem spokojen s jeho barvou. Hlasuji ZA humor strakatý a za legalizaci negace legrační až radostné. Ty jsi mi druhdy tvrdil, že optimistická báseň od tebe nepřichází v úvahu a já mám teď radost, že ses splet, protože jednu takovou jsi mi nedávno daroval (úvodní kus ze sbírky „Přelomové šplechy“):

Znova

Když někdy člověku scházejí slova,
není se čeho bát.
Stále je možno začínat znova,
stále je o čem psát.

Každý se někdy ocitnul v loji,
neměl sílu se prát.
Každý si řek – tak dneska se bojím
a čekal na převrat.

Někdy se člověk jak blázen chová,
netřeba to vzdát.
Vždycky přec může začínat znova
a ne si bláznů lát.

Joj, tahle stezka kurevsky srázná,
na kopci pyšný hrad.
A každá sklenka jednou je prázdná –
i víno musí zrát.

Tamta je děvka, tamta vdova,
obě mají co dát.
Obě chtějí asi začínat znova
a v tom já vidím klad.

Homér

Zpráva

Píšu zprávu do notesu,
jak se mám a kde právě su.
Až jednou konec nastane,
ať tu něco zůstane.

I když mě to trochu mrzí,
konec nastane už brzy.
Snad zamáčknu slzičky
moje drahé sestřičky.

Všeho ruchu světa vzdálen,
válím se tu ve špitále.
Jako stařec nad hrobem,
spíš mrtvole podoben.

Pohled jen pro otrlýho,
až mě najdou vytuhlýho.
Pěsti děsem sevřené
a říkali ne, že ne.

I po smrti mi to sluší,
čert už odnes moji duši.
Píšu zprávu do bloku,
už je mi zas do skoku.

(7. 9. 06, špitál)

Homér: Špitál 3. 9.–14. 10. 2006

Žiletka

Žiletka je málo ostrá,
už se s ní nedá holit.
Kdysi jsem bejval ulic postrach,
dnes celý tělo bolí.

Žiletka je málo ostrá
k obědu bude šoulet.
Až z mýho těla bude kostra,
už nebude nic bolet.

Žiletka je skoro tupá
bolest je smrti posel.
Vypadám už jako šupák,
jsem já to ale osel.

Žiletka je skoro tupá,
ještě však umí říznout.
Proč tu trčím, jsem to hlupák,
měl jsem raděj zmiznout?

(3. 9. 06, špitál)

Balada

Divoké feny vyly
schované v obilí.

Vyly už drahnou chvíli,
lovci je pobili.

Dívky lovcům vily
věnečky z obilí.

Lovci je znásilnili,
potom též zabili.

Z děvčat se stanou vily
a lovcům utečou.
Myslím, že se nemýlím...
Feny si upečou.

Po cestě k šibenici
vlekou je pochopi.
Dívám zapálí svíce
a lovce uchopí.

Pověsí je za hrdla,
svázané v kozelci.
Jsme my to ale trdla
skuhrají viselci.

(9. 9. 06, špitál)

Homér

Mé knihy nejsou bestselery,
mé songy nejsou hity.
Mám rád lidi jen některý,
většinou však zpitý.

Neposlouchám ranní zprávy,
seru na politiku.
Hlavní je přec, že jsme zdraví
při pohlavním styku.

Neznám žádnou supernovu,
ani známý herce.
Asi nejsem vhodnej k chovu.
Dělám kotrmelce.

Znám několik bezdomálů,
mám pár kamarádů.
Mám daleko do normálu,
všude tuším zradu.

Zakopou mě na smetišti,
už se brzy dočkám.
U kontošů myši piští
neb slídí tam kočka.

(21. 9. 06, špitál)

Srandičky

Ujetý jsme až až,
ať to má nákej švih.
Tak barmane naraž
denaturovanej líh.

Jsou to jen babský klepy
jimž věří jenom vůl.
Že jednou budem slepí
a nosit bílou hůl.

Už se zas všechno točí
už zase jsme na mol.
Asi mi ukrad oči.
Ten methyalkohol.

Jsme pořád hoši lepi
s úsměvem na lících.
Co na tom že jsme slepí?
Máme psy vodící.

Sláva, už zase vidim,
přede mnou stojí dům.
Raděj se zeptám lidí –
Co ... Krematorium?

(21. 9. 06, špitál)

Peklo

Kdo je, hošo, tvým amantem,
táže se gay gaye.
Vždyť to krásně popsal Dante.
Lucifer se směje.

Tam v rohu se v kotli škvíří
zvrhlík ze Sodomy.
Město, kde život prohýřil,
zničej blesky, hromy.

Vedle banda esesáků
jen zbaběle kňučí.
Hitler zavěšen na háku.
Rudý moře hučí.

Krásná definice pekla.
Tu řetězy chrastí,
v kleci zvěř nějaká vzteklá...
Že by pederasti?

Nechci býti buzerantem,
i když se to může.
Vždyť to krásně popsal Dante –
– čert by mě stáh z kůže.

Epilog

Tohle už nenapsal Dante,
byl dávno koženej.
V jednom kotli Bonaparte
a v druhym maršál Ney.

*(24. 9. 06, špitál)***Chirurgická balada**

Stejně je to k zlosti,
že místo tvrdý kosti
mám trochu sypký drti...
Kdo by se neusmrtil.

Drti nebo písku,
že po pořádným stisku
se všechno v těle láme...
Asi je se mnou ámen.

Nepomáhaj Lourdy,
holt práce pro chirurgy,
ti na mým těle řadí...
A to mi teda vadí.

Nepomůžou, kdeže.
Felčar skalpelem řeže
a krev už teče proudem,
nepohnu žádným oudem.

Stejně je to k zlosti,
že místo tvrdý kosti
mám zřejmě trochu másla...
Už má svíčka zhasla.

*(27. 9. 06, špitál)***Pátek třináctého**

Je pátek třináctého,
pravila mi máma.
A já sebe sama
jsem potkal umrlého.

Neproved jsem nic zlého,
to přec je jasná věc.
Proč straší umrlec
mne v pátek třináctého?

Hleďte si každý svého,
mrtvých na hřbitově,
každý byl kdys člověk.
I v pátek třináctého.

Proč pro Boha živého
hrajem si s osudem,
dávno už nebudem.
Tu v pátek třináctého...

(3. 10. 06, špitál)

Homér: Krčma

18. 10.–1. 12. 2006

Homér

(20. 10. 06, krčma)

Cvok

Už se ze mne stává cvok,
objednán jsem k psychoušům.
Klidně přines ten můj mok -
- zatím ještě nekoušu.

Za chvíli zima přileze,
vždyť stromy dávaj půdě list.
Co jest psáno v anamnéze,
to může jenom blázen číst.

Teď ohledá mě psycholog,
ať takový či makový.
A co se týče tvrdých drog -
- já raděj nápoj chmelový.

Jsem polymorfní osobnost,
tam se však vejde každéj z nás.
Každéj pes vohryže svou kost,
proč by tu možnost nepropás.

Už se ze mne stává cvok,
někomu to strach nahání.
Však psycholog je jenom sok
v tom regulérním utkání.

Odbočka na Brooklyn

Jsem kripl, kdo by to kdy řek,
ještě nejsem úplně hin.
Ten Alex, to byl jeden Řek.
Četls Odbočku na Brooklyn?

Ještě dvě piva, asi budu zpít,
zarost jsem, nejni ze mne skin.
A ten Selby, to byl zřejmě Žid.
Četls Odbočku na Brooklyn?

A málokdy popadne mě vztek,
ženský maj ňadra, mají taky klín.
Jó, Mississippi, delta všech je řek.
Četls Odbočku na Brooklyn?

Dochodim život vo holích,
však nemám z toho dosud spleen.
Jest spousta lidí takových.
Četls Odbočku na Brooklyn?

V hospodě pijme, blázen kdo je fit,
tam ve špitále, to vám bylo plín ...
Nežli mezi dědky posranými shnit,
odbočím raděj na Brooklyn.

(18. 10. 06, krčma)

Balada pro Luboše II.

Lubo, chci ti vše dobré přát.
Nevymýšlim si zkazky.
Za chvíli přijde listopad,
s nim také prvé zmrázky.

Co dobrého mi můžeš přát,
zas čuňu natluču si...
I když ten list mi pod hůl spad,
prosinec nůž si brousí,

na všechny lidi vo holi.
Já do špitálu nechci!
U baru můžou šveholit
akorát mladí hřebci.

Pak přijde leden s únorem,
i moje číča vzdychá.
Potáhnem se zas úhorem –
– jest to jen moje pýcha?

Lubo, chci ti vše dobré přát,
ovšem, že také Šárce
Zima nebude napořád.
Jaro – náš chleboďárce!

(27. 10. 06, krčma)

Mrzák – Punk

Mám v noze spoustu železa
a za nehty mi zalézá.
Na horách řáděj lyžaři,
a mě se chodit nedaří.
OI OI!

Musím mít vůli buvolí,
když zkouším chodit o holi.
A rotoped, to mučidlo,
já spatřil dneska strašidlo.
OI OI!

Co dělat, až napadne sních
nevyčtu ani z moudrých knih.
Za pivo tady utrácí
moji přátelé - mrzáci.
OI OI!

Až zase důchod dostanu
na dlažbě opět přistanu.
Kociánka je za kopcem,
souložim leda s poklopem.
OI OI!

(31. 10. 06, krčma)

Gerontofil

Nese baba z lesa klestí
a já dobře vím.
Když u holek nemám štěstí
babu znásilním.

Otep klestí letí k zemi,
baba do křoví.
Kašlu na pachové vjemy,
jsem hned hotový.

Když si slipy natahuji,
náladu mám zlou.
A tak aspoň onanuji
nad její mrtvolou.

Co jsi to tu chlape tropil?
Policajt mi flák.
Jsi odpornej gerontofil,
hnusnej úchylák.

Nechám baby na pokoji,
nic nevydrží.
Muj život je stejně v hnoji,
snad kámoš podrží ...

(17. 11. 06, krčma)

Ixtá poprava

Tak už mě vedou,
na rukou okovy.
Kočky nepředou,
za chvíli katovi
předaj mě, jsem si jist,
tak proč by měly příst?

Tak už mě vážou
oprátku konopnou.
Kněží kážou
a ty jsi neschopnou
Kočky nemaj chuť jíst,
tak proč by měly příst?

Tak už mě věší
pacholci katovi.
Děsně se těší
na nápoj chmelový.
Kdo dá dnes kočkám jíst,
co budu večer číst ...

(17. 11. 06, krčma)

Skorovražda

Naše kočka stále pláče,
když jsem v hospodě.
Má mi skočit pro lahváče
a bude v pohodě.

Kočky však mají svou hlavu,
své kočičí sny.
Homéra vedou na popravu,
to je úděsný.

Naše kočka krásně přede,
když se pak vrátím.
Praví mi, ty starej vřede,
já tě utratím.

Jednou v noci jsem se vzbudil,
slyším matky řev.
Ručník kol krku mě studil,
všude samá krev.

Kočička zatáhla drápy
a nyně se dívá.
Co pánečku, co tě trápí
to máš z toho piva!

(19. 11. 06, krčma)

V krčmě

Sedí hošo v krčmě
nalitý jak sud.
Praví, kámo, strč mě
do zadnice úd.

Tak rychle to nejde
příteli, přibrzdi.
Však se spolu sejdem.
Dnes večír u zdi.

Do večera čekat?
Nemůžu, spíš nechci.
Už teď musím spěchat,
vždyť mám erekcí.

Dobře, jdem na hajzl,
mám ji též přihřátou.
Směje se celej pajzl
nad touhle debatou.

Jdou dva hoši z krčmy,
již mají po styku.
Nevíš lásko, proč mi
spílají buzíků?

(20. 11. 06, krčma)

Homér

Fotbalová párty

Až budeš milá, pořádat párty,
opilý spočinu.
Nezvi však prosím fanoušky Sparty
neb dojde k zločinu.

Víš, rowdies z Brna, nežli se zpijí –
– pravda zas zvítězí.
Ty zkurvence z Prahy surově zbijí
pěstmi i řetězy.

Z jejich těl krev bude as prýštět,
třeba je dorazit.
V koupelně holky začnou pak pištět –
– goyovské obrazy.

Brněnský kat z krčmy se vrací,
je značně opilý.
I když se motá, chvílema zvrací,
schopen jest násilí.

Skončil jak měl tento náš mejdan,
vždyť všichni jsou na mol.
Na stromě visí chudák můj strejda,
neměl řvát Sparta gól!

(21. 11. 06, krčma)

NAD OPATOVEM ZAZPÍVALI
ČERNÍ PTÁCI
NEBYLI TO ČERNÍ PTÁCI
TO JENOM SPARTÁNY
ZBILI
ZBROJOVÁCI

Homér: Divnej host – restaurace

8. 1.–15. 1. 2007

Říkání o lidech

Nemám rád lidi tuctové,
ubíjející šed.
Šťastné matky a otcové,
sen vpravo, vlevo hled.

Člověk se musí vymykat,
vypadnout z šedi.
Psychiatr či rovnou kat,
ti vám to povědí.

Nemám rád lidi normální –
co je to normalita?
Vždyť jejich kredit morální
má váhu jelita.

Člověk by se měl pozvednout,
uvěřit náhodě.
A na své pivo usednout
i v cizí hospodě.

Nemám rád tu lidskou masu,
to nejní předsudek.
Hlavu maj jen na okrasu,
vládne jim žaludek.

(13. 1. 07, restaurace)

Zákaz

Naproti bar,
O kousek dál
Je pisoár.
Tak rychle val.

Pivko se točí,
podivnej pach.
Trocha moči
je v kalhotách.

Seď u stolu,
básně si piš.
Gatě dolů!
Nic necítíš?

Velká louže
je pod stolem.
Všechno klouže,
horem, dolem.

Hanbou že mi
rudnou líce?
Tak se tlemí
Prohibice.

(13. 1. 07, restaurace)

Podivné přání

Rád bych si vyjel za město,
do jiný hospody.
Můžeme jet cestou necestou,
mám pro to důvody.

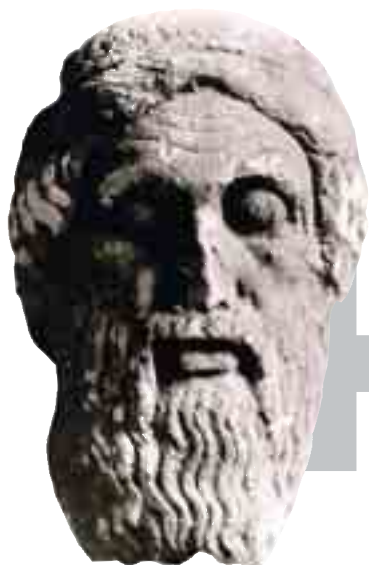
Tady znám každou dlaždici,
stokrát prošlapanou.
Lidi mě maj za štěnici,
každej den zmrskanou.

Rád bych si vyjel na výlet,
tak mi v tom pomozte.
Mohl bych tu přec zešílet,
o gáži neproste.

Jak jinde pivo čepují,
jaký tam holky jsou.
Já nový berle obuji,
samy mě ponesou.

Rád bych si vyjel za Brno,
zbavil se té špíny.
A když v krčmě bude plno,
pojedu do jiný.

(14. 1. 07, restaurace)

Homér

Strž

(velký recenzní
prostředek)

SMS recenze

To nejhorší, co můžete se svými penězi udělat, je koupit si za ně lístky na Daliho „vystavu“ na pražském Staroměstském náměstí. Jde o největší současnou ostudu Prahy. Dali by se poblí.

SS

Vratné lahve: pokus o rekonstrukci jedné kavárenské diskuze

Michal Kliment, Štěpán Kučera, servírka

MK: Když jsem viděl ty letecké záběry Prahy na začátku, říkal jsem si: Tak, a těchhle třicet vteřin spolklo polovinu rozpočtu...

ŠK: To bylo taky jediných třicet vteřin, které vypadaly jako film, jinak to celé byla spíš televizní inscenace. Aspoň ty snové pasáže si říkaly o nějakou výtvarnou stylizaci... Bezzubá režie Svěráka syna mě překvapila ještě o kousek víc než bezzubý scénář Svěráka otce.

MK: Ale i v té „bezzubé“ režii jsou místa, která fungují. Třeba když na konci jedou autem a Svěrák mladší stíhá prostřihy na obličej s prostřihy na celek lidí uvnitř auta.

ŠK: Ale to je řemeslná facha. Jasně že Jan Svěrák umí točit tak, aby to fungovalo... Na tom filmu mi chyběla osobitost, něco, co by mě přesvědčilo, proč zrovna on zpracovává zrovna tuhle látku. Mimochodem, scéna, o které mluvíš, na mě působila i tím, jak byla napsaná. Jako jediná. Jiskření mezi postavami, vtipné dialogy a cosi hlubšího pod povrchem... Kdyby ve Vratných lahvích nebylo

nic o vratných lahvích, ježdění na kole a náboženských sektách a vnitřní světy postav byly zhuštěné jako v téhle scéně, byl bych spokojený.

MK: Náboženské sekty mi také vadily, možná proto, že se točily kolem postavy, kterou hraje Tatiana Vilhelmová, která podle mě hraje ve všech filmech stejně a je kritiky přeceňovaná. A scéna s kolem pro změnu vadila většině českých kritiků (snad neopisovali), ale na mě to působilo jako úlet, který si tam prostě Svěrákové chtěli dát stůj co stůj, a jsem ochoten jim to odpustit. Já jsem šel do kina s tím, že se pobavím, a to se splnilo, asi i proto, že realizace se tak protahovala a Zdeněk Svěrák mohl nasbírat dostatek vtipných nápadů (viz „labutí jezero“). A taky mě fascinovalo vidět po dlouhé době vyprodané kino a slyšet smích v celém sále.

ŠK: To je asi to nejdůležitější, proč se naše vnímání toho filmu rozchází: i já šel do kina s tím, že se pobavím, přál jsem si nechat se okouzlit svěrákovským světem jako se to povedlo už tolikrát předtím... Ale hned po úvodní scéně ve škole (kdy Tkaloun vyšiluje kvůli Vrchlickému) mi došlo, že tento-

Naopak, bolestně jsem si uvědomoval, že ten film měl původně být oddechová komedie a kvůli synově nové objednávce do něj pak Svěrák připsal cosi jako osobní zpověď – a tyhle dvě roviny se nesnoubily (jako třeba ve Vrchní prchni nebo v tom zmiňovaném Kulovém blesku), ale třískaly se o sebe, nenápadné pod tím kožíškem z cukrové vaty.

krát to bude jinak. Při sledování Vratných lahví mi bylo smutno až stydno, a nebýt Svěrákova jména, nevím, jestli bych v kině vydržel do konce. Takové prožívání je samozřejmě subjektivní a těžko hájitelné, ale stejně to aspoň zkusím: propletené dialogy uvnitř a vně televize mi připomněly Vesničko má středisková, svatební obřad Kulový blesk (o trapném odkazu na Kolju nemluvě)... ale jako by si Svěrák ze svých předchozích děl půjčil jenom kulisy, „hlášky“ – a za nimi nechal totální prázdno. Nesouhlasím s tím, že kvůli protahované realizaci nasbíral dostatek vtipných nápadů. Naopak, bolestně jsem si uvědomoval, že ten film měl původně být oddechová komedie a kvůli synově nové objednávce do něj pak Svěrák připsal cosi jako osobní zpověď – a tyhle dvě roviny se nesnoubily (jako třeba ve Vrchní prchni nebo v tom zmiňovaném Kulovém blesku), ale třískaly se o sebe, nenápadné pod tím kožíškem z cukrové vaty.

MK: Mně osobně to spíše připomnělo filmy Jako jed a Co je vám, doktore?. Tam taky toho manžela neudrží nic doma. Jenže tehdy bylo Svěrákovi padesát a dneska je mu sedmdesát, takže ten film logicky musí být ji-

ný. Asi to pak moc nedrží při sobě, to je pravda, ale není to právě proto dokument o dnešní době, kdy všechno je roztržité, nic nedrží pohromadě a starší člověk prostě tohle všechno nestíhá pobrat?

ŠK: Hlavní rozdíl mezi Vratnými lahvemi a filmy Jako jed a Co je vám, doktore? vidím v tom, že tenkrát byl Svěrákův vklad hlavně herecký a svojí laskavostí dobře doplňoval nervózní, neklidnou atmosféru těch dvou filmů. Ale jinak souhlasím, že Vratné lahve jsou dokument o světě, který starší člověk nestíhá pobrat – problém je v tom, že je to dokument mimoděčný, protikladný k záměrům tvůrců (jistě, záměry tvůrců a divácká interpretace jsou dvě různé věci... jsem zblblý z té mediální masáže o tom, jak chtěli Svěrákovi natočit laskavou komedii...). Vratné lahve jsou film svým způsobem geniální – autor se snažil vytvořit příběh starého člověka, který chce ještě dokázat velkou věc, vydat ze sebe poslední akhélou zavytí, ale nestačí mu na to síly; myslím, že hlavním hrdinou Vratných lahví není Tkaloun, ale Zdeněk Svěrák.

Servírka: Tak, pánové, platit! Nebudu tu kvůli vám celou noc.

SMS recenze

„Penize z Vratnych lahvi pomahaji Tajnostem,“ rekl producent noveho snimku Alice Nellis Jan Sverak. A pak ze jsou Vratne lahve zbytecny film!

sk

Asi to pak moc nedrží při sobě, to je pravda, ale není to právě proto dokument o dnešní době, kdy všechno je roztržité, nic nedrží pohromadě a starší člověk prostě tohle všechno nestíhá pobrat?

Expedice k pramenům

V minulém roce vydalo nakladatelství Argo knihu s názvem *Původ poezie*. Na jejím úspěšném zrodu – a v konečném důsledku tedy i podobě – mají hlavní zásluhu zejména editoři, Sylva Fischerová a Jiří Starý. Nechme protentokrát stranou fyzickou podobu svazku, který je beztak svou úrovní věrný dobré tradici, již si Argo v poslední době hlídá, a podívejme se rovnou na obsah.

V českých akademických kruzích zdomácněl nešvar (pravděpodobně pod vlivem nutnosti vykazovat pravidelně publikační činnost), vydávat sborníky u příležitosti osobních či univerzitních výročí. Na tom by nebylo nic špatného, kdyby příspěvky obsažené v těchto tisících často nespojovalo právě jen to výročí/pracoviště. Z výše uvedeného důvodu se to netýká jen humanitních studií, což však jevu neubírá příděch trapnosti. Podobně je tomu se sborníky z nejrozličnějších konferencí – kdy už samo téma konference bývá dáno v co možná nejjobecnější podobě, právě proto, aby se do něj vešlo co nejvíc příspěvků. Ti, kdo se dnes ve vědě pohybují, to většinou chápou jako nutné zlo; existují i tací, kteří se vzepřeli a vědomě do sborníků nepřispívají.

Původ poezie je v jistém smyslu také sborník, sborník vycházející z cyklu přednášek pořádaného v roce 2005 Ústavem pro českou literaturu AV, Ústavem řeckých a latinských studií a Ústavem filosofie

a religionistiky FF UK; a na první pohled je na něm sympatické, že nepatří mezi ty výše zmiňované, ačkoliv jeho autoři jsou vesměs spojeni s pražskou Karlovou univerzitou. Na knize je poznat, že na počátku bylo téma a teprve potom se hledali lidé, kteří k němu mají co říct. Další silnou stránkou jsou pak právě oni – autoři článků nepocházejí výhradně (ba dokonce zřídka) z katedry české literatury a díky nim a jasně danému a striktně dodržnému zadání textů rozevírá sborník čtenáři neobvyklý (a velmi osvěžující) obzor plný nových poznatků a inspirací.

Editoři tak při metaforickém i doslovném hledání původu poezie a místa básníka ve světě provází čtenáře napříč časem i kulturami; vydávají se ze staré Číny (odkud čerpá látku pro svůj úvodní článek Oldřich Král), zastavují se v dramatickém světě Indie (Michal Just), antickým Řeckem plným múz

a křesťanským Římem (Sylva Fischerová, M. C. Putna) se dostávají až k latinské slovesnosti raného evropského středověku (Jan Kalivoda), aby odtud pokračovali po stopách básnické tradice za poezií galskou (Daniel Samek), anglosaskou (Jan Čermák), staroseverskou (Jiří Starý) a přes poezii rabínskégo judaismu (Pavel Sládek), německého osvícenství (Alice Stašková) a romantismu (Miroslav Petříček) se vrátili až k tvorbě ryze současné (Sylva Fischerová). V poslední kapitole Morfologie poetického se Sylva Fischerová celkem logicky snaží dát předchozím poznatkům nějaký rámec, sjednotit je a navést čtenáře k nějakým závěrům. Přiznávám, že mě při čtení této části nepříjemně zaskočilo velmi současné „rýpnutí“, které si editorka knihy neodpustila vůči Alexandře Berkové, taková jedovatá slina. I kdyby byla oprávněná (jakože z kontextu to tak vypadá), podobně „pyšných tvrzení“ pustili podobní autoři z úst jistě mnohem víc – proč tedy právě teď Berkovou tahat po pavlači?

Nicméně tato ani pár jiných drobností neubírá celé knize na kvalitě. Jak sami editoři deklarují v úvodu, nápad vytvořit „trochu jinou“ publikaci zabývající se poezií pramenil z nespokojenosti s podobou současného literárněvědného přístupu k poezii, zaslepeně pomíjejícího to „něco, co člověka přiměje vyjadřovat své představy, city a obavy řečí, která se liší od běžné řeči a která je organizována určitým zvláštním způsobem“ (str. 12). Troufám si tvrdit, že právě díky širokému odbornému rozpětí a mezioborovým přesahům nalezne každý čtenář ve sborníku alespoň něco pro sebe nového a zajímavého, nemluvě o tom, že pojetí knihy jakožto odborné publikace – a tedy velmi podrobného poznámkového aparátu každého příspěvku, stejně jako vyčerpávající bibliografie ke kaž-

SMS recenze

**V nakladatelství Opus
vysly Eseje Yvese
Bonneyfoye. Zpoatku nic
moc, ale kdo se dokouse
az k textu o Lvu Sestovovi
nebo k eseji o poezii
a univerzite, bude
odmenen.**

SS

SMS
recenze

**První díl Korespondence
V+W: Dopisy plné humoru,
moudrosti, emoci,
jazykových hratek
a originalních oslovení.
Jedno z nejautentickéjších
a nejpůsobivějších děl
socialistického realismu
20. století ;-)**

hh

Zátiší s básněmi

dému z témat – jí dodává další rozměr. Samozřejmě jako každý odborný text mohou být některé části hůř (ve smyslu pomaleji) čitelné, domnívám se však, že se editorům povedl husarský kousek, když dokázali sjednotit texty tolika autorů na jednu odpovídající rovinu.

Jak předznamenává sám název, autoři se snaží nalézt odpověď na základní otázky tvorby – odkud se bere poezie, proč vlastně existuje a kdo je ten, skrze něž přichází na svět. Jak vypadá proces, při kterém vzniká báseň, jak fungují vztahy mezi básníky a jejich čtenáři/posluchači, proč vůbec někdo potřebuje psát a jak on sám sebe (jakožto básník) vnímá. Zajímá je vztah poezie a filosofie, poezie a víry, knihou prochází otázka postavení básníka v různých kulturách ve vztahu k mudrci i panovníkovi, v neposlední řadě se autoři ptají po možnosti vědomého probouzení inspirace skrze rituály a omamné látky. Všechna ta témata jsou současná jako literatura sama – o to zajímavější je hledání odpovědí zpátky v čase a do širokého prostoru. Některé odpovědi/důvody se překvapivě na různých místech opakují, jiné – neméně překvapivě – existují paralelně/blízko ve svých protichůdných podobách.

I když kniha neodpovídá zdaleka na všechny otázky, které klade, troufám si tvrdit, že je z mnoha důvodů neocenitelným – protože inspirativním – společníkem na cestě čtenáře za odpověďmi (a dalšími otázkami) literatury.

Lucie Nováková

Původ poezie: Proměny básnické inspirace v evropských a mimoevropských kulturách. Edd. Fischerová, S.; Starý, J. 1. vyd. Praha: Argo 2006. 302 s. ISBN: 80-7203-852-4.

Je jistě nerespektivním kritickým postupem poukazovat na něco, co v básni není, zvláště jestliže tomu, co v ní je použito a co v ní jako takové stojí, nelze vytknout takřka nic. Příkladem takového postupu je však i následující stať o knižním debutu Ladislava Zedníka, jakkoli se toho její autor snažil vyvarovat.

V Zedníkově *Zahradě s jabloněmi a dvěma křesly* je vše naservírováno v elegantních, měkkých, jemně opečovávaných slovních tvarech, které sklouzávají a soustředěně lnou po povrchu věcí a zrovna jako titul sbírky dýchají atmosférou rokokového zátiší: jestliže báseň vrcholí pointou, předkládá ji Zedník zvolna, opatrně, s rozvahou. Zrovna tak se málokdy dočkáme otevřeného (ať evokujícího či provokujícího) smyslu, který by vybídl následovat intenci básně v neverbální, myšlenkové rovině.

Přijmeme-li za své tvrzení, že podstatou poezie je předávání svého druhu informace, splňuje jej Zedníkově psaní na výbornou: každé slovo je přetíženo obsažností, až praská ve švech; jednotlivé verše vytvářejí nanejvýš soudržné, kompaktní celky; slova k sobě ordinérně přiléhají, ať v rovině jazykové nebo významové. Nadto je Zedník mistrem personifikace, oživení vnímaného i nevnímatelného světa; pomocí subtilní metafory dokáže rozpochybovat statický výjev (*Slunce jako kladka / spouštělo / provazy vedra do oken / a já poslouchal, jak z tebe / mluví pozdní stromy./*), do kterého vstupuje subjekt často zastoupený a předesílaný ostyšným já, následován něžným ty.

Milostné motivy jsou vskutku jednou z mála oblastí, kam nás básník nevede za ručičku. Zedníkově poezie se vyznačuje takovou jemností a galantností, jež jako by nedovolovaly pohled do lidského nitra, přesto-

že intimní tóny jsou bezpochyby rozehrány velmi svůdně. Řečeno s hrubou nadsázkou, některé náznaky milostných situací připomínají upejpavou slečinku, která se chichotá, neví kam s očima a ukazuje štíhlým prstíkem na všecko hezké okolo, aby se sama nemusela rdít.

Avšak Zedník provádí pozorování velmi bedlivá, která Vladimír Novotný nazval básnickou „fenomenologií“; provádí je s minuciózní pečlivostí a virtuozitou, používá metodu přesného myšlení, která v důsledku neponechává příliš prostoru pro čtenářovu imaginaci. Jenže opakováním metody se vytrácí radost z dramatickosti objevování a zůstává práce, jež v posledku náznaky dramatickosti nepozorovaně překryje. Jeho poetika směřuje k jakémusi ideálnímu imagismu, ale bez ambice objevovat pro poezii nová území a prosyťt samo vyjádření či volbu výraziva intelektuálním obsahem. Spíše usiluje dokonale a do detailu ovládnout známý prostor. (Nabízí se tu opět příměr k estetickému ideálu rokoka, pro které je typický měkký šerosvit v interiéru a uzavřená zahrada jako exteriér). Místo aby pojmenování jednotlivý jev ozřejmovalo, překrývá ho u Zedníka, jemuž ovšem musíme přiznat bravurní a nesmírně kultivované zvládnutí

jazykového materiálu; jeho jednotlivé básnické figury dosahují nevšedně poutavé hloubky a ostrosti (*Tep vyklove v hrudníku hnízdo – / ze srdce vyletí hořící křídla. //*), od těch příznačných a osobitých až po klasickou stafáž (*kamení u jezer, sních, tma*). Jednotlivé motivy, jež k nám promlouvají naléhavými a lidsky podmanivými výrazy *dlaň, tělo, rty, dech*, vcelku vypovídají jen o sobě samých, necítíme za nimi jednotící myšlenkový zřetel, cokoli, čemu se říkává životní pocit, osudovost, esence. Mezi bohatstvím malebných výjevů se vytrácí odpovědnost za jejich výsledné vyznění.

Pomíjí se prvotní moment vidění a v z hleděnosti na detail a jednotlivost se jaksi samozřejmě spěchá ke zpoetizování, idealizujícímu vykreslení, jehož je Zedník neoddiskutovatelným mistrem; ale lehce se pak přihodí, že v jeho poezii samostatně vystupuje to, co by podle mého soudu mělo být ve službě výsostně umělecké myšlenky: její zpoetizování. A nástroj zní v básníkových rukou sice lahodně, leč jednostrunně.

Shrnuto podtrženo, u sbírky *Zahrada s jabloněmi* a dvěma křesly bych chtěl upozornit na několik momentů, kdy může být její poetika svedena na scestí: na promýšle-

ní a pozorování detailu proti celku, zájem o výsledný slovní tvar spíše než o nutkavost básnického sdělení a na ostýchavost a motivickou „zástupnost“ tam, kde si závažnost okamžiku žádá odpovědnosti a přímočarosti. Ale stejně tak na její preciznost, uměřenost, vyzrálost a množství jiných neoddiskutovatelných kvalit – které jsou v ní přítomny.

Petr Andreas

Ladislav Zedník: Zahrada s jabloněmi a dvěma křesly (Argo 2006)

SMS recenze

Skupina Jack si udelat hracku vydala desku Vod. Stahnete si ji zadarmo na jack.spi.cz, je dobra a udela vam radost :o)

ss

...ale lehce se pak přihodí, že v jeho poezii samostatně vystupuje to, co by podle mého soudu mělo být ve službě výsostně umělecké myšlenky: její zpoetizování.

Stoppardův Rock'n'roll v Národním

České uvedení Rock'n'rollu zavánělo už od počátku povrchní senzacechtivostí. Nepřiměřená propagace hry plodného britského dramatika Toma Stopparda, kterého si naše kulturní obec ráda přivlastňuje pro jeho český původ, ale z jeho bohatého díla známe z našich jevišť jen nesouvislý zlomek. Československé a návdavkem politické téma (dějiště jsou Praha a Cambridge mezi lety 1968 a 1990), okořeněné rockovým leitmotivem. Premiéra na scéně svatostánku. „Live“ účinkování kapely Plastic People of the Universe. Atď., atď.

Rock'n'roll si jistě získá a osloví zahraniční publikum, v našem kontextu však Stoppardův rozbor i přes autorovo studium příslušných pramenů (nebo právě pro ně) působí nepatřičně. Je milé a pro nás zahanbující, že se nedávné české minulosti ujal cizinec, zároveň je ale Rock'n'roll dokladem nepřevodi-

telnosti historické i jakékoliv jiné zkušenosti bez dostatečné empatie. Stoppard je především racionální analytik a hra vzbuzující u nás v této podobě pouze jistou sentimentální pak volá po hlubší verzi pro české (a slovenské) publikum. Představení se navíc topí v nevhodném jevištním prostoru Národního divadla; punc živosti a uměleckého smyslu se tak kusu daří vtisknout hlavně některými hereckými výkony. Při zakoupení programu k inscenaci, který je v tomto případě ponejvíc politickou brožurou, se rozpaky z očekávané události ještě posílí. Jako vhodné shrnutí se poté jeví slova jednoho z našich významných divadelníků: Divadla je pro politiku škoda.

Nikola Richtrová

Národní divadlo; Tom Stoppard: Rock'n'roll; režie Ivan Rajmont, premiéra 22. a 23. února 2007

...kterého si naše kulturní obec ráda přivlastňuje pro jeho český původ, ale z jeho bohatého díla známe z našich jevišť jen nesouvislý zlomek.

Konec špatný, všechno dobré

Ovšemže
poněkud
přeháním,
zase takový
dosah a vliv
knížka mít
jistě nebude,
postavíme-li
ji vedle řady
daleko
brutálnějších
podívaných,
jež mají
ratolesti
možnost
zhlédnout.

Má-li kdo potomka již staršího dvanácti let, jehož vztahy k rodičům, přátelům či cizím lidem nejsou vždy ideální, a potřeboval by trochu postrašit, pořídte mu antologii hororů Zuby nehty, možná se polepší. Jestliže máte potomka naopak slušně vychovaného, citlivého a kamarádského (mám na jazyku „dětsky nevinného“) a chcete z něj vychovat existenciálního filosofa tíhnoucího k hodnotovému nihilismu, sáhněte po této knize také.

Ovšemže poněkud přeháním, zase takový dosah a vliv knížka mít jistě nebude, postavíme-li ji vedle řady daleko brutálnějších podívaných, jež mají ratolesti možnost zhlédnout. Ze zpětného pohledu mi asi na knize nejvíce vadilo modelování příběhů, které snad vystihne následující přirovnání: zkuste pohádku o Karkulce zasadit do současných kulís, vyškrtněte ze scénáře myslivce a Karkulku nechte rozsápat vlkem. Dítě se poučí, že aniž by se Karkulka nijak provinila, může skončit špatně, a to jen proto, že byla nucena sama projít hlubokým lesem.

Nechtěl bych vás zavést na špatnou stopu, neboť horory samozřejmě nejsou pohádky a jejich primárním cílem je vyvolat děs a hrůzu. Jsem však toho názoru, že vyvolat zmíněné emoce lze i bez zobrazení někdy až zoufale bezvýchodných situací, do kterých se hrdinové dostávají, a samozřejmě bez apriorního pojetí konce jakožto vítězství zla nad dobrem. To jsou zakončení v této sbírce téměř stereotypní a děs a hrůza jsou tak vydobývány příliš lacině. Přitom právě u hororů pro děti bych očekával alespoň trochu soucitu.

Kladem knížky je snaha proniknout do světa, jenž mladé hrdiny obklopuje, a samozřejmě i do jejich dětské duše. Na malém prostoru jsou pak věrohodně naznačeny dětské vztahy s blízkými, ať už jde o starost-

SMS recenze

Pražské Divadlo Komédie dava už nejaký čas nesnadné kusy, ze kterých odejdete s nejednoznačným, podivným, ale hlubokým zážitkem, který vás donutí myslet. Doporučujeme Kabaret Ivan Blatný a Bernhardova Svetanapravce.

SS

livé či psychopatické rodiče, sourozence, šikanující vrstevníky nebo dobré kamarády. Velmi povedené jsou i aktualizace klasických hororových motivů. Upřími zde nejsou nemrtví, lidem podobní tvorové, ale například nedefinovatelné a chichotající se něco, jež se ukrývá ve vodovodních odtocích (*Chi chi chi* Jiřího Holuba) nebo dokonce krev sající živý plot (i když zrovna posledně zmíněná povídka skončila na mém osobním žebříčku na předposledním místě, za apatický postoj hrdiny, přihlížejícího masakru svých nejbližších na způsob odpočívání, countdownu:

„Díval jsem se na ten malý hřbitov na našem kompostu, když jsem si spočítal, že někdo chybí. No jistě, Klára. Takže, vypočítal jsem si, zbyl jsem já a moje dvojče...“ (*Živý plot* Ivany Musilové).

Kromě oživlých hraček a několika psychopatů, mají pak v knize hlavní slovo duchové a přízraky v mnoha podobách, ať už se hrdinům snaží pomoci nebo je přímo ohrožují. Přehlídka strašidel je opravdu pestrá a nápady při jejich zobrazování někdy převyšují nedostatečnosti zápletek.

Mezi povídkami se najdou i takové, ve kterých se skrývá morální apel a následné poučení, byť zaplacené smrtí hrdiny. Tak např. v *Polichinellovi* L. Konečného zjistíme, jak dopadají děti, které si nevážejí svých hraček. Násilnické hračky a obživlé loutky sice nejsou motivem čerstvým, ale ve zmíněném příběhu je navíc načrtnuto spiknutí hraček proti lidstvu, kdy si obě strany vzájemně vyměňují pozice, což je myslím přesah k zamyšlení.

Ukradené duše Tomáše Heřmana jsou povídkou vymykající se ostatním, nejenže v ní dětský hrdina přežije (také v jeho *Večírku ve dvou*), ale dostane se mu i poznání, které z jeho srdce vyžene dětskou bezcitnost. Navíc celý děj se odehrává na pozadí rozhodujících bojů 2. svět. války, kdy je tato atmosféra s umnou lehkostí zobrazena ze zorného úhlu dětí. Možná proto mě tak zklamala další povídka stejného autora *Operátor*, jejímž tématem je dětský egocentrismus, který ve spojení s dnes již běžnou závislostí na mobilním te-

lefonu musí nutně vést ke špatnému konci. Volání zdarma, o které zde běží, je lákavá nabídka „dábelského“ operátora, nesežene-li však klient za sebe náhradníka do měsíce, skončí jeho bezplatné volání současně se životem. Motiv shánění náhradníka za svou „zaprodanou duši“ není nový a v tomto případě mu nepomůže ani aplikace prvků ze současnosti. Zdálo by se, že jde o nápaditou aktualizaci, kazí ji však řada nepovedených motivů.

„Libor, povzbuzen náhlým matčíným zájmem, pokračoval: ‚No, napíšeš si tam, oni ti daj tu službu, a pak voláš zadarmo. A když do měsíce neseženeš někoho jinýho, kdo si tu službu objedná taky, tak platíš penále.‘ ‚Aha, pyramidová hra!‘ pronesla matka zklamaně. ‚Díky, nechci!‘ Libor chvíli mlčky stál. Ruce se mu třáslý.“

Chlapcova matka reaguje na potenciální „zadluženost“ svého zoufalého synáčka naprosto chladně. Syn si zase chladnokrevně chce zachránit krk výměnou za ten matčín. Navíc se chlapec dozvídá o hrozícím nebezpečí z displejů mobilů svých mrtvých přátel, což je vylíčeno dost nepravděpodobně, atd.

Naopak Heřmanův *Večírek ve dvou* se pro mě stal absolutní jedničkou ve výboru. Na jednoduchosti zvolené zápletky se ukazuje jistý autorův talent v žánru. Rodiče odcházejí na večírek a syna zamknou v rozlehlém domě, kam se následně vkrádá vetřelec.

Díky kompozičním střihům, při nichž sledujeme střídavě zápas chlapce o přežití a události rodičů, a rovněž díky téměř mizivé charakteristice netvora (slyšíme spolu s hrdinou jen bublavé chrčení), můžeme empaticky prožít strach pronásledovaného Petra. Navíc i zakončení se odehraje téměř dle vzoru anglo-americké školy. Ale to už jsem prozradil až moc.

Samozřejmě se nelze dotknout všech povídek souboru, ale letem bych ještě rád zmínil povídku *Poslední metro* Kateřiny Hejlové, která je spíše než hororem miniaturním thrillerem, po jehož přečtení zalomíme rukama nad nespravedlností osudu a nad tím, že někdy ani zkušenost nemusí být dobrým rádčem.

Za obzvláštní krutost si zaslouží medaili povídka *Medvídek* Zuzany Frantové (varování rodičům: pokud se vaše dítě dostane nedejbože do nemocnice, v žádném případě mu nenoste tuto knihu v kombinaci s jeho oblíbenou plyšovou hračkou!).

Bramborovou medaili získává *Holka z výtahu* Martina Strnada, která obsahuje řadu „temných“ míst na to, aby čtenáře vyděsila (i když popis plížící se hnijící zrůdy ve sklepě je fascinantní). Na závalu je rovněž přesycenost hrůznými motivy, kterou malý rozsah povídky neunes, navíc pointa je již v poslední třetině příběhu vypočitatelná. A konečně „holka z výtahu“ připomíná dnes

již kultovní holčinu s černým závojem vlasů lezoucí ze studně v hororu Kruh.

Jako přívažek ke knize dostanete CD, jehož obsah je nápaditě zpracovaný a graficky přitažlivý, a krom toho, že jde jistě o dobře uváženou marketingovou strategii, seznamuje čtenáře s autory povídek velmi vtipnou formou. Součástí jsou i kvízy a hry, z nichž právě ta na motivy Heřmanova *Večírku ve dvou* je přes své prosté grafické zpracování (nebo právě pro to) hororem par excellence. Citlivějším povahám doporučuji hrát za denního světla a v kolektivu.

Suma sumárum: dostane-li se vám kniha do ruky, ucítíte její vyváženost, obsahuje několik povídek vskutku znamenitých na straně jedné, na straně druhé najdeme trochu té hororové suti a mezi tím vším je tvorba snazivých vyvolávačů strachu. Možná se zdá má recenze příliš přísná, ale doufám, že se autoři vyburcují ještě k dalším projektům a tentokrát se rozhodnou poděsit i nás „dospělé“. Což nebude zase až tak těžké, protože rozhodnete-li se, rodičové, tuto knížku svým ratolestem pořídit, věřím, že si ji budete z knihovničky vašeho dítěte (neotřesení večerními televizními novinami) tajně půjčovat.

Lukáš Krečmer

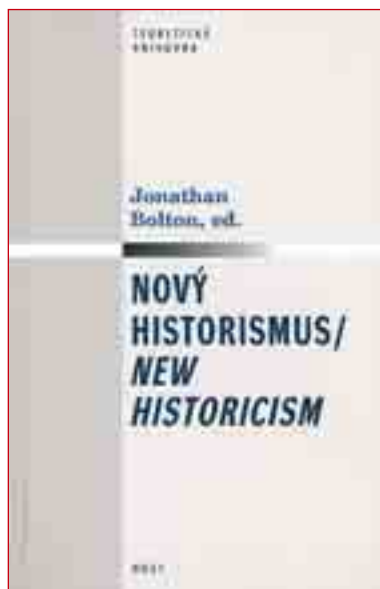
Zuby nehty, kol. autorů, výběr pořídila: Ivona Březinová, Albatros 2007

SMS recenze

Sendvice reality
v Dejvickém divadle jsou
zbytečně dlouhé. Čas
presto není zcela ztracen,
dve či tři scény z asi
triceti se vryjí do paměti.

SS

Bramborovou medaili získává *Holka z výtahu* Martina Strnada, která obsahuje řadu „temných“ míst na to, aby čtenáře vyděsila (i když popis plížící se hnijící zrůdy ve sklepě je fascinantní). Na závalu je rovněž přesycenost hrůznými motivy, kterou malý rozsah povídky neunes, navíc pointa je již v poslední třetině příběhu vypočitatelná.

Nový historismus

Nový historismus je tendencí v oblasti literární teorie, historie a kritiky analyzovat literární díla (anebo i neliterární texty a dokumenty) v jejich společensko-kulturně-politicko-ekonomicko-historickém kontextu a naopak analyzovat společensko-kulturní atd. historii prostřednictvím literatury. Tato tendence se konstituovala na severoamerických univerzitách v 80. a 90. letech 20. století. Vykryštovala díky polemice nastupující generace akademiků z líhně rebelujících 60. let se „starým historismem“, který měl podle nich přehnanou úctu k „dokonalým“ dílům a autorům, ale i z polemiky s formalistickou Novou kritikou, která zase díla analyzovala záporně dekontextualizovaně. Na brněnském výboru z prací nových historiků na první pohled zarazí snad efektní, ale poněkud zbytečný dvojjazyčný název Nový historismus/New Historicism. A dále to, že zde jsou publikovány texty, které byly již do češtiny jednou přeloženy. Týká se to „předchůdců“ Nového historismu Clifforda Geertze a Michela Foucaulta, které editor, americký bohemista Jonathan Bolton zařadil před samotné studie nových historiků. Právě na dílo Foucaulta nový historismus podstatně navazuje. Řada tezí studií obsažených v knize je aplikací jeho myšlenek o epistémě, moci, archivech, těle apod. na různá literární díla nebo různé kulturní fenomény. Kromě dominantního vlivu Foucaulta je u nových historiků patrný i vliv francouzské školy analýz, postmodernismu, poststrukturalismu, postkoloniálních studií a marxismu, tedy převzatých koncepcí, které se konstituovaly původně v Evropě, zejména ve Francii a Velké Británii.

A čemu se věnují samotné studie nových historiků? Thomas W. Laqueur se třeba zabývá fenoménem tzv. „humanitářského“ diskurzu – líčením detailů o bolesti těla, které nastupuje v literatuře, ale např. i pitevních zprávách v pozdním novověku a vede své čtenáře k předtím neobvyklému pocitu soucitu. Stephen Greenblatt, badatel

SMS recenze

Pole a palisada: umne a melke, prilis melke. Dostane-li spisovatel ukol, projevi na nem sve sily a sve slabosti. Urban umi vypravet, klouzave a hladce jako lubrikacni gel. Ale aby to dokazalo pohnout nebo objevit novy svet, ten dar uz nema. Urban je pena, jeste mnohem nadychanejsi a prazdnejsi nez Viewegh.

SS

v oblasti anglické renesance a shakespearovských her a jedna z vůdčích osobností nového historismu, který má ve sborníku ostatně otištěno hned několik textů, se mj. věnuje fenoménům rezonance a úžasu, především v kontextu muzeální prezentace historie. Českého čtenáře jistě potěší, že za vzor dobré muzeální prezentace autor pokládá židovské muzeum na Starém Městě v Praze, které obsáhle komentuje. Greenblatt je pravděpodobně nejdůležitější osobností nového historismu. V češtině vyšla již jedna jeho kniha Podivuhodná vlastnictví. Zázraky Nového světa (nakladatelství Karolinum, Praha 2005), v níž se zabývá tím, jak evropští dobyvatelé na přelomu středověku a novověku zaznamenávali v textech dojmy z nově objevených území. Zejména díky kritickému zhodnocení imperialistických snah Evropanů se tato kniha stala jedním z klíčových děl postkoloniálních studií.

Greenblatovy studie a studie dalších autorů nového historismu opravdu analyzují literaturu v širším sociálně-historickém kontextu a připouštějí do literárněvědného zkoumání i diskurzy mimoliterární. Otázkou potom ale je, proč vlastně tyto texty prezentovat v rámci literární vědy, když by stejně dobře fungovaly např. v kontextu antropologických, historických nebo kulturněhistorických studií. Snad jde o jakousi reakci na specializovaný a rozdrobený zájem společenských věd ve 20. století, protože nejen v novém historismu se v poslední době objevuje tendence k interdisciplinaritě, která má šanci vyústit v jakousi jedinou společenskovědní platformu, již již částečně naplňuje nová disciplína Culture Studies.

Jaroslav Balvín ml.

Jonathan Bolton, ed. Nový historismus/New Historicism. Host, Brno 2007. Překlad Marek Sečkař a Olga Trávníčková.

Střez

Výtvarná obsluha anglického krále: Michal Machat vystavuje v Unijazzu

Obrazy malíře Michala Machata znám teprve několik let. Setkal jsem se nimi poprvé až dlouho poté, co jsem v různých knihách a na výstavách žasnul nad parealistickou metodou Martina Velíška. A přitom tihle dva, letos čtyřiačtyřicetiletí, tvořili na přelomu 80. a 90. let těžko rozlišitelnou a stejně těžko rozdělitelnou uměleckou dvojici: studovali společně v Praze na UMPRUMu, společně vystavovali, dokonce vytvořili několik prací, v nichž se nedá zjistit, který tah a která barva patří komu. Jenže pevnější nervy měl v porevoluční euforii, která se přirozeně projevila také ve výtvarném umění, Velíšek. Machat se ve dvaadvadesátém roce stáhl, odešel z Prahy do Železného Brodu a na dlouhých sedm let přestal vystavovat. Důvodem byl – cituji z rozhovoru, který jsem s ním vedl – „vyčerpávající životní styl, spo-

Nahoře: Dekorativní štípání dříví
Dole: Údržba sena

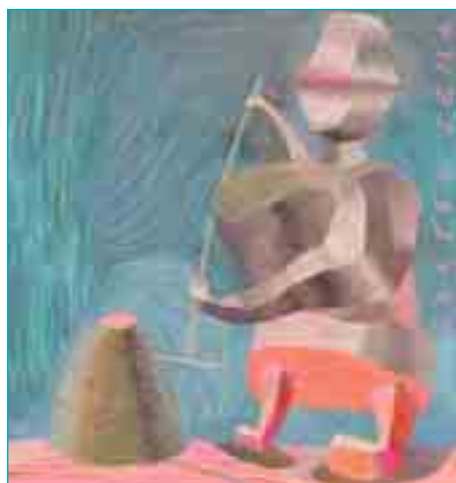
jený s nechutnou mašinerií uměleckého byznysu“. V Železném Brodě malíř postavil dům, zasadil mnoho stromů a zplodil pět dětí. A po letech se znovu začal soustředit na práci a zvolna vystupovat ze stínu. Tehdy mě, společně s prozaikem Petrem Paynem, přizvali do hry, která zatím vyústila ve dvojici knih: dva roky starý titul *Figury, figuranti, figurace a figuríny* a letošní *Slepice/koňmo*. V těchto bibliofilsky vypravených publikacích jsem dostal roli komentátora či snad jakéhosi rozhodčího originálního zápasu malíře se spisovatelem – v prvním případě spisovatel zadal slovo a malíř k němu vytvářel obrazy, v druhém případě si role prohodili.

Loni Michal Machat rozehrál ještě jednu podstatnou partii tohoto typu, tentokrát s textem klasika moderní české literatury, s Hrabalovou novelou *Obsluhoval jsem ang-*

lického krále. Ilustrace pro knihu, která vyšla před půl rokem v koedici nakladatelství Mladá fronta a Prostor, vznikaly netradiční technikou – počítačovou malbou čili tou malbou, která se obejde bez plátna, štětce, a tedy výsledného originálu. Autor si novou možnost pochvaluje: „Počítačová malba umožňuje oproti té klasické jednoduchá přemalování – dílo si ukládám v různých fázích, což mě motivuje vydávat se tam, kam bych se s plátnem nikdy neodvážil. Nepovede se? Začneš znovu.“ Ovšem fakt, že Machatovy obrazy nyní vznikají jinak, jinými cestami, neznamená, že by malíř podobně radikálně dekonstruoval a znovuvystavěl svoji poetiku. U kolébky jeho prací stále spatřuji tři sudičky: jednak Michelangela, který Machatovým figurám dodává robustnost, ale zároveň latentní androgynnost, jakousi lyrickou mužskoženskost, za druhé

Zdeňkova návštěva v Srni

Nahoře: Devocionál
Dole: S Lizou

Nahoře: Jako bicykly
Dole: S krásnou Francouzkou

Picassa, respektive autory výtvarného kubismu, kteří tvarům vnucují ostrohrannost, onu krychlovitost, uloženou už v samotném názvu tohoto -ismu, a konečně de Chirica, malíře metafyzických scén, úchvatně prázdných i plných zároveň. Michal Machat doplňuje: „...ty stimuly v podobě svobodně nalezených vzorů byly nutné: významný byl pro mne Cézanne, jehož dílo korunoval Picasso, a český kubismus, zejména Procházka a Čapek. Máš pravdu, že další rozměr, spojený s ‚masem‘ figur, jsem nasál od Michelangela, ale i Soutina nebo Dubuffeta. A pak bych mohl jmenovat spoustu dalších malířů, pro něž nebyla barva jenom prostředkem k vyjádření svých vizí, ale především hlubších, v hmotě malby a v samotném jejím vzniku uložených sdělení.“

Co k Machatově v Unijazzu jen v několika málo ukázkách vystavené malbě dodat?

Snad že vzácně vyvažuje řemeslnou dokonalost, čili obdivuhodně jistou ruku – a výrazovou svobodu. Protože nikdy nejde o ilustraci v pravém slova smyslu, tedy o výtvarný opis literární předlohy, ale o dialog s předlohou: o její metaforické či analogické zpracování, které výchozí materiál respektuje, ale zároveň neklade žádná omezení jedinečnosti své imaginace. Možná že právě pro tuhle svobodu – posilovanou smyslem pro subtilní humor, vtělený třeba do názvů jednotlivých prací – mám pro malířské dílo Michala Machata stále větší slabost...

Radim Kopáč

Michal Machat: Ochutnávání nebožtíků. Galerie Unijazz, Jindřišská 5, Praha 1. Výstava potrvá do 25. června 2007

Nahoře: Krmení holubů
Vpravo nahoře: Nacionální reprodukce II. 05
Vpravo níže: Ochutnávání nebožtíků
Vlevo dole: Orgie v Tichotě
Dole: Rozčísnutá meruňka

Texty

Eva Košínská

o sobě: „...maximálně můžu ještě
dodat, že studuju ve čtvrtém
ročníku komparatistiku
a bohemistiku na FF UK a to stejně
nikoho nebude zajímat :o)“

Dny. Noci.

Zrzavý jed kazí dny

lehké noční dávení po hotelech
tvrdila – že když urazí hrdlo lahve
nepřijdou. A přece přišli.

*V těch chvílích je dobré
myslet na něco banálního.
Na ohrožené živočichy.
Třeba.*

Brali si prostor. Raději
jsem hlavu vyklonila z okna.

Poprava deštěm.
Pokoj pietně utichl – jen v topení divně
harašilo zmrtnýchvstávání o patro níž.

Průvod

Ženy

své potomky v pruhovaných čepicích
vypustily na oběžnou dráhu průvodu

hlavy jim zářily v podvečerním šeru
namísto lampiónů

*ze slov, která se neřekla
by se dal uválet Golem
tajemná bytost příliš horká pro ruce*

*slovy – které mají podstatu soch
by se dal vyplnit celý park
ale zatímco zkoumám architektonické plány
sochy mizí balkónovými dveřmi*

a tak raději pokračuju v průvodu
bezvýrazných tváří
ženy vypouští družice
ze svého lůna
na oběžnou dráhu

září do tmy

malé bezvýznamné koule
s lidskými ústy

Otevřít člověka

Poprvé otevřít člověka – a systém cév si obtisknout
do dlaně – nikdy bych nevěřila že může být kost tak bledá
když se dívám do svého těla
kvetou za okny lípy a můj hlas hloubí propasti
jeslím na vycházce
ležím na žehlicím prkně
a
matka si toporně pobrukuje vedle v pokoji
jako by se nic nedělo

Symposion anonymních alkoholiků

V hlavě jsme půlili světlo
Kvílelo. Těžce se vzdávalo.

Těžko se vzdávalo.

Ty – v květované haleně jsi držela
jako zvíře připravené kdykoliv potříznit zuby
hebkou kůži

Nechával jsem prostor zbytečností.

Velkými dlaněmi jsme z odřezků stloukli
maketu ženského těla.

Jako bys rozkvetla – pod náparem květů
na haleně
jako bys rozkvetla vším tím zbytečně
důležitým.

Sucho! Sucho!

Den za dnem půlit třešeň
najít v ní červa potápěče
v tom vedru se nechat vyschnout

poznámka k okraji:

když zamícháš moře do slabin
vařit se nenaučíš
jen dítě
dítě spolýká spoustu soli

dnes v noci nesní a pusté polštáře
pruží pod dotekem Měsíce
dítě pod postelí píše soli

poznámka těsně pod čarou:

třešně třešně třesou se zralé
červenec srpen zase sucho
oblékám dítě

proklínám mořskou kuchařku

Volám Tě jménem

V téhle básni nechám umřít jednoho člověka
zrovna když ráno půjde pro mléko
uklouzne

a...

mezi jednotlivými písmeny umyju zuby
svléknu si křídově bílý obličej
a on mě ucítí - mou hluchotu

v téhle básni tě budu volat jménem

volat
že na stole trouchniví modrý hrnek
a v lógru

tvá noční ospalost to všechno tmavé
čím jsi mě svázal

než jsi šel ráno osudnou ulicí

Ona vypráví:

Ta malá, brýlatá,
nohy jak mostní oblouky
a všude pruhý
pruhý přes tvář – vězení
při poledni pan tělocvikář
pohvizduje na písťalu
prokletý krysař vede stádo
do záhuby antukových hřišť

a.
Při úmorném hledání
jsem zbořila hrad z písku
děti s naběhlýma očima
žalovaly
na mou nešikovnost
na sloní tanec pod hodinami
jako vyvolávač času
jsem nenašla vhodné uplatnění

řádově nastává jaro
tají řeky a vypité flašky čekají
na obydlí rozmrzlými duchy

ach jaro – zpod ledu
dolujeme všechny utonulé Narcisy

b.
Z toho balkonu není kam utéci
za dveřmi slaví příchod
českých mesiášů
klaní se černým rolákům

*i intelektuálové totiž
hoří ohněm*

když vítr rozfouká vlasy
planou po knihovnářích
planou v nočních spojích
jako Halleyova kometa
v posledním záťahu

c.
Václav si ostříhal vlasy
přestal chlastat
a skončily vidiny o záhadných erupcích
sopek někde na vzdálených kontinentech

teď spořádaně sází brambory čísel
mezi řádky a jezdí na ryby

prý loví klid

jen podivné odlesky na hladině
občas znervózňují
spící motýly v hlavě

d.
O tragických lidech se nepíše
Máme se dobře
Matko, otče
chybí jen peníze na kyselé okurky
chybí jen slovníky pohlavních křečí
chybí jen vypustit černé vdovy na světlo

e.
Na dně tramvaje
jsem zaslechla tíhu kamenů
před obličej sis nasadil masku
nějaký muž vysál život
z divokých máků

*transfúze za transfúzi
já za tebe*

ty ven
z čela mu padaly červené listy
vzal hřeben
a ubil tu ranní šed'
ukrajinskou lidovkou

Kam s ním?

Tvůj byt byl konečně pronajat jinému
solidní nájemník!
vstoupil – zul trepky – vyklepal tepichy
šel na mě zkrátka od půdy

kde jsme se při průzkumu terénu
nahmatali ve tmě
osamělá
osamělý
celé mi to přišlo k smíchu

„Propast zrušená cvaknutím vypínače...“
zpíval si do rytmu

tak jako pokaždé
natřásání hrudi a snaha
o zušlechtění interiéru

s exteriéry byl nadmíru spokojen

zatemnila jsem okna
další trapné mlčení
trapné jako právě opuštěná tělocvična
náradí před okamžikem drcené
měkkými těly

nehybně chátrá zapomenuto

jenže – kam teď s ním?

Erotická tíže

v ústech si svleču cibuli
panno má
jež si na jazyku
posvět cigaretou tuhle chvíli
čistotu našeho těla
permoníku nejistý
rozsvít mi kundu
do žaluzií jako měsíc

přicházím lámat kámen

Za oknem

Přímo tady	snažila jsem se rozhýbat pavučinu v hlasivkách	a že ti zavolám kdybych se bála
došlo ke střetu dvou zájmů dvou středů matce jsem podala kostkovaný kapesník a udělala ji trvalou ale co s tím ostatním nestabilním	ale překousla jsem si nit kdybys nosil papuče mohli jsme si hrát na absurdního kapitána Flinta ostrov je mrtev a tak znovu zkouším startovat kafe po ránu a odjet někam za zenit a tam se třeba oženit kdyby to tak šlo	větru pod halenou tvých dlaní co jsou jen stíny šelmy bez zubů nekoušou hladí slova raněné tanečníky a opadají milimetr před mým tělem
?		
chtělo přšet a ty jsi zas chtěl malovat vejce do skla kroupy na čele klíčily nedýchej na mě horečkou	Chtěla bych ti slíbit že zkusím v obilí vylámat kruh	než bychom se dotkli raději si v rychlosti světla ukousnu nehet a pošlu se na neznámou adresu

Adéla Irma Miencilová

Vás zve k autorskému čtení **25. června 2007**

Ve Studiu Paměť. Čtení z autorčiny sbírky

„Pozdravy z Pekla“ (2003) a právě **vycházející sbírky**

„Slavnosti Vran“. Hudební doprovod Michal Lorenc.

Začátek ve 20:00.

Photographs by Barbara Hartman www.barbarahartman.co.uk

Martin Poch

– MALÝ OSTRÝ –

Vřídlo (2006)

I

Bylo jaro – hejno pávů na bulváru
vychrchlalo pyl
na účesy těch, kdo pod nimi
podél výloh parfumérií – vis *naturae*
šli s dobou

II

Bylo jaro – plemeno koloristů se vlámalo
do skladu v suterénu kliniky
v které vyháněli ostudy a trému z dolních partií
až do dobrovolné ordinace
kde léta masíruje „cynik“ slepá střeva davu
(brázdícího kolonády varů)
a z hromady amputovaných údů
slepuje si větroně z dlouhé chvíle
jež na tvář jako koně celuje

a pak je po hlavě pouští dolů do hlubin
jakoby močil do studny
jak je hluboká, a tudíž
dá-li se z ní pít

III

Až jednou na jaře si, otužilý
při čtvrcení
místo plynu pustil plyn
do pohrudnice, z níž živořil

na stolku pak prohrábl dlaní
čtyřhlavý stehenní sval
jakoby vískal femme fatale –

za pár dní už jí daroval náruč

IV

Tlaková výše – nejniž v kaluž steklá tuž –
a už zase!
vyprsk zvrácený nákres
dolní poloviny svalové soustavy
který vybarvuje zuřivá růže
před zraky bledé tribuny na povrchu
kde se v sedě srkal mošt
co vybyl od vánoc

V

Propukly černé neštovice !

rozevřely se póry, jizvy, pupeny
a loupala se kůže publika

v suterénu přitom padal strop
a než kyvadlo –

to ji radši svalil na znak
a surově svým pyjem
na dně studny zabil

VI

*Ne, nedá se z ní pít
když chceš slyšet křik*

– to bylo krédo
na rtech padlého
čtyřikrát

Vysvětlení a omluva

V letošním dubnovém čísle jsme otiskli tři básně Martina Pocha ve špatném přepisu a provedení. V tomto čísle vám je přinášíme správně spolu s dalšími autorovými texty. Věříme, že vás potěší a vám i autorovi se touto cestou omlouváme.

Redakce

Středohoří (2006)

(Ostrovance)

I

Jakoby mlha ztěžuje si do výsostí
za kilo peří přitom drží vlasy

na prosbu padla panna!
dva zbožné výstřelky
a po úzkoprsosti očí *jest*

II

Kašle, zahleněnost, příušnice a obrna -
proto ten preventivní výtěr pater
musí ho provést pravnuke zde doktora

jenž do půli pasu páchne od hlíny
v tom kraji prý je jediný
kdo zplodil syna
za střízliva

III

Ornament v ploše rozkošný

po poli mém Mě mrazí jak prochází se v nedbalkách

sice za ní šičky tlačí sukní káru
však ale do bahna

IV

zívá, jde a přitom k jejím nártům
(že by byla modlou pohnutou?)
dosahují klasy

které z děr vrší myši věže

V

Dva pohozené snopy
spjaté koroptví
co ví, *ta mrcha!*
že barví si účes mazutem

v jejíž cop se byly svily
ustřižené, co ssály všechnu čern
z inkrustovaných cisteren

až k nimž šičky nedobylly

IV

V ty rány mnou mlha hne
zase panna, hled!
hnědá pánev, pole uhelnaté

ornament v plochu rozkošnou
z měděnce vedou dráty sváté
mělko jen do srce, rozkošného zrna, jež
obepínají spáry věčité - skryje jeho

pšeničné spády
spanile septické:

VII

Tak se prohla! prohla se z ledna přes únor
výstřely dva - blízko těžiště - té Ohře

lámá se jí vaz
krvácí rezí bříz podél
zpita níž a níž bledne
pod kras krav

VIII

Rozbřesk tak skromný
že jím pohne pouze hmat
půdorys puklých duh
kytička prvních holubinek

Pohřeb Běhařovský lhářky (2006)

I

Na zahradě se zpovědní místo altánu
jsem se záhony rebarbory
vykopal haldu písku
a tu pak proházel jsem přes síto

II

Vyvěsil parte na futra kůlny
že jsem za rozbřesku
na poslední cestě doprovodil
Běhařovskou lhářku

III

Táhl káru s rakví obezřetně
jako sklo bych do plic vtáhl
obsypanou bramborama
po pěší zóně na Ovocném trhu
Prašnou branou až do Běhařova

IV

Do oběda došli do Motola
lhal bych, že bych neměl hlad
tam čekala její poslední příbuzná
s vyšitým ubrusem v klíně:
*Hospodyňka pořádná
o dvanácté oběd má*
na vrátnici hřbitova

V

Odemkla nám bránu jehlicí
tak jsem s tou poběhlicí vjel
jak Ackermann aus Böhmen vjel
na pronajaté prostranství
s hroby pod prostěradly s monogramy B.L.
a Kolumbáriem

VI

Vysypal brambory, odklopil víko
potěžkal jsem rýč a zabodl ho
do počátku soustavy souřadnic

Trhání řas (2003)

Trhání řas
a dlouhé vysedávání
u zamčeného piána

líčení podle hladiny nehtů
kde zapadá půlměsíc

až zapadne
budou všechny řasy
ve smutečním vějíři
ve smutečním pokoji
s mou černočernou fotografií
Caliguly

u vázy
kdo otevře dveře piána
bude na řadě
a bude jestli hrát

... mé partitury

Praha hořela (2003)

I

Každé okno, dveře zavřené
na petlice, v nedůvěře
každý dvůr i kout

vorům, jež převážely uhlí
bylo nanic někam plout

protože Vltavě právě vysychala
žíla, uhelný trh proslýchá se
zruší síra

II

Pro přílišné slunce nebylo slov
nebylo věřících v lampy
lampáři zlomili hole o kolena

už se nemluvalo na pavlačích
už se nemodlilo ani

III

Přijel cirkus, avšak nepozván
provazochodec v černé peleríně
přes řeku rozbil stan
uvázal lano na vrub lamp

každý den padal do koryta
pak plakal na klíně Luitgardině

IV

Přijel cirkus, nikdo ho nepozval
v černé peleríně hostoval

v neděli zakotvil na náměstí
přehodil provaz přes krk liché lampy
každý den pak padal po nohách

byl mu příliš volný

každý den si zlámal nohy

už se nemluvalo léta
už se nemluvalo taky

V

Odešel cirkus, nikdo ho nevyhnal
v černé peleríně, kde
na poli pohledům bran tál

bylo horko těžko
a obilí pánilo dlaně

nemluvalo se

když se ohlédl
na východě stoupal dým

Praha hořela

Časy kurtoazní (2004)

(ulitě)

To však u propasti hlesl:

Všemi kostmi svého ostnokožce jakoby pobodán
jenž slinu světla vykloktal, co pozřel
v sebe, snesl píseň znovu
ostrovan –

Uhodiv do měděna strun

osifikovanou svící zobcovou před valem run z pyky
přivolav čeládku svou z růžova havraňátek
by se ještě jednou červánkem drapérie hrátek stala v um
pro jeho let nad tvrzí romantiky

Vyňav se loutný
jak kdysi tišil, nítíl šiky:

Župani, mi paní z žezlem múzy

Tu jsem!

jen cudně nesnesenou paže přived'te a budem se bavit o průměří!

Tu jsem!

*Ó paní, usedni na louku
mého sena věda ba že
v přítmí erbu táhne zlata vůl
a na rozhraní tvého léna je les a blata, tam bdí lúzy Tvé
mi podlehni*

*Nechť mravy
vykrákány ze hrudí
jdou k Elbu*

*Pojď se cimbuřit
my vyženeme z Něho*

pohledů na literární labyrint dneška. „Průvodce“ zpočátku zalidňovali hlavně členové skupiny Literaturisté (Petr Zemek, Adéla Irma Miencilová, Tomáš Martinec...), která zároveň dala celé rubrice název, ovšem brzy se jeho stránky otevřely dalším autorům, z nichž na tomto místě jmenuji aspoň básnířku Marcelu Pátkovou.

Protože většina zastoupených tvůrců pro almanach vybrala čerstvé, často dosud nepublikované práce, nabízí tato knížka v konfrontaci s archivními čísly Dobré adresy zároveň pohled na vývoj jejich literárních cest.

Kdo by chtěl sborník Literaturistického průvodce zařadit do svojí knihovny, může si o něj napsat na adresu kucerastepan@seznam.cz.

Fotky pocházejí ze křtu almanachu 29. března v kavárně Obratník (autorkou fotek je Zora Šimůnková)

Literaturistický průvodce vyšel knižně!

S definicemi bývá potíže. Není snadné definovat Literaturistického průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku jako almanach nastupující generace literátů, když nejmladšího a nejstaršího z nich od sebe dělí sedmnáct let. Nelze jej charakterizovat ani jako almanach literátů nezavedených, protože například Natálii Kocábovou dávno znají čtenáři literárních i všelijakých jiných časopisů. A koneckonců i holé označení almanach literátů je sporné, neboť dvě ze zastoupených autorek – Ta Jana z Velké Ohrady a Karolína Kamberská z dua Sestry Steinovy – se primárně vyjadřují písničkami, ačkoli jejich tvorba poezií bezesporu je.

Literaturistický průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku je především ohlédnutí za rubrikou Literaturistický průvodce Štěpána Kučery, která přes dva roky vycházela v magazínu Dobrá adresa (9/03 až 2/06, nárazově i dále) s cílem upozorňovat čtenáře tohoto časopisu na zajímavá jména mladé české literatury. Výběr autorů nevycházel z touhy být reprezentativním vzorkem veškeré současné produkce – šlo pouze o jeden z možných

> Test Ivo

Znáte

1. Kterou zásadou se neřídil Špinda Strakáček?

- a) Nikdy se nemýt
- b) Nikdy se ničemu nedivit
- c) Nikdy necestovat ve třech

2. Trilogii o Neznámkovi (1954-1965) vymyslel

- a) Nikolaj Nikolajevič Nosov
- b) Nikolaj Nikolajevič Dlouhonosov
- c) Neznal Neznalkovič Neznalkyn

3. České vydání se neodmyslitelně pojí s obrázky

- a) Heleny Zmatlíkové
- b) Zdeňka Buriana
- c) Jaromíra Zápala a Jaroslava Maláka

4. Čím se platí v nitru Luny?

- a) Šilinky
- b) Lunary (lunárními dolary)
- c) Schwindlingy

5. Kam jeli Neználek, Knoflenka a Strakáček od rozcestníků?

- a) Do Slunečního města
- b) Do Kamenného města
- c) Do Hliněného města

6. Proč ve Slunečním městě Neználka trápilo špatné svědomí?

- a) Byl chlubil a sedmilhář a praštil Aršíka, který mu nevěřil, kloboukem
- b) Udělal z malíčka Aršíka kouzelnou hůlkou osla
- c) Sabotoval komunistické zřízení

7. Jakou knihu si četl Aršík, než se mu stala nehoda?

- a) Manifest strany Slunečního města
- b) Buchtíkovu kuchařku
- c) Neobyčejná dobrodružství podivuhodného housátka Blátka

8. V čem se Neználek ve snu topil?

- a) V kečupu
- b) V sodovce, na niž jezdil vůz Šroubka a Vroubka
- c) V pilulkách doktora Pilulkina

9. Čím se stal Neználek na ostrově Hlupáků?

- a) Kinařem (celé dny sledoval akční filmy)
- b) Škatulistou (stále hrál škatule, hejbejte se)
- c) Kolotočníkem, karbaníkem a dominářem

10. Proč netvořil spisovatel Mudra?

- a) Měl tvůrčí blok
- b) Léta čekal na psací stůl a pak na další věci
- c) Po vydání Nosovovy trilogie už to bylo zbytečné

Správné odpovědi:

1c), 2a), 3c), 4c), 5a), 6b), 7c), 8a), 9a), 10b)

Fencla

Neználka?

Jeden až tři body: Máte v kůlně krumpáč? Inu, jděte se zakopat. Neználek je zásadní četba.

Čtyři až sedm bodů: Máte ve znalosti základního kánonu dětské literatury jisté mezery. Všechno se ale dá ještě napravit, poučte se, pokud bude nějaké dítě ochotno naslouchat vašemu předčítání z trilogie.

Osm až deset bodů: Neználka znáte, což je v pořádku. Jistě s námi souhlasíte, že by to měla být norma.

Canny

sex, drogy a rock and roll

a drogy

4Emos 177

<http://canny.obribroskev.cz>

Ležel v komoře nahý a svázaný... (zpráva o velikosti písmen)

Tahle slova nalákala čtenáře Mladé fronty Dnes na koupi 11. května, kdy naplno vypukla kauza kolem týraného Ondřeje a neexistující Aničky v Kuřimi. Obří titulek na titulní stránce zajistil deníku výrazně vyšší prodeje než obvykle. Aby byl prodejní efekt pojištěn, byla písmena mnohem větší než u běžné hlavní zprávy jiný den.

Společnost jako celek je perverzní a média vycházejí její perverzi vstříc. Když atentátníci před pár měsíci vyvraždili v Beslanu půl školy, věnovala tomu Mladá fronta Dnes stejně velké titulky a ještě mnohem větší barevné fotky nahých a zmučených plačících dětí. S trnutím v zádech jsme to všichni kupovali.

Je zajímavé, že podbízet se kolektivní perverzi nejlip zvládá „seriózní“ MfD. Blesk nebo Šíp se v podobných případech nezmůžou skoro na nic, jakkoliv se snaží. „Serióznost“, „kolektivní zhnusení“, ve skutečnosti rituální očištění od vlastních temnot je třeba provést „důvěryhodným“, dokonce co možná nejdůvěryhodnějším kanálem. Podobně to fungovalo před několika lety v kauze matky, která opilá ve spánku zadusila vlastní dítě. Všechny ostatní matky na ni promítly své vlastní špatné svědomí, a kdyby tu ubohou ženu nechránily zdi vyšetřovací vazby, byla by pravděpodobně už zlynčovaná.

Skutečně seriózní noviny (např. Hospodářské) se podobným kauzám věnují výrazně méně. Nemá ale cenu ty ostatní nařknout z podbízení a odsoudit. Média jsou velmi citlivý seismograf a reagují jednoduše podle toho, co osloví čtenáře. To, co s NAHÝM A SVÁZANÝM udělala Mladá fronta, je zprávou o ní až v druhé řadě. V řadě první je to zpráva o nás.

Pod čarou: Větší písmena než ubohému osmiletému Ondřejovi věnovala MF Dnes za poslední léta zřejmě jen vítězstvím našich hokejistů v Naganu nebo zlaté medaili Kateřiny Neumannové z olympiády. Je pěkné vědět, že existuje ještě něco hlubšího než kolektivní úchyllost, a to stejně kolektivní mýtotvorná touha po nadlidských hrdínech. Proto si dodnes pamatujeme Achilla s Odysseem, a ne kdejakého řeckého devianta.

Cestou do práce...

Noviny plné energie, které se jmenují 24 hodin a jsou zadarmiko, jsem si vybral 14. května jako první ze všech ostatních papírovin. Potěšil

mě inzerát firmy Makro, která shání asistenty prodeje do oddělení ryb a mraženého zboží a oddělení ovoce a zeleniny; k platu je nabízen *příplatek za chlad až 1 000 Kč*. Hned jsem si začal prohlížet adresář v mobilu, jestli neznám nějakého Inuita, který by mohl fungovat přímo v mrazicím boxu. Ale není to příliš fér. Neměly by odbory proti takovému zvýhodňování něco podniknout? Někde se přivázat? Nebo podmrazit svatého Václava?

Ledva jsem tohle všechno promyslel, na další stránce jsem se začel do článku o psaní životopisů. Název zněl vyzývavě *Životopis musí hned zaujmout*, tak jsem byl v očekávání. Hned ve třetí větě jsem se dozvěděl: *Chybět nesmí základní osobní údaje (jméno, bydliště, kontaktní informace)*. A ve čtvrté: *Personalisty zajímá, co jste vystudovali a jakou máte praxi*. To jsou neobyčejně zajímavé informace. Já jsem si myslel, že do životopisu se píše něco o živé přírodě, o rozrazilu nebo o vlhách, když je to život-opis. A ono hned takhle ostře. Není nad didaktický postup a taky takhle rychleji narůstá počet řádků. Třeba když si koupíte novou mísu na WC, musí být hned někde na začátku návodu k použití napsáno: *Než si sednete, zkontrolujte, zda jste si sundali slipy či kalhotky, mohli byste být překvapeni tím, co se stane*. Ono jak už dnes lidé příliš nepracují v zemědělství, tak ztrácejí selský rozum a je jim potřeba všechno pořádně, jasně a plasticky vysvětlit. Jeden z dalších titulků zněl: *Zarovnání zleva. Pod ním je psáno: Ponechte text zarovnan pouze zleva - jinak se mezi slovy tvoří nepřírozené mezery, které nevypadají dobře*. Hned jsem si vzpomněl na první třídu, když jsme vyráželi do ulic ve dvojicích a mezi námi musely být přesné mezery, ani malé, ani velké. A když se nějaká vytvořila, řvala naše drahá učitelka hlasem nějaké lágrové bestie: *Mezery! Dodržujte mezery!*

Tak jsem se zase poučil. Pln nové energie vstříc lepší budoucnosti: hlavně zarovnávat zleva, zprava to nevypadá dobře.

Pod čarou: O dva dny později (16. května) jsem se dočetl v *Metru*, v novinách v pohodě

(kdybyste to nevěděli), že od příští středy, což se pro Vás, čtenáře, naplnilo 23. května, zde postupně vyjde 14 sloupků *současné spisovatelské celebrity* Paula Coelho, který je zároveň držitelem *světového rekordu Guinnessovy knihy za nejvyšší počet překladů (53) jednoho titulu (Alchymista) podepsaných při jedné autogramiádě (45 minut)*. Tak asi nějak takto.

Já jáším. Jednak je to událost týdne, pokud ne měsíce, ale hlavně – už jsem trochu přestal věřit tomu, že Velký Sestrojovatel Světa (to teda v žádném případě nemyslím toho *duchovního velvyslance z Brazílie*) umí ještě zařídit, aby věci pasovaly tam, kam mají. Že na každý výčnělek někde čeká vybrání. Že Coelho konečně spočine v *Metru*. Díky této události dávám světu ještě šanci. Nakonec to všechno možná přece jen dobře dopadne.

js

9 naší superkrásné knihovně

Václav Klaus se vrhnul do boje proti nové Kaplického knihovně, jak už to bývá, pomocí nepravdivých argumentů (*Kaplický zřejmě nic moc velkého nepostavil*) a kopanců (*mám rád moderní architekturu, líbí se mi třeba Centre Pompidou v Paříži* – bohužel pro Klause byl Kaplický v týmu lidí, kteří ho navrhovali). Za oboje ho jde snadno vykrákat a udělat z něj idiota, ostatně podobně jako v jeho aktuálním angažmá protiekologickém. Oboje, boj proti knihovně i proti ekologům, má svoje oprávnění (jako boj proti hlasatelům každého příliš jasného názoru), škoda, že ho Klaus kazí svou arogantní nekompetentností.

Arogancí ovšem netrpí jen náš všeználníkovský prezident, ale i jeho odpůrci. V případě Kaplického knihovny jde o sbor *špičkových architektů, designérů, galeristů a režisérů*, kteří podepsali petici proti vměšování se Klause a dalších *nekompetentních* do hod-

nocení nové knihovny. Zazněla dokonce slova o tom, jak je špatné naslouchat *hysterickým názorům ulice*.

Zmínění a podepsaní špičkoví architekti, designéři atd. by si měli uvědomit, že ona nekompetentní ulice bude chodit do postavené knihovny a kolem ní pravděpodobně častěji než oni a bude se na ni muset dívat. Má tedy do toho, jak bude vypadat, co mluvit. Představa o tom, že o věcech týkajících se všech by měli rozhodovat výhradně „odborníci“ je jedním z nejimbecilnějších a nejnebezpečnějších plodů jinak užitečného osvětlenství a kritizují ji posledních padesát let všichni chytřejší myslitelé našeho kulturního okruhu, od J. Derridy po P. Feyerabenda. Ve věcech estetických je odvolávání se na „odborný“ názor zvlášť pitomé, posledním soudcem krásy byl v Evropě Petronius a i ten si z toho dělal legraci. „Odborníci“ jsou vždycky, a v případě estetiky zvlášť, proslulí tím, že jejich názory jsou radikální, protichůdné a nesmiřitelné, což se na kauze o knihovně ukazuje dvojnásob (vzpomeňme názor „odborníka“ Milana Knížáka).

Pod čarou: Knihovna se doufejme nakonec postaví podle vítězného návrhu, jinak budeme celému architektonickému světu za šašky. Pokud soutěž proběhla regulérně, měly by se její výsledky respektovat, koneckonců v porotě zasedli zástupci „odborníků“ i „veřejnosti“. Nejásám při pohledu na obří chobotnici blahem, ale to jsem nejásal ani při pohledu na ostatní návrhy. Nová knihovna bude na Letné vypadat přinejmenším neobvykle a zajímavě. A třeba na ni budeme časem pyšni jako Francouzi na Eiffelovku. Koneckonců nejdůležitější je, jestli tam budou dobře chráněny knížky a jestli nová budova umožní čtenářům kvalitnější, rychlejší a modernější služby, než je možné v knihovně současné. Doufám taky, že někdo spočítal, jaký dopad bude mít přesunutí důležité části Národní knihovny z centra na ústřední budovu Městské knihovny na Mariánském náměstí. Nedojde-li k jejímu přeplnění atd. Je typické, že na knížky a na čtenáře se v současném sporu o knihovnu nikdo neptá.

šš

Představa o tom, že o věcech týkajících se všech by měli rozhodovat výhradně „odborníci“ je jedním z nejimbecilnějších a nejnebezpečnějších plodů jinak užitečného osvětlenství a kritizují ji posledních padesát let všichni chytřejší myslitelé našeho kulturního okruhu, od J. Derridy po P. Feyerabenda. Ve věcech estetických je odvolávání se na „odborný“ názor zvlášť pitomé, posledním soudcem krásy byl v Evropě Petronius a i ten si z toho dělal legraci.

Nejsem deformován!

Poslyš, zeptal se mě jeden kamarád, jak ty teď už docela dlouho překládáš pro tu Evropskou unii, nemáš někdy pocit, že tě ten její pajazyk deformuje i v soukromí?

Seznal jsem, že má-li má dobrá jazykozpytecká pověst zůstat neposkvřena, je třeba rychle, neprodleně a bez zbytečného odkladu podniknout příslušné kroky a zaujmout k této otázce jasné stanovisko. Podrobiv procesy i produkty své každodenní jazykové činnosti podrobnému přezkumu, hloubkové analýze a nezávislému auditu, po zvážení veškerých vnějších i vnitřních strukturálních aspektů používaných holých i rozvitých vět, se zvláštním zřetelem k jejich hospodárnosti, účelnosti, účinnosti, neplýtvání vzácnými jazykovými zdroji a jejich odpovědnému využívání, s přihlédnutím k přímým i nepřímým dopadům komunikace na hrubý národní důchod, jednotný trh, sociální blahobyt a trvale udržitelný rozvoj, vzhledem ke složitým vztahům mezi označujícím a označovaným, jsi si vědom přísných jazykových norem upravujících oblasti psaní tvrdého y a měkkého i, s poukazem na vhodné politické nástroje na podporu jazykové rozmanitosti, výrazů se stejným nebo podobným významem a slov souznějících a jejich přiměřené uplatňování na všech úrovních (dole, uprostřed, nahoře i vpravo vzhodu), ve světle temných zkušeností s regulativními přístupy v minulosti, zdůrazňuje úsilí vynakládané na celkové zlepšování úrovně kvality textových výstupů, jako je tento, z hlediska

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

hodnoty tržní a estetické, podíleje se aktivně na programu celoživotního učení zaměřeném na zvyšování kvalifikací a dovedností v oblasti práce s jazykem, jeho ohebnosti a pružné přizpůsobivosti, po zohlednění opatření na zabránění rozšiřování neumění vyjadřování, po prozkoumání pravidel českého pravopisu, a zejména oddílu věnovanému psaní středníku těchto pravidel, v návaznosti na iniciativy programů akcí na zajištění plnění požadavků shody přísudku s podmínkou, nediskriminace stylistických vrstev, rovných příležitostí pro všechny tři gramatické rody a boje proti falešným skladebným dvojicím, upozorňuje na kompromisní řešení v citlivé oblasti přechylování ženských příjmení, v návaznosti na program podpory začleňování nových slov do každodenního života, s využitím moderních informačních technologií pro kontrolu pravopisu, nových poznatků o slovtvorbě a osvědčených postupů na poli aktuálního členění větného, na základě platných jazykových norem, standardů, substandardů a zvyklostí, připomínaje závazek nepoužívat smíšené metafory a neposunovat strop výdajů nad zvolenou mez, v zájmu veřejného pořádku ve slovních družích a dobrých mravů při používání nespisovných vrstev jazyka, odvolává se na všeobecně známé zásady subsidiarity a proporcionality a koneckonců i s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, mám za to, že kolem a kolem, globálně a povšechně vzato, venkonce v zásadě víceméně ani ne.

Daniel Hradecký

Přibližování dřeva / Písečné dny

(sinopie neobjednané fresky)

PROGRAM

*Ne zcela mladý malíř zkouší, dokud umí,
obraz tak jednoduchý, že mu nikdo nerozumí.
A vždycky je to vyprávění o zátěži.*

*Až nějak příliš hladce běží
stroj vší té milé účasti a spoluvin -
Strom je v pořádku, dokud vrhá stín.*

1.

1.1.

Udeřila stoletá zima.

Tehdy se zcela vyhladovělé město
vyszulo z koturnů hrdosti, na jih
byli vysláni prosebníci. Jenže jih,
to je moře a buď dobrý, nebo žádný obchod,
pomoc se tedy dostavila v podobě lodi,
naložené rovným dílem kořalkou a ženami.

Brzy smrt skoupila polovinu domů ve městě
a ti, kdo unikli prodeji odchodem do šílení
pochopili, že život je hora
zdolatelná jen při pohledu z dálky,
že příště, moudřejší, musíme *jinudy*,
že láska svede možná ještě tak
přikládat pavučiny na střelnou ránu.

1.2.

Léto ve městě je hazardní samozřejmost,
ale město samo by nebylo, kdyby je nestavily děti,
pro něž je všechno, vražda jako myšlení,
hrou. Samozřejmostí byla zde v tom čase
láska, která obstojí nejen v noci,
v nouzi, bouři a propasti, ale právě
v dostatku a nadbytku, v plnosti,
na temeni sil, v radosti; láska odvažující se
z přemíry krve a z neznalosti písma
podnikat spanilé výpravy na konec světa.

Smrtelná nuda ve městě je určitá samozřejmost,
ale město samo bylo by dosud stálo, kdyby se
jednoho léta nebyla rozesla poplašná, ověřená
zpráva, že Země je ve vši skutečnosti železnou
koulí bez řetězu a že takový kulový svět
nepotřebuje smysl, protože nemá konec.

1.3.

I dostavil se srpen, ideální umělec,
který se obejde bez díla, třebaže
město obdivovalo se spíš průvodu s plakáty
a cirkusovému stanu na konci prázdnin,
což souvisí. Ve zvěřinci mohli jsme
obdivovat psy podrobené duchovnímu
výcviku, psy, kteří před napadením obětí
pro výstrahu dvakrát štěknu do vzduchu,
což souvisí, neboť večer si jinoch jde
k panu otci pro slovo, jež určí jeho další
omyl. Proto si plakátové zaklínadlo
„Láska: opium lidstva“ vyloží po svém
a bezděčně pojí se k zástupu,
hořícímu za patami muže, ideálního umělce,
jemuž zjevnou moc propůjčuje tajné vědění,
že každé živé tělo lze přepálit na líh.

Je konec prázdnin a začátek prázdná
a mladý provazochodec právě poprvé
bez pádu překonal celou délku lana,
protože ho při tom nikdo neviděl.

1.4.

Starší našeho města měli odvždy sklon
nesklánět hlavu před nálezem tajemství,
zato vždycky udrželi ve vsi formě žaludek
na to soudit život ne podle růstu,
ale podle výskytu. I oni pochopitelně
poumřeli, jenže ouha, až ve chvíli,
kdy do starších dorostli ti mladí,
kteří ztratili odvahu zoufalství.

V celém širokrají byly zakázány
bludné kruhy, jenže zmatečné dráhy
jsou jsoucná přizpůsobivá, takže ouha,
všude počaly se množit bludné čtverce
a hojné jiné úhelníky, v jejichž ostrých
rozích se nyní otloukají ti,
jimž nebyl po chuti kruh, to jest
vlastní ocas v psí mordě.

Pochopili, pozdě, že jen na kruhu
lze sestrojít tečnu, přímkou úniku
do nebezpečí spásy.

1.5.

Kdo tady vezme vážně v úvahu možnost,
že městská ulice, frontová linie nikoho,
způsobuje touhu proti sobě stojících
domů, přičemž ani demolice nerozhodne,
zda šlo o dychtivost úkladu či soucitu?

Možná ale právě soustrasti a mlčení:
tak usoudil jediný nájemník podkroví,
ovšemže mnohem později a na zcela
jiném místě, když s údivem si vyvzpomněl,
že na jeho život za celých těch iks let pobytu
ani nekráplo, a že tedy když nic jiného,
nejméně ta střecha měla ho tajně ráda,
na rozdíl od okna se stále stejným,
to jest bezútěšným výhledem
do parku Vítězů nebo Astronautů či co.

1.6.

Omlazování děje se řízenou ztrátou paměti,
takže město naskrz špikuje nuda míru.
„Je třeba protináletového zatemnění,
aby nebe nad bludišti opět promluvílo
gramatikou zjasněné noci, tezaurem
závratných konstelací?“, tak ptali se
v manifestu Mladí kardiaci, ačkoli obvykle
mívají vlastní život rovnou za corpus delicti smrti.
Dočkali se, avšak krev municipální odpovědi
nemohla být řidší:
Nahlédne-li kdo pravé rozměry svého vězení,
nijak to neprospěje procesu jeho nápravy.

A tak pánové prosíme opět zvážní,
dámy se nastrojí. Neboť naše město
pocítí svou návštěvou sám autor knihy
„Pokus a omyl, omyl a omyl, omyl a konec
aneb léčba té zvláštní slepoty,
která věří jen tomu, co vidí.“

2.

2.1.

Když se tak dlouho zdržoval na neznámém místě,
při svém kajícím návratu bůh nepřijde
k ženě, ví, že by to už ve dveřích dostal
naplno: Ne, ne, nic mi nemusíš vysvětlovat...!
Ale ani k muži nepřijde, ví, že by se to
odbylo mlčením, pivem a řečmi o ženách.
Zastaví se tedy nepoznán nad a za dítětem,
vyprázdní před ně kapsy plné svých odvěkých
nepotřebností, poodstoupí a ve hře dítěte
s odpadky věčnosti už zase zůstane s námi.

2.2.

Ale zázraky se nekonají, zázraky se dějí,
proto zázračník, ten, který ví
kdy a kde, jednoduše se dostaví
a přivede si nebo nepřivede svědky.
Ale ani svědkové a zázračníci
už nekonají a jsou jen tak, že se dějí,
proto zázrak, ten, který zná lidi,
nechá být a nestane se.

3.

3.1.

Den po dni vbodáváme jehlice
do hmoty těla, každý sám a do svého
a netrpělivě sledujeme,
jak hliněná figurka hnětená
k našemu obrazu chřadne.

Jedině krása vyučuje trpělivosti
ve vyčkávání, až konečně nastane
vhodný okamžik k nevhodnému činu,
až dezertuje stráž na hranici
mezi životem a smrtí.

Ne, nemohli jsme vědět, že se rodíme
do totému vlka, že trčíme osudem
v pasti mezi šakalem a psem.

3.2.

Den ze dne lepší bodování, ale
spíš než zápalu je to dílo zánětu
a zcela nová, nevidaná, avantgardní věc
vznikne teprve tehdy, když se *nepodaří*
dodržet parametry vzoru, načež zmetek
jen z nepozornosti unikne šmelcu.

Každý objev, novota, vynález, pokrok a trend
jsou tak produkty napýřeného hochštaplera,
od samé chvíle, kdy Bůh člověka bídne
obšlehnul z obrazu svého,
snad že i on byl v situace opsané,
pro jednou bezchybně, ze situace naší,
v níž přijíždíme do života jako
poprvé do Olomouce nebo Brodu,
přijíždíme tam vlakmo těsně před koncem
noci a opouštějící nádraží začínáme teprv
hledat město.

A protože podruhé se už, poučení, nezmýlíme,
příležitost dostáváme jen jednu.

3.3.

V průjezdu našeho domu bdí výčep,
takže jednoho dne nepronesem už do úkrytu
ani mergli, načež nás do ulice, luně na pospas,
vyprovodí ženský hlas na punc přesným jménem:
Ty hlade! Ale my přece co živi prcháme
především sami před sebou, ačkoli
měli bychom se obrátit,
zahájit pronásledování a vytrvat v něm do konce,
konce, kde naše jméno přestane být pouhým názvem.

V domě není ani ta sůl, ale co na tom,
vždyť nastává jaro, které nikdy neskončí,
protože bude tvé poslední.

3.4.

Den po dni zloduch hledá k sobě
zloduši, aby konečně oprýskl email víry
v dítě, které prý udělá všechno za nás,
až my tu nebudem, až nás třetí sudice
rozfoukne jako barevné písky mandaly.

Den za dnem duch pátrá po duši,
slídí dechem a čichem po lopatkách kříže,
aby konečně jednou přišel skutečně *domů*,
ne jen vpadnul do jakéhosi zádveří,
kde se nalévá a duří hrozen lásky,
hrozen od slova hrozba.

3.5.

Kde jsou dva nebo tři, tam se zhvězdí,
zatímco tma vystačí si s jediným.
Poznáš ji, je to anekdota, jíž směje se
jen vypravěč, vesmír, v kterém už
obyčejný stůl je nepochopitelný.

Dějiny písemnictví černých kronik
ztrácejí trpělivost a sitzfleisch,
ženy se domohly práva podpisu poprav
a děti ponechané sobě objevují
svůj, jen svůj, nový způsob,
jak sejít z cesty v kopřivový háj.

4.

4.1.

Ústa tě políbí, ústa tě polknou.
Procházka hájem přejde v úprk hvozdem.
Čas měří sám sebe barvami

od pupene po zetlení, obojí v březnu.
Ochutnávání budoucnosti znechucuje
křehkou pečínku dneška v čelistech panny.

4.2.

Oči si ho zamilují, oči ho vyslídí, bodnou.
Bože, tak dlouho *všemu* šlapal na paty,
teď to má v zádech! Příčinnivě bere proti tomu

líh, ale ten už jen jak sterilní jehla
oplodňuje udivenou ránu novou bolestí.
Opustí tedy dům a sám sobě se na hlavu zřítí,

neříkám hned, snad po letech, možná že nikdy,
může být, že bez úrazu šťastně dojde až tam, kde
země přijme halěř těla a vrátí drobné.

5.

5.1.

Kdo řekl „A“
a po zbytek svého životaření
rytířsky bude hledat grál
onoho „B“, které se musí říct,
aby se nad peklem všeho, všeho,
na niti s provazochodci slov,
udržela věta světa.

5.2.

Svět, který je v pořádku, pozná se
podle toho, že vládne němý.
Teprve ztrátě narůstá sval jazyka,
aby se svěřila, poptala, zadoufala.
Říká také, že nyní chápe a vidí:
Pod jednou střechou spolužila jsem
s věcmi; uchýlily se ke mně před
otrokáři s kukry a měřidly,
skrývala jsem je před trinokly,
neptala se, odkud a kam jsou hnány
policíí času, neptala jsem se, kdo jsou,
proto zdůvěrněly a zůstávaly se mnou.
Nyní ale hovořím a vím, že jména
dával Adam věcem vlastně na rozloučenou.

5.3.

Některá těla jsou k závisti
jako *cool* plavba bez kormidla,
pod podmínkou ovšem,
že zmizel strach z jistoty:
tělo sličné stane se záhy
tělem doličným. Přičemž
cíle nesmí být dosaženo,
jinak nalezněš k spánku
vždy už jenom cvičné lože.

5.4.

Přiveďte koncilu *jediné* dítě,
 které sní o štěstí:
 Odnesete si tolar nesmrtelné zásluhy,
 ale měna vši pravděpodobnosti padne.
 A dítě, to nové jitro,
 když umírající vzdal se už naděje;
 nepopsaný list, který bude
 poskvrněn náčrtem vyznání
 a v úschovu svěřen tajemníku
 krematorního plamene;
 vykonavatel vůle, již my jsme
 neměli a přece ji odkazujeme; ?
 naučí se taky takhle zabíjet,
 až se dostaví do síně
fotografovat hudbu?

5.5.

Než se podle nutnosti rozplyne,
 některé další příznaky životního snu,
 snění vůbec a jeho nezákonnosti:
 Dítě v omalovánce, soustavně přetahuje čá-
 ru;
 touha a ctižádost, skokani v přešlapu;
 sbor malých smrtí registruje a přehlíží auty.
 Ale ježto jsme ve hře vždy jen dva,
 stříbro i zlato vítězů pobíráme děj co děj,
 nevědouce ovšem, jak naložit s těmi kovy
 tak, aby předešlo se naplnění jasné
 chladné smrtné věštby bronzového věku.
 Proto je k zlosti tvé unikátní štěstí:
 Nejsi k probuzení, zatvrzelá,
 ale žádný sen tě nechce.

5.6.

Ten, kdo žije mezi lidmi
 a z toho, že sám nebudí
 pozornost ani pohoršení usuzuje,
 že je také člověkem a že příběh
 o poznání smrti, ztrátě nevinnosti
 a vyhnání z ráje není muzeálním
 monstrem, mlhou o minulém,
 ale dosud nenaplněným,
 ačli vůbec kdy vyřčeným
 proroctvím.

6.

6.1.

Co to činíš, Královno všeho?

Nebojíš se to vědět? Nuže.

Ověřuji obecnou teorii nebes
(Allgemeine Theorie des Himmels)
a ještě generálnější strategii Zítřka:

Kastruji kocoura a dávám mu jméno
Herkules.

6.2.

Když jsme dorazili na místo
zajímavé a proslulé tím, že tam ještě včera
bývalo leccos k vidění, ujaly se nás
přízraky žen (žádné děti, zato pokojový sport
a doktorát).

To, co zde vidíte, není vítr, řekly,
ale písek hnaný větrem, a vítr, upřesnily,
není než vzduch pohybovaný od výše k níže.
Obyvatelstvo opustilo město známo jak,
neznámo proč. Nejdéle odolávaly prý zdi
nemocnic. Ti lidé nevěděli, že věří...

Je to šance pro náš hbitý soucit s někým,
koho již není, aby řekl,
že vítr je vítr, vzduch vzduch
a písek hovoří řečí nejjasnější.

Vždyť právě očekávání smrti nebude zklamáno
a my tuto jedinou neklamnou naději
žijeme ve strachu a útěku,
skupinovém útěku do vězení
z kamene nesmrtelnosti.

6.3.

Ať už ve dni myšlenky nebo za noci tušení,
Svět je ten z nás dvou, kdo bdí, kdo je němý.
Člověk je, aby byl sen a jeho jasná řeč,
promluva, v níž padne rána jména, zazní závrať,
ztichne pád a se zlatem se smíří měď.

Skutečnost?

Ne už panna, ale chám,
ne už ve věži, ale ve studni
ze slonové kosti.

6.4.

Kdo ručí za pravost obrazů v ermitáži duše,
za jejich hodnotu nebo pustý šmorn?
Snad paměť, artéské zřídlo všeho stesku,
nesmazatelných, protože nezapsaných vin
a jiných nespočetných pandořin?

Paměť, vápencový útvar nad planinou z vody,
která hoří, a toho se nenajíme.

Chci tě vědět,
ale někdo musí zůstat,
kamery zejí zotvírány a

nesmíme zapomínat,
že musíme zapomenout.

6.5.

Jsou to sestry a potíže nastává,
spocívá v jejich rozlišování, neboť když jsi
tu první, na prahu zalíbení, obdarovával,
o druhé nebylo řeči ani tušení.
Teď znáš pravý stav věcí a za náhodných setkání,
míjení nevíš, máš-li či nikoli trnout nadějí.

Jsou to sestry, tyhle dvě myšlenky,
opisující po zvyku planet složité dráhy
kolem tvých jater; obě, jako konečně všechny,
jsou pravdivé, ale jedna pravdu už má
a nejen proto je to myšlenka na smrt;
druhá jen touží stát se skutečností
a to je původ všeho otálení s narozením.

Jsou to sestry, ale půjdu-li
s tebou, bratře?

7.

7.1.

Poslední lávku bere ohnivá voda,
břehy po sobě metají nadávky
a oslí trus identit, ale
ona
nikdy nepodepíše supliku, diktovanou
objevem: „To je, to musí být on,
absurdně starý, obřezaný svět!“

Zapíše se na medicínu: ne nadarmo
účastnila se pohřbu člověka, kterého
hodlá léčit. Ryzí, šílená
naděje
nezajde hladem, i kdyby měla
na prodej jen dávno zatlučený hřebík.

(fragment, Velikonoce 2007)

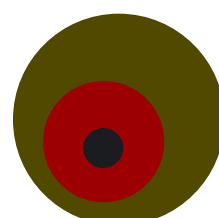
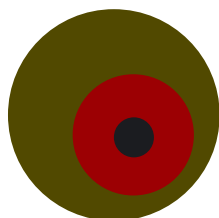
V příštím čísle (vychází 1. července 2007)

najdete:

Studii
Štěpána Kučery
o časopisech na internetu

Prózy
Petra Fialy
a Ondřeje Féra

Ledňáčky

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!